genç öncüler kitaplığı • 1

Abdullah Yıldız

Yusuf'un üç Gömleği



PINAR YAYINLARI

8. BASKI
4 ₺
10.000 ADET

Abdullah YILDIZ

1954 yılında Adana'nın Kozan ilçesine bağlı Ayşehoca köyünde doğdu.
İlkokulu köyünde okudu. Adana İmam Hatip Lisesi'ni 1973 yılında bitirdi. Aynı yıl girdiği Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü'nden 1976'da mezun oldu. 1980'den itibaren çeşitli eğitim kurumlarında toplam 23 yıl öğretmenlik yaptı. 1976-1978 yıllarında haftalık Yeniden Milli Mücadele dergisinde; 1978-1980 döneminde aylık Pınar dergisinde yazılar yazdı. 1981'de Pınar Yayınları'nın oluşumunda yer aldı.
1991 yılından bu yana Umran dergisinde, Ocak 2001'den bu yana da her Salı günü Akit/Vakit gazetesinde yazıyor. 2006'da bir grup yazar arkadaşı ile birlikte kuruluşuna öncülük ettiği Namaz Gönüllüleri Platformu'nun halen devam eden Namazla Diriliş Programları, bütün Türkiye ve Avrupa'da binlerce insanın namazla buluşmasına ve namaz bilinci kazanmasına zemin hazırladı.

Yayımlanmış Eserleri:
Namaz-Bir Tevhid Eylemi, Pınar Yayınları
Tarih Bilinci, Pınar Yayınları
Kur'ân'ı Anlamaya Giriş*-Kur'ân'ı Anlamak Farzdır,* Pınar Yayınları
28 Şubat-Belgeler, Pınar Yayınları
Meşrutiyetten Cum. İktidar Kavgaları ve Sanal İrtica, Pınar Yayınları
Kur'ân'ın Hayata Müdahalesi, Edisyon, Umran
21. Yüzyıl ve İslâm'ın İmkânları-Konuşmalar, Edisyon, Umran
Geçmişten Geleceğe Ko(nu)şanlar, AKV
Yusuf'un Üç Gömleği, Pınar Yayınları
Haydi Namaza, Pınar Yayınları
Duâ-Söylemden Eyleme, Pınar Yayınları
Yol Haritamız Kur'ân, Pınar Yayınları
Ramazan'la Dirilmek, Edisyon, Pınar Yayınları
Hz. Şuayb-Namaz*-Ticaret-Adalet,* Pınar Yayınları
Balyoz ve Kalem, Pınar Yayınları
Kur'ân'ı Nasıl Okudular, Pınar Yayınları
Kur'ân'ı Nasıl Anladılar, Pınar Yayınları
Kur'ân'ı Nasıl Yaşadılar, Pınar Yayınları
Oruç: Ötelere Seyahat, Pınar Yayınları
40 Hadis 40 Ders, Pınar Yayınları
12 Emir *- İsra Suresi Işığında Kur'an Edebi,* Pınar Yayınları

Yusuf'un Üç Gömleği

Abdullah Yıldız

PINAR

pınar yayınları: 201
genç öncüler kitaplığı: 1
yusufun üç gömleği-abdullah yıldız

ısbn 978-975-352-232-8

9. basım: şubat 2014

pınar yayınları
halıcılar cad. kocaoğlu apt. no: 38/1 d:4 fatih-istanbul
tel: 0212 520 98 90 - 0541 520 98 90
www.pinaryayinlari.com • bilgi@pinaryayinlari.com
yayınevi sertifika no: 22787

kapak-içdüzen: pınar
baskı - cilt: step ajans rek. mat. tan. ve org. ltd.şti.
göztepe mh. bosna cd. no:11 34200
bağcılar-istanbul tel: 0212 446 88 46
sertifika no: 12266

İçindekiler

Takdim 7
Sunuş 13

Giriş: Apaçık Kitab'ın (el-Kitâbü'l-Mübîn) En Güzel Kıssa'sı (Ahsenü'l-Kasas) 17

1. Bölüm: Sahte Kanlı Gömlek: Masûmiyet / Mağduriyet / Mazlûmiyet Gömleği 23
Peygamberlik Geleneği: İbrahim, İshâk ve Yakûb'dan Yûsuf'a (hepsine selâm olsun) 25
Araştıranlar İçin İbretler ve Derslerle Dolu Kıssa 31
Sahiplerini Sapkınlığa İten Hastalık: Haset/Kıskançlık 32
'İyilik Gösterisi' ile Gizlenen Korkunç Tuzak 35
Yalana Alet Edilen Sahte Kan Lekeli Gömlek 37
Allah Erdemli Kullarını Ödüllendirir 40

2. Bölüm: Arkadan Yırtılan Gömlek: İffet / İsmet ve İhlas Gömleği 47

Yûsuf (a.s) En Zorlu Sınavı Allah'a
Sığınarak Aşıyor 48
Yûsuf (a.s) Büyük ve Korkunç
Bir Tezgahla Karşı Karşıya 52
Zindanı Zinaya Tercih Etmek 58
Zina Kapısından Girilen Büyük/Ebedi Zindan, ... 60
Dünyevi Zindandan Daha Korkunç! 60
Zindandaki Yûsuf: Örnek Bir Davetçi 62
Hz. ûsuf'un Örnek Tebliğinden
Çıkarılabilecek Davet İlkeleri 64
Bir "Millet"i Terkedip Başka
Bir "Millet"e Tabi Olmak 67
Yıllar Süren Zindan Hayatı
ve Medrese-i Yûsufiye 73

3. Bölüm: Yusuf Kokulu Gömlek:
İktidar, İstikrar ve İstikamet Gömleği 81
Zindandan Saraya: Peygamber Yûsuf (a.s)
Mısır Sultanı 83
Yûsuf (a.s) Kardeşi Bünyamin'e Kavuşuyor 87
Hz. Yakûb'un, Hasret, Kahır ve Üzüntüsünü 94
Yalnız Allah'a Şekvâ Etmesi 94
Okuma Parçası: Hz. Muhammed (a.s) Yûsuf (a.s)
Rolünde, Ebû Süfyan bin Haris de
Kardeşleri Rolünde 99
"Sabr-ı Cemîl" Sahibi Yakûb (a.s),
Yûsuf'unun Önce Gömleğine/Kokusuna,
Sonra Kendisine Kavuşuyor 104
Hz. ûsuf'tan Hz. Musa'ya: Mısır'da 109
Tevhid İnancının Yerleşmesi 109
Kıssaların En Güzelinden Davetçilere
En Güzel Dersler 110
Sonuç 115

Takdim

Tarihimizin son 200 yıllık dönemi, sadece toplumsal çalkantıların tarihi olmayıp aynı zamanda gençliğin kimlik arayışının da tarihidir. Osmanlı'nın son dönemlerinde gençlikle ilgili başlayan şikayet ve serzenişler, her geçen gün dozajını artırarak devam etmektedir.

Nüfusunun yaklaşık olarak % 72'si 35 yaşın altında, %50'si 25 yaşın altında, %25'i ise 15-25 yaş grubundan oluşan ülkemiz, genç nüfus bakımından büyük bir potansiyele sahiptir. Genç bir nüfusa sahip olmanın en büyük avantajı, iyi organize ve kanalize edilirse o ülkenin sahip olacağı dinamizmdir. İyi eğitim almış, heyecan ve ideal sahibi, bireyselleşmemiş, cesur, kararlı, dayanışmacı, hakkını arayan, toplumsal/dînî/ahlakî sorumluluklarını bilen, toplumun geleceği ile kendi geleceğini birbirine bağımlı olarak gören bir genç nüfus; o ülke için en büyük toplumsal sermayedir.

Bugün gelinen noktada gençliğimiz üzerinde uluslararası bir oyunun oynandığı kabul edilmektedir. Gençlik, düşmanın beşinci kol faaliyetinin boy hedefi haline gelmiştir. Bugün gençliği kendi değerlerinden koparma, dejenere etme ve dinsizleştirme faaliyeti eş zamanlı olarak yürütülmektedir.

Sırbistan, Ukrayna, Gürcistan ve Kırgızistan'da yapılan *kadife darbeler*in bu şekilde kazanılmış gençlik örgütleri üzerinden başarıldığını gözönüne alırsak; Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı tehlikenin boyutları daha iyi anlaşılabilir.

Bir kısım medya, sivil toplum kuruluşları, gençlik dernekleri, vs. aracılığı ile, daha önce rastlanmadık bir tarzda, akıl almaz bir şekilde toplumu yozlaştırma ve aptallaştırma faaliyetine ağırlık verilmiştir. Sanatçı Özdemir Erdoğan'ın bu konuda söyledikleri manidardır:

"Türkiye'de bir kesim var, vatan-millet hamaseti yapıyor. Bir başka kesim de tamamen organize olmuş ve hınzırca plânlarla Türkiye'yi çökertmek için çalışıyor. Pop-star tarzı yarışmalar da bu plânın bir parçası. Bu durum para ve reyting kaygısından öte bir şey. Bir toplumun kültürünü, millîliğini, o toplumu bir arada tutan değerleri yok etmeye yönelik bir plan... Bilinçli bir şekilde uygulanan bu politikalar halen devam ettiriliyor. Pop-star veya sanat güneşi gibi kavram ve yarışmalarla halkı etkilemek, kandırmak ve manevi değerlerinden uzaklaştırmak için yapılan bilinçli organizasyonların sonucudur bu durum... Bilinçli bir şekilde bu toplum batırılıyor. Ülke satılıyor... Onlar bir kültürü bitirip, yerine kendi kültürle-

rini veya istedikleri kültürü yerleştirmek için paralar harcıyorlar."

Bu, geçmişiyle bağlarını zayıflatmış, hafızasız, köksüz, tarihini unutmuş, kimlik ve kişilik zaafı içinde, geleceğiyle ilgili umutlarını tüketmiş bir genç nesil üretmeye yönelik toplumsal transformasyon projesinin planlı ve programlı olarak uygulandığı anlamına gelmektedir.

Uygulanmakta olan toplumsal mühendislik projesi, toplumsal transformasyonu sağlayabilmek için, eğlence kültürü (televole kültürü), futbol, arabesk müzik, TV dizileri, şans oyunları, pop-star yarışmaları, show programları, para ve maddi kaynak dağıtan yarışma programları, lüks tüketimi körükleyen programlar ile başta gençlik olmak üzere toplumu uyuşturup pasifize etmek istenmektedir. Medya kitle eğlence kültürü, sanal bir dünya oluşturup, gençlerin her türlü duygusunu tahrik ederek tüm değerleri yıkmak amacı ile kullanılmaktadır. Kısa yoldan köşe dönme felsefesini benimsetme, bu sanal dünyanın en önemli amacı olarak ortaya çıkmaktadır. Tüketim körüklenmekte ve ne pahasına olursa olsun sahip olma anlayışı, gittikçe hakim unsur haline gelmektedir. Dolayısıyla gençlik üzerinde asıl tahribat, değerler sistemi erozyona uğratılarak yapılmaktadır.

Kuşaklar arasında çatışma körüklenmekte ve her geçen gün bu çatışma derinleştirilmektedir. Aile içi gerilim artmakta; gençler ailelerinden şikayetçi olurken, aileler de gençlerden şikayetçi olmakta; bu durum da aile içi güveni yıkmaktadır.

Değerler sistemi bozulan, geleceğinden endişe duyan, mutlu olmayan, kendine güvenmeyen, zahmetsiz

rahmet peşinde olan bir gençliğin, ruhsal sarsıntılar geçirmesi ve bunu da atlatabilmesi için uyuşturucu ve eğlence kültürünün bir uydusu haline gelmesi kaçınılmaz olmaktadır.

Gelecek korkusu ile kültürel kirlenmenin oluşturduğu kaos, küreselleşmenin yarattığı zihinsel kırılma, televole kültürünün uyuşturma fonksiyonu, gençlikte hem kendisine hem de toplumuna karşı bir yabancılaşma meydana getirmeye başlamıştır. Türkiye'deki kavramsal kargaşa, devlet kurumlarının sürekli kavga içerisinde olması, kendi toplumsal değerleri yerine Batılı değerlerin kutsanması, bir güven, bir aşağılık kompleksi ve bir kimlik krizini beraberinde getirmektedir. 'Biz kimiz', 'hangi iklimin çocuklarıyız' soruları adeta onlar için bir anlam ifade etmemektedir. Gençlik bir aidiyet eksikliğini her geçen gün daha fazla hissetmektedir.

TV ve bilgisayara mahkum, arkadaşları olmayan, arkadaşları ile iletişim sorunları yaşayan ve birbirlerine güvenmeyen bir nesil oluşmakta; bu da psikolojik sorunlara, duyarsızlığa ve mutsuzluğa neden olmaktadır.

Pınar Yayınları olarak ülkemiz gençliğine karşı yürütülen duyarsızlaştırma, hafızasızlaştırma, kimlik ve aidiyetsizleştirme bir başka deyişle "hiç"leştirme faaliyetlerine duyarsız kalmamak amacıyla ve kuruluş misyonumuzun da gerektirdiğine inandığımız yeni bir projeyi bu kitapla hayata geçiriyoruz.

Bu yeni serimizi, gençlerimizin başta dînî bilinç olmak üzere, siyasal, tarihî/coğrafî, kültürel/estetik bilinçlerine kadar tüm alanları kapsayacak, onları

Vahy'in gözüyle bakan, İbrahimî duruş sahibi, kültürel, siyasal, ekonomik, tarihi vs. sahaları kuşatıcı temel bakışı yerleşmiş, rahmetli Mehmet Akif'in "Asım'ın Nesli", Necip Fazıl'ın "Büyük Doğu Nesli", Seyyid Kutub'un "Öncü Kur'an Nesli" olarak isimlendirdiği, küresel kıskacı yaracak Öncü ve Önder Gençler olarak yetişmelerinin ilk basamaklarını oluşturacak giriş metinleri olarak tasarladık.

Genç Öncüler Kitaplığı adını verdiğimiz bu serimize Abdullah Yıldız hocamızın Kur'an-ı Kerim'in "Ahsenü'l Kasas" [Kıssaların En Güzeli] adını verdiği Yusuf Suresi tefsiriyle başlıyoruz. Hz. Yusuf'un olağandışı hayat hikayesinden, genç kardeşlerimiz için çıkarılacak güzel örneklikleri okuyacaksınız "Yusuf'un Üç Gömleği"nde.

Ahlakın ve değerler sisteminin dejenere edilmeye çalışıldığı, tüm ölçülerin maddi göstergelere indirgendiği ve insanlığın "nereye gidiyorsunuz" sorusunu soracak öncü ve önderler beklediği günümüzde, çabamızın öncü ve önderliğe aday genç kardeşlerimize yol gösterici olacağını ümit ediyoruz.

Çaba bizden, tevfik Allah (cc)'tandır.

PINAR YAYINLARI

Sunuş

Alîm ve Hakîm olan Yüce Rabbimiz, hayatımızın her ânında ve her alanında bize yol göstermek için son vahiy olan Kur'ân-ı Kerîm'ini, son peygamberi Hz. Muhammed (s.) aracılığıyla bizlere iletmek lûtfunda bulundu. Ve bu mübarek kitapta, Hz. Muhammed (s.)'den önce tarihin çeşitli zaman ve mekanlarında tevhîd mücadelesi veren peygamberlerin kıssalarına yer vererek bunların her biri üzerinde uzun uzun tefekkür edip düşünmemizi, onlardan sayısız ibretler ve dersler almamızı murad etti. Biz müslümanlara düşen görev ise; farklı zaman ve mekanlarda insanlığa aynı tevhidî gerçekliği haykıran bu peygamberlerin başlarından geçen olayları, kavimlerinin onlara gösterdikleri tepkileri, bu tepkiler karşısında peygamberlerin örnek duruşlarını dikkatle incelemek ve bu örneklikleri çağımıza, günlük hayatımıza taşımaktır.

Bütün zamanlar ve mekanlar için örnek ve önder insan-

lar olan peygamberler, kimlik ve kişilik özelliklerinden söylem ve eylem biçimlerine kadar bütün yönleriyle dünün insanlarına yol gösterdikleri gibi bugünün insan ve toplumlarına da yol gösterirler ve yarınlara da kılavuzluk ederler. Tarihin en zalim ve en acımasız yöneticilerine (Nemrut'a ve Firavun'a) karşı direnen Hz. İbrahim ve Hz. Musa'nın (onlara selâm olsun) tavizsiz dik duruşları, bugünün muvahhid müminleri için güzel bir örneklik oluşturduğu gibi, tevhidî davetin bütün yöntemlerini uygulayarak putperest kavminin önde gelenleriyle uzun soluklu bir mücadeleye giren Hz. Nûh'un (a.s) kıssası, cinsel sapıklığın en uç noktasında yaşayan kavmini sapıklıktan vazgeçirmeye çalışan Hz. Lût'un (a.s) kıssası, adaletsizlik, vurgun, soygun ve talanı siyasi-ekonomik düzenlerinin temeli haline getiren Medyen ve Eyke halkını Hakk'a çağıran Şuayb'ın (a.s) kıssası, Hûd'un, Salih'in (aleyhimüsselam) kıssaları, Roma zulüm düzenine baş kaldırıp mağaraya sığınan Ashâb-ı Kehf'in kıssası ve diğerleri de bugünün dünyasında müminlerin yolunu aydınlatan güzel örneklikler oluştururlar.

Bütün müminlerin anlamaları ve yaşamaları için *kolaylaştırılmış* bulunan ilahî kitab, yaşanmış *beşerî* tecrübeler olan peygamber kıssalarını sık sık hatırlatarak onlardan günümüz için *pratik dersler* çıkarmamızı ve bir anlamda o kıssaları bugüne taşımamızı ister bizden.

"Biz, bu çalışmamızda; insanlık tarihinin en güzel, en hayırlı insanlarından Hz. Yûsuf'un (a.s) güzelliklerle dolu kıssasını, bugünün dünyasında yaşayan müminler olarak günümüze taşımaya gayret edeceğiz. Bunu da Yûsuf Aleyhisselam'ın hayatının üç önemli aşamasına işaret eden simgesel üç göm-

lek ekseninde çerçevelemeyi deneyeceğiz. Hz. ûsuf'un çocukluk dönemini hatırlatan kanlı gömleğinin onun mazlûmiyet ve mağdûriyetini simgelediğini, delikanlılık dönemini özetleyen arkası yırtık gömleğin onun iffet ve ismetini simgelediğini, olgunluk ve iktidar dönemini işaret eden son gömleğinin yani kardeşleri vasıtasıyla babası Yakûb'a gönderdiği 'Yûsuf kokulu' gömleğin de onun istikrar ve istikametini simgelediğini düşünerek bu güzel kıssadan günümüz için, günümüzün Genç Öncüleri için dersler çıkarmaya çalışacağız."

Yeri gelmişken; bu kitap çalışmasının, 2003'te Araştırma ve Kültür Vakfı'nda peygamberler tarihi dersi verdiğim sırada bir düşünce olarak belirdiğini, Nisan 2003'te de *Vakit* gazetesindeki köşemde "Yûsuf'un Üç Gömleği" başlıklı bir yazı kaleme aldığımı hatırlatmalıyım. Bu yazıyı ayrıca, *Kur'ân'ı Anlamak Farzdır* isimli kitabımızın ikinci baskısına da (s.191) okuma parçası olarak koymuştum. Bu derslerim ve çalışmalarımdan hareketle, *Yûsuf'un Üç Gömleği*'ni kitap haline getirmem noktasında beni cesaretlendiren değerli kardeşlerim Uğur Altun ve Zafer Özdemir'e de teşekkürler ediyorum.

Giriş

Apaçık Kitab'ın (el-Kitâbü'l-Mübîn) En Güzel Kıssa'sı (Ahsenü'l-Kasas)

Allahu Teâlâ (c.c), Kitab-ı Kerîm'inde, Yûsuf kıssasını ***"ahsenü'l-kasas"*** (kıssaların en güzeli) olarak nitelendirir. Anlatım tarzı, bütünlüğü, içeriği, mesajı, dersleri, ibretleri... ile kıssalar içinde en güzeli... İnsanlar arasında Yûsuf'un cemâl ve kemâline eş bir güzellik...

Yûsuf kıssası, "Yûsuf'da ve kardeşlerinde sual edenler (araştırıp öğrenmeyi arzulayanlar, ders ve ibret almak isteyenler) için âyetler vardır." (12/7) beyanı uyarınca, gerçekten çok ibretli, çok güzel bir kıssadır. Bu kıssanın en güzel anlatımı da, Kur'ân-ı Kerîm'de ve Yûsuf sûresindedir. Hiçbir kitapta, hiçbir eserde bu kıssa bu kadar yalın, açık ve anlaşılır, bu kadar güzel bir tarzda nakledilip anlatılmamıştır.

Kur'ân-ı Kerîm, âyetleri ***"mübîn"*** yani apaçık ve anlaşılır olan bir kitaptır. **Mübîn**; kendi özünde açık, seçik ve aydınlık yani kendisinin ne olduğu açık ve belli, kendisinin ne olduğunu tanıtmaya kendisi yeterli olan demektir. Kur'ân'ın mübîn oluşunun en güzel örneklerinden biri de Yûsuf aleyhiselâm sûresidir.

"Allah insanlara, onların bildikleri yol ve şekillerle hitab eder." diyen **İmam Şâtıbî**'nin ifadesiyle, Kur'ân; "herkesin anlayacağı bir lisan ve söylemle gelmiştir. Dini yükümlülükler, toplumdaki zayıf-güçlü, zeki-kalın kafalı, okumuş-ümmi, büyük-küçük herkes dikkate alınarak, hepsinin anlayıp kavramaya güç yetireceği bir müşterek seviye esas tutularak insanlara sunulmuştur."[1]

Yûsuf sûresinin daha ilk âyetlerinde bu açık ve anlaşılır oluş vurgulanır. Ayrıca, Kurân'a muhatap olan herkesin, Allah'ın en büyük nimeti olan aklını kullanarak bu kıssadan kendisi için dersler ve ibretler çıkarması tavsiye olunur:

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adıyla.

1 Elif, Lâm, Râ. İşte bunlar apaçık olan Kitab'ın âyetleridir.

2 Gerçekten Biz, onu Arapça bir Kur'ân olarak indirdik ki, belki aklınızı kullanır da anlarsınız.

3 Sana bu Kur'ân'ı vahyetmekle biz, sana kıssaların en güzelini anlatıyoruz. Gerçek şu ki, sen, daha önce, bundan haberi olmayanlardandın.

"Ahsenü'l-kasas": En güzel anlatış veya en güzel kıssa, öykü, menkıbe anlamına gelir. "Kasas", sözlük anlamı itibariyle bir şeyin izini sürerek arkasına düşmek demektir. (Kehf,

18/64: "İzlerini takip ederek geriye döndüler." Kasas, 28/11: " (Musa'nın) kız kardeşine; 'onun izini takip et' dedi.") Yine bu anlamda, izlemeye değer bir haber nakletmek, bir hikaye anlatmak mânâsına gelir ki, Türkçe ayıtmak ve bazı lehçelerde ayırtmak denilir.



Yûsuf sûresi, gerçekten, Kur'ân'ın bütün insanların ortak anlayış seviyesine hitap ettiğini gösteren eşsiz bir örnektir. Çocuk, genç, yaşlı, kadın, erkek, davetçi, eğitimci, yönetici, köylü, kentli, okumuş, okumamış... herkes, Yûsuf kıssasını anlar ve ondan kendi çapı, kapasitesi oranında hisse alır. Bu kıssa, özellikle Genç Öncüler için ayrı bir anlam taşır.

Kıssa ise; esasen izi sürülmeye değer hâl ve durum mânâsınadır. Bundan dolayı *şehnameler* gibi kaleme alınan, dillerde dolaşan destan ve hikayelere de *kıssa* adı verilir. Buna Farsça'da 'destan' veya 'efsane' denilir. Ancak bizim dilimizde *destan* deyimi şöhreti yaygın olmak bakımından, *efsane* deyimi inanılmayacak gibi acayipliği bakımından, *kıssa* da ibretli özelliği bakımından kullanılır. Demek ki, bir haber veya hikayenin *kıssa* adını alabilmesi, izlenmeye değer ve yazılmaya değer bir özelliği taşımasına bağlıdır. Bunun içindir ki, edebiyatta kıssanın özel bir yeri ve önemi vardır. Bir hikayenin dillerde dolaşacak bir destan veya efsane halini alması, kalıcı bir güzelliği ifade eden bir olağanüstülükle ilgilidir. Güzellik ise çok yaygın bir şey olmadığından gerçekten de kıssa denilebilecek hikayeler çok nadir olur. Kıssaların gerçeği de, hayali de vardır. Şüphe yok ki, en güzel kıssalar hakiki olanlardır: Yani,

gerçek bir olayın, kalıcı güzelliğe delalet eden bedi'î nüktelerle tasviri ve belâgatlı bir şekilde anlatılmış olanları. Zira hakiki güzellik, daima hayallerin ötesindedir. Ve ideal güzellik, ancak gerçek güzelliğe bir sembol, bir misal olması bakımından önem taşır. Bir masum güzelliğin en mükemmel bir macerası olan ve ebedî güzelliğin gerçek yüzünü görmüş bir gözün, geçici güzelliğin cilvelerine nasıl bir küçümseme ile baktığını anlatan Yûsuf kıssası, gayb âleminden müteşabih bir sembol ile tecelliye başlayıp, gitgide gelişerek meâlini bulmuş bir hakikatin belâgatlı bir anlatımı ve aynı zamanda Muhammedî güzelliğin ezelî bir simgesi ve nişanıdır.[2]

Evet, Yûsuf sûresi, insanlık tarihinin gelmiş geçmiş en güzel iki insanından birinin (Yûsuf'un) hayat hikayesinin diğer güzel insana (Muhammed'e) aktarımıdır. Rabbimiz, Hz. ûsuf'un (a.s) çocukluğundan gençliğine, zindan hayatından iktidar (sultan) koltuğuna, tertemiz ahlâkından tevhid'e davet üslûbuna kadar her alanda en güzel örnek oluşunu, bir bütün halinde, o eşsiz belâgat ve fesâhat timsali üslûbuyla, lâtîf ve nezîh anlatımı ile Hz. Muhammed'e (s.) hitaben bize hikaye eder.

Ve gerçek şu ki, bu sûre nazil olmadan önce, Peygamberimiz (s.) elbette bu tür bilgilerden habersizdi. Zira O, kendisine vahiy gelmeden önce "îman nedir, Kur'ân nedir, bilmezdi" (42/52) Ve O, bu kıssaya dair hiçbir bilgiye sahip değildi. Ne aklına gelmişti, ne de hayaline; ne işitmişti ne de düşünmüştü. Bu kıssa, Yahudi ve Kureyş bilginlerinin Peygamberimizi imtihana çekip zor durumda bırakmak istemeleri üzerine, Rabbimizden bir lûtuf ve ikram olarak vahiy yolu ile gelmiş olan gayb haberlerindendi. Peygamberimi-

zin bu kıssayı -hâşâ- bir başka kaynaktan alıntılamış olması ya da bir roman veya hikaye gibi dinleyip bu güzellikte aktarması da asla mümkün değildi. Arapça'nın belâgat ve fesâhat şâheseri olan böylesine güzel bir anlatım, böyle yüce bir gayb haberi hiç şüphe yok ki, ancak Allah vergisi olabilir.

Bu sûrenin ifade ve ihtar ettiği hakikatleri kalpleriyle akledip düşünebilen ve onun apaçık beyanını can kulağıyla dinleyip anlayabilen kimseler, Yûsuf sûresindeki farklı güzelliği ve eşsiz ulvî anlatımı hemen farkeder ve bunun bir insan veya peygamber kelamı olmadığını bilirler. Fakat bu sûrenin başında ve sonunda bu hakikatin hatırlatılması, okuyanların ya da dinleyenlerin bu kıssayı, sıradan bir hikaye veya roman gibi algılamaması ve doğrudan Rab Teâlâ'dan gelen sözler olarak gönlüne nakşedip hazmetmesi içindir:

> *"...Biz, sana kıssaların en güzelini anlatıyoruz. Gerçek şu ki, sen, daha önce, bundan haberi olmayanlardandın." (12/3)*
> *"İşte bu, sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir" (12/102).*
> *Bu Kur'ân "Uydurulmuş herhangi bir söz değildir." (12/111)*



Yûsuf aleyhisselamın çocukluk dönemi bir gömlekle; üzerine yalancı kan bulaştırılan "kanlı gömlek"le simgelenir. Bu gömlek, bir yandan Yûsuf'un kıskanç, sevgisiz ve mağrur kardeşlerinin yalana, hileye, hud'aya, azgınlığa, taşkınlığa... dalmışlıklarını simgelerken, öbür yandan da Yûsuf'un meleksi masûmiyetini, mağdûriyeti, mazlûmiyetini simgeler.* Masum/günahsız Yûsuf mağrur kardeşlerinin gadrine uğradığı için mağdur, zulmüne uğradığı için mazlûmdur.

1. Bölüm
Sahte Kanlı Gömlek:
Masûmiyet / Mağduriyet / Mazlûmiyet Gömleği

Hz. ûsuf'un kıskanç kardeşlerinin, kurdukları hileli düzenlerine ve yalanlarına babalarını inandırmak için delil olarak kullanmak üzere, o masum meleğin gömleğine sahte kan lekeleri bulaştırmalarına kadar uzanan süreç bir rüya ile başlar.

4 Hani bir zamanlar Yûsuf, babasına demişti ki: "Babacığım, ben rüyada onbir yıldızla güneşi ve ayı benim için secde ediyorlarken/saygıyla yere kapanmışlarken gördüm."

5 (Babası) "Yavrucuğum! "dedi; "rüyanı kardeşlerine anlatma. Sonra sana bir tuzak kurarlar. Doğrusu şeytan insan için apaçık bir düşmandır."

Her şey bir rüya ile başlamıştı...

Evet, Hz. ûsuf'un sevgiler ve kıskançlıklar, iyilikler ve kötülükler, çileler ve hileler, hüzünler ve sevinçler, saray ve zindan, idbâr ve ikbâl... arasında sürüp gidecek olan serencâmının başlangıç noktası işte bu rüya idi. Bu rüyada 11 yıldız, güneş ve ay onun önünde secde ediyorlar ya da saygıyla yere kapanıyorlardı. Âyette yıldızlar, güneş ve ay için kullanılan *"sâcidîn:secde ediciler"* ifadesi, -kıssanın sonunda daha iyi anlaşılacağı üzere- Yûsuf için Allah'a secde etmeleri ya da Yûsuf'a saygı duymaları, onun üstünlüğünü onaylamaları anlamındadır; yoksa Yûsuf'a tapınmaları veya ibadet etmeleri anlamında değildir. Zira, 11 yıldız, ister 11 kardeşi şeklinde yorumlansın, ister gerçek anlamda anlaşılsın; keza güneş, babası Yakup (a.s), ay da annesi olarak tevil edilsin ya da gerçek anlamlarında anlaşılsın, farketmez: bütün bunların ancak ve ancak Allah'a ibadet etmeleri ve her anlamıyla sadece O'na secde etmeleri yaraşır.

Hz. Yakûb, Rabbinin kendisine bahşettiği bilgi ve yetenek sayesinde, oğlu Yûsuf'un rüyasını yorumlamış ve Hz. İbrahim ve Hz. İshâk'tan gelen nübüvvet silsilesinin Hz. ûsuf'la devam edeceğini anlamıştı. Rüyada gördüğü gibi, o yüksek ve parlak gök cisimlerinin ona secde etmesi misaline benzer bir şekilde Rabbi onu seçecek, parlak bir makama getirecekti. Yani, Yûsuf'un gördüğü rüya adeta kendi geleceğinin bir misali ve aynası idi.

Bu yüzden de, basiret sahibi, bilge babası Yakûb (a.s), ona, gördüğü rüyayı kardeşlerine anlatmamasını söylemişti. Zira, kardeşleri onun bu parlak geleceğini kıskanabilir, bu durum onların ihtiras ve haset damarlarını kabartabilir, şeytan onları çok olumsuz duygulara, düşüncelere ve davranışlara sürükleyebilirdi.

Peygamberlik Geleneği: İbrahim, İshâk ve Yakûb'dan Yûsuf'a (hepsine selâm olsun)

Yakûb (a.s) basîret, ferâset, sabır, tevekkül, irade ve kararlılık sahibi seçkin, bilge bir peygamberdir. Soyu, İshâk (a.s) vasıtasıyla İbrahim'e (a.s) dayanmaktadır. O, Hz. İshâk'ın, Hz. İshâk da Hz. İbrahim'in oğludur. Hz. İbrahim'in diğer oğlu İsmail'in (a.s) soyundan ise Hz. Muhammed (a.s) dünyaya gelecektir. Babası İshâk gibi, Hz. akûb da ***"millet-i İbrahîm"*** üzere idi; onun dînine teslim olmuş, onun şeriatına, yoluna bağlı kalmış idi; çocuklarına da bu dîne teslimiyeti miras bırakmıştı:



Bilge peygamber Yakûb aleyhisselam, "rüyanı kardeşlerine anlatma" talimatı ile, henüz çocuk yaştaki oğlu Yûsuf'a hayat derslerinin ilk ve en önemlilerinden birini veriyordu:
Sır saklamak; her bildiğini, her gördüğünü, her duyduğunu herkesin yanında anlatmamak... Zira o sırrın, o bilginin nerelere ve kimlere kadar ulaşacağını, insanlarda ne gibi duyguları harekete geçireceğini, ne gibi gelişmelere yol açacağını bazen tahmin etmek bile zordur.

"Kendine yazık eden beyinsizden başka, İbrahim'in milletinden kim yüz çevirir? Biz İbrahim'i dünyada seçkin birisi yaptık, hiç şüphesiz o, ahirette de iyilerden biridir.

Rabbi ona, 'teslim ol!' emrini verince, o 'Ben âlemlerin Rabbine teslim oldum.' dedi.

İbrahim, bunu kendi oğullarına vasiyet etti, Yakûb da öyle yaptı: 'Ey oğullarım! Muhakkak ki, bu Din'i size Allah seçti, başka dinlerden uzak durun, yalnızca müslüman olarak can verin!' dedi.

Yoksa siz de olaya şahit mi oldunuz; Yakûb'a ölüm hali gelip çattığı zaman, oğullarına; 'Benden sonra neye ibadet edeceksiniz?' dediği zaman, oğulları; 'Senin Allah'ına ve ataların İbrahim, İsmail ve İshâk'ın Allah'ına, tek olan o Allah'a ibadet edeceğiz. Biz ancak O'na boyun eğen müslümanlarız.' dediler." (Bakara 2/130-133)

Hz. Yakûb'un atalarından devraldığı İbrahimî gelenek, oğlu Yûsuf ile devam edecekti.

Yakûb'un (a.s) annesinin adı Refaka idi. Kardeşi Ays ile beraber, ikiz olarak doğmuştu. Kardeşinin ardından doğduğu için ona "Ya'kûb" denmişti. Yakûb'un diğer bir adı da İsrail'di. Kardeşi Ays'tan kaçarak dayısının yanına giderken gündüzleri saklanıp geceleri yürüdüğü için kendisine "İsrâil" denmişti. İsrâil'in kelime anlamı 'geceleyin (Allah'a) yürüyen' demektir. Bu yüzden Hz. akûb'un soyuna İsrailoğulları, bu soydan gelen peygamberlere de "Beni İsrail peygamberleri" denir.

Hz. akûb'un doğumu ve peygamberliği daha önceden müjdelenmişti:

"Biz ona (İbrahim'in hanımına) İshâk'ı müjdeledik. İshâk'ın ardından da (torunu) Yakûb'u" (Hûd, 11/71).

Yakûb (a.s), önce dayısı Lebân'ın büyük kızı Leyya ile, ondan sonra da küçük kızı Râhil ile evlenmiştir. Leyya'dan Rabil, Yahuda, Şem'ûn ve Lavi adındaki oğulları doğmuştur. Râhil'den de Yûsuf ve Bünyamin dünyaya gelmiştir. Hz. akûb'un diğer iki hanımından altı oğlu daha vardı. Toplam on iki erkek evlada sahipti.[3]

Yüce Rabbimiz, Kitâb-ı Kerîm'inde Yakûb aleyhisselamın örnek alınacak, üstün özelliklerinden ve güzelliklerinden söz eder:

- Hidayete erdirilmiştir (6/84).
- Seçkin/seçilmiş ve hayırlıdır (38/47).
- Salih davranış sahibi bir insandır (21/72).
- Hep âhireti hatırlayan hâlis bir kuldur (38/46).
- Güçlü bir iradesi ve ince bir kavrayış yeteneği (basîreti) vardır (38/45).
- **"Sabr-ı cemîl"** sahibidir; en güzel sabır, tükenmez bir sabır sahibidir (12/83).
- Ve o yalnızca Allah'a güvenip dayanmıştır (12/67).

Bunlara ilaveten, Kur'ân'da İbrahim, İshâk ve Yakûb'a yüce bir ***"doğruluk dili (lisân-ı sıdk)"*** verildiği beyan edilir:

"Onlara rahmetimizden bağışta bulunduk ve kendilerine yüce bir doğruluk dili verdik." (19/49, 50)

"Lisan-ı sıdk" için Muhammed Esed, "doğru olanın yahut doğruluğun/gerçekliğin üstün dili" der ve âyete şu manayı verir: "Ve onlara doğru olanı [başkalarına] ulaştırmaları için üstün bir anlatım gücü bahşettik." Ayrıca, Zemahşerî'ye atfen, "lisan" yahut "dil" teriminin, burada, dille aktarılabilecek, dille ulaştırılabilecek şeyleri ifade için mecaz olarak kullanıldığını ilave eder.[4] Bu ibareyi bir çok müfessir ise şöyle anlamıştır: "Doğrudan/doğruluktan yana üstün bilinmelerini" yahut "iyi anılmalarını sağladık".

Hz. ûsuf, işte böylesine sağlam bir nübüvvet geleneğinin mirasçısıydı ve bu geleneğe sıkı sıkıya bağlı olarak bilge babasının dizinin dibinde yetişmişti.

Zaten Kur'ân'da onun hayatı, babası Yakûb'un hayatı ile iç içe anlatılır. Hz. akûb'un yaşadığı evlat sevgisi ve evlat acısı, evlat ihaneti, gözlerinin kararması, saçlarının ağarması, belinin bükülmesi, onun örnek sabrı, duâsı, tevekkülü... Yûsuf kıssasıyla birlikte anlatılır.



Biz bu açıklamalardan şunu anlıyoruz ki; Yûsuf'un ataları olan peygamberler, pek çok seçkin özelliklerine ilaveten "doğrulukları" ve "doğru sözlülükleri" ile üstün ve saygın bir şöhrete sahip idiler. "Lisân-ı sıdk" yani "doğruluk dili", peygamberlerin tevhid mücadelesinde etkin bir söylem ve eylem geliştirmelerinin birincil şartıdır. Hem Allah'tan aldıkları vahyî gerçekliği insanlara olduğu gibi aktarmaları hem de hayatlarında asla yalan söylememeleri itibariyle lisan-ı sıdk sahibi olan peygamberler, tarihin akışını değiştirmede önemli bir avantaja sahip olurlar. Bugün, yalan ve yanlış üzerine kurgulanan Batıl (ı) hayat tarzını değiştirerek çağa Hakkın/Doğru'nun damgasını basmak isteyen günümüz davetçileri ve Genç Öncüleri de, tıpkı o peygamberler gibi lisân-ı sıdk sahibi olmak zorundadırlar.

Kur'ân-ı Kerîm'de beyan buyurulduğu üzere, Yakûb (a.s), örnek bir peygamber ve örnek bir davetçi olarak, oğullarına sağlam bir tevhidî gelenek bırakmıştır:

"O zaman (Yâ'kûb), oğullarına; 'Benden sonra neye kulluk edeceksiniz?' demişti. (Onlar da): 'Senin Rabb'in ve ataların İbrâhim, İsmâil ve İshâk'ın Rabb'i olan tek Allah'a kulluk edeceğiz. Biz O'na teslim olanlarız' dediler" (Bakara, 2/133).

Bu tevhîd geleneğinin en samimi, en sıkı takipçisi ve nihayet peygamberlik rütbesi ile şereflendirilecek olanı Hz. ûsuf'tu:

"Ben atalarım İbrahim, İshâk ve Yakûb'un dinine/milletine uydum. Bizim, Allah'a hiçbir şeyi ortak tutmamız yakışmaz. Bu, bize ve insanlara Allah'ın bir lütfudur. Fakat insanların çoğu şükretmezler." (Yûsuf 12/38)

Hz. Yûsuf aleyhisselam, üstün özelliklere sahip bir peygamberdi:

- Olağanüstü güzel ve son derece zekî idi (12/31-32).
- Rabbine karşı sorumluluk bilinci taşıyan bir mümindi (12/57).
- Yalnız Rabbine sığınıp duâ ederdi (12/33-34).
- İhlasa erdirilmiş kullardandı (12/24).
- Muhsinlerdendi yani güzel davrananlardandı (12/22,56).
- *Sadıkîn*dendi yani doğru söyleyenlerdendi (12/51).
- İffet (*'ısmet*) sahibiydi ve haramlara karşı güçlü bir iradesi vardı (12/32).
- Kendisine isabetle hüküm verme yeteneği ve ilim verilmişti (12/22).
- Mülk/saltanat sahibi kılınmış ve rahmete erdirilmişti (12/56).
- Ve o en büyük pâyeye; peygamberlik makamına seçilmiş, üstelik kendisine olayların içyüzünü kavrama ve sözleri/ rüyaları yorumlama bilgisi verilmişti:

6 "Ve işte böyle, Rabbin seni seçecek ve sana te'vîl-i ehâdîsden (olayların/ sözlerin/ rüyaların yorumundan) bilgiler öğretecek. Bundan önce ataların İbrahim'e ve İshâk'a nimetini tamamladığı gibi, hem sana, hem de Yakup soyuna nimetini tamamlayacaktır. Muhakkak ki Rabbin alîmdir, hakîmdir."

Yakûb aleyhisselâm, oğlunun rüyasını yorumlamış ve Yûsuf'un Allah tarafından peygamber seçileceğini anlamıştı. Misal âleminde o büyük ve yüksek yıldızların Yûsuf için secde

eder halde görünmeleri, ileride Rabbinin ona peygamberlik vereceğine ve büyük büyük adamların ona boyun eğeceğine, onun emrine bağımlı kılınacağına işaretti. Yakûb aleyhisselamın Kur'ân'daki bu beyanından anlıyoruz ki, Allahu Teâla Yûsuf'a ayrıca "te'vîl-i ehâdîs" ilminden de öğretecekti.

"Ehâdîs" terimi; söz ya da haber anlamındaki *"hadîs"*in ve 'yeni vuku bulan bir şey, olay, hâdise' anlamındaki *"hâdis"*in çoğuludur. Dolayısıyla **"te'vîl-i ehâdîs"**; sadece sözlerin, haberlerin, rüyaların yorumunu yapma değil aynı zamanda olayların, hâdiselerin iç yüzünü kavrama yeteneği ve bilgisini de ifade eder. Yani ya nefisteki sözün realitedeki anlamını veya nefsin ilişkili olduğu hadiselerin ileride varacağı akıbeti ve nihaî anlamı anlamak demek olur. Rüya tabir etmek de, ya sözü veya hadiseyi tevil etmek mânâsında bir anlayıştır. Rüyalar kişinin kendi iç dünyasındaki, kendi benliğindeki gizli şuur algılamalarına göre söylenen bir muamma, bir bilmece niteliğinde bir hayal ve garip bir temsil ile meydana gelirler. Peygamberlerden başkasının rüyası ya da rüya tabiri ise, kesin bir bilgi ifade etmez. Ve rüyanın asıl tabiri meydana gelen

> Tarihin herhangi bir döneminde yaşayan mümin insanlar ve özellikle de günümüzün Genç Öncüleri, hayatlarının her aşamasında karşılaşmaları muhtemel olan sorunları, zorlukları, imtihanları aşmalarında kendileri için önemli ipuçları olabilecek, onlara kılavuzluk edecek örnek tutum ve davranışları, güzel ahlak numûnelerini işte bu Yûsuf kıssasında bulacaklardır.

olaylar ile açıklık kazanır. Bazı rüyalar aynen görüldüğü gibi çıkar.[5]

Olayların, rüyaların, haberlerin gerçek anlamını bilme yetkisi mutlak anlamda elbette Allah'a aittir. Âyette "te'vîl"den önce "min" (-den/-dan) edatının yer alması, olayların ve her şeyin tam ve mutlak bilgisinin ancak Allah'a ait olduğuna, Yûsuf dahil bütün peygamberlere ise ancak kısmî bir bilginin verildiğine işaret eder. (*"Onun nihai anlamını / yorumunu (te'vîlini) ancak Allah bilir."*3/7)[6]

Ve her şeyin içyüzünü en iyi bilen, hüküm ve hikmet sahibi olan Rabbimiz, hem fiziki hem de manevî bakımdan üstün özelliklere sahip olan, babasının dizi dibinde güzel bir terbiye alan, güzel Yûsuf'a olayların/sözlerin/rüyaların tevilinden bilgiler de öğretecek ve ona, macera, sıkıntı ve ıstıraplarla dolu ama bütün insanlar için eşsiz güzellikte ibretler ve dersler içeren, sonu manevi mutlulukla noktalanan bir hayat takdir edecekti.

Araştıranlar İçin İbretler ve Derslerle Dolu Kıssa

Hz. akûb ile oğullarının, Hz. ûsuf ile kardeşlerinin başlarından geçen ibretâmiz olayları özetleyen bu kıssa, çeşitli yönleriyle araştırılıp incelenmeye, soruşturulmaya değer güzel bir kıssadır, kıssaların en güzelidir.

7 Andolsun ki, Yûsuf ve kardeşlerinde araştırıp-soranlar için ibretler/dersler vardır.

Yûsuf aleyhisselam ile babasının ve kardeşlerinin kıssasında, en genel anlamda hakkı, gerçeği, doğruyu araştırıp

soruşturanlar ve ondan yararlanmak isteyenler için nice hisseler vardır. Kur'ân'ın Hz. Yûsuf'un (a.s) başından geçen bu inişli-çıkışlı macerayı *"kıssaların en güzeli"* diye nitelendirmesi de bu sayısız ibret ve ders dolu hisselerle alakalı olsa gerektir. Bu güzel kıssada, İsrailoğullarının Mısır diyarına ne sebeple geçtiğini soranlara, Peygamberimizi çeşitli sorularla bunaltmak isteyen Mekke müşriklerine ve onlara akıl hocalığı yapan Yahudi bilginlerine, Hz. Muhammed'in hak peygamber olduğunu anlatacak bir çok alâmetler olduğu gibi, bugünün ve geleceğin mümin insanları için de sayısız dersler ve ibretler vardır.

Sahiplerini Sapkınlığa İten Hastalık: Haset/Kıskançlık

8 Kardeşleri demişlerdi ki: "Yûsuf ve kardeşi (Bünyamin) babamıza bizden daha sevgilidir; biz ise güçlü ve birbirine bağlı bir grubuz. Gerçek şu ki, babamız çok açık bir dalâlet (yanılgı, şaşkınlık) içindedir."

9 "Yûsuf'u öldürün ya da bir yere atın ki, babanızın yüzü/sevgisi size kalsın. Ondan sonra da salih bir topluluk olursunuz."

10 Onlardan bir konuşmacı şöyle dedi: "Eğer mutlaka bir şey yapmanız gerekiyorsa, Yûsuf'u öldürmeyin, bir kuyunun dibine bırakın da oradan geçen bir kervan onu bulup yanına alsın."

Yûsuf'un kardeşlerinin -ki onun rüyasında onbir yıldız ile temsil olunduğu gibi, kardeşleri onbir tane idi- kıskançlıktan gözleri kararmıştı. Öyle ki, kendilerine ***"millet-i İbrahim"*** üzere olmayı, yalnız Allah'a ibadet etmeyi öğütleyen ilim,

basiret ve fazilet timsali babalarını 'dalalet' yani şaşkınlık ve hatta sapıklıkla itham edecek noktaya gelmişlerdi. Anneleri çok erken vefat ettiği için küçücük yaşlarında yetim kalan Yûsuf ile Bünyamin'e babalarının daha fazla şefkat göstermesini, daha fazla üzerlerine titremesini anlayamayacak kadar insanlıktan, insani duygulardan uzaklaşmışlardı. Onlar için biricik erdem güç, kuvvet, çokluk idi. Kardeşler, Kur'ân'ın deşifre ettiği üzere, ***'Biz bir usbeyiz'*** yani 'güçlü, sıkı, birbirine bağlı, tutkun ve mutaassıp bir topluluğuz' demekle, bu saçma anlayışlarını dışa vuruyorlardı. Üstelik "Yûsuf ve kardeşi" deyip de "kardeşimiz" dememekle, açıkça üvey kardeşleri Yûsuf ve Bünyamin'i dışlıyorlar, hatta onları 'kardeş' bile saymıyorlardı. (Bu âyetten anlaşılıyor ki; Bünyamin, Hz. Yûsuf'un ana-baba bir öz kardeşi idi. Diğer on kardeş bu ikisinin yalnızca baba bir, anaları ayrı üvey kardeşleri oluyorlardı.)

On kardeşin Yûsuf'u kıskanmalarının temelinde *'babalarının sevgisini elde etme'* dürtüsü yatıyor gibi görünse de; hasetten kararan ve katılaşan taş yürekleri, onları, peygamber olan babaları Yakûb'u 'dalalet/sapkınlık'la suçlayacak noktaya ve kardeşlerini öldürmeye kastedecek bir çılgınlık çizgisine kadar sürüklemişti. Onların bu yaptıklarına pişman olup, *'biz hatalı idik'* demeleri için on yılların geçmesi ve Mısır'a sultan olan güçlü ve mevki sahibi Yûsuf'la karşılaşmaları gerekiyordu (Bkz: Yûsuf 12/91).



Kıskançlık/haset işte böyledir; kıskanç/hasetçi insan, çalışıp çabalayarak belli kazanımlar elde etmek veya güzel erdemlere sahip olmak sûretiyle kendini kanıtlamayı değil de, başkalarını çelmeleyerek, köstekleyerek ya da saf dışı bırakarak, yok ederek öne geçmeyi tercih eder. Zira birinci yol ona zor, ikincisi ise kolay görünür. Daha doğrusu, şeytan onu böyle düşünmeye yöneltir. Artık o şeytanlaşmış bir insandır. Bu yüzden Yüce Rabbimiz, "kıskandığı zaman kıskanç/hasetçinin şerrinden... feleklerin Rabbi'ne sığınmamızı" (113/5) tavsiye buyurur.

Bizler de, tıpkı Hz. Yûsuf gibi, kötü insanların, bazen en yakınımızda bulunan, akraba ve kardeşimiz olan insanların kıskanç tavırları ile karşılaşabiliriz. Halk arasında 'akrabanın akrabaya akrep etmez ettiğin' diye bir söz vardır. Birbirlerine sahip çıkması gereken akrabalar bile bazen birbirine köstek olabilirler. Bu durumda, onların şerlerinden Allah'a sığınarak affedici ve bağışlayıcı olmak, kötülüklerine iyilikle cevap vermek (41/34-35), hatalarını anladıklarında da yanlışlarını başlarına kakmamak gerekir. Yine tıpkı Hz. Yûsuf'un yaptığı gibi: "Bugün size bir ayıplama ve azarlama yoktur. Allah, sizi, mağfiretiyle bağışlasın. O, merhamet edenlerin en merhametlisidir." (12/92)

'İyilik Gösterisi' ile Gizlenen Korkunç Tuzak

İşte bu şeytani kıskançlık dürtüsü, onları, sabi kardeşleri masum Yûsuf'a korkunç bir tuzak kurmaya yöneltmişti. Önce onu öldürmeyi düşündüler, sonra da -aralarından insaflı birinin teklifi üzerine- bir su kuyusuna atmaya karar verdiler. Böylece Yûsuf'u birileri alır, götürür, köle olarak satar, o buralardan uzaklaşınca da 'babaları kendilerine kalırdı'... Ama, önce Yûsuf'u kendilerine emanet etmeyen, kendilerine güvenmeyen babaları Yakûb'u ikna etmenin bir yolunu bulmalıydılar; kendilerinin Yûsuf'u gerçekten sevdiklerine, onun iyiliğini düşündüklerine babalarını inandıracak yalanlar uydurmalıydılar:

11 Dediler ki: "Ey babamız! Sana ne oluyor da Yûsuf hakkında bize güvenmiyorsun? Halbuki biz onun iyiliğini isteyenleriz."

12 "Yarın onu bizimle beraber gönder de yiyip içsin/gezsin, oynasın. Elbette biz onu koruyup-gözetiriz."

Hatırlamalıyız ki, İblis de Hz. Adem ve eşini bu yolla kandırmış, Allah'ın kendilerine yasakladığı ağacın meyvelerinden yemelerini sağlayarak ayaklarını kaydırmış ve onların Cennet'ten çıkmalarına neden olmuştu. Yüce Rabbimiz; *"Ey Âdem! Sen ve eşin cennette durun, dilediğiniz yerden yiyin; fakat şu ağaca yaklaşmayın, yoksa zalimlerden olursunuz."* (Ârâf 7/19) buyurduğunda, "saptırıcı" şeytan hemen harekete geçmiş ve onların gizli olan çirkin yerlerini üryan bırakıp kendilerine göstermek için onlara şöyle fısıldamıştı: *"Rabbiniz, başka bir sebepten dolayı değil, sırf ikiniz de birer melek ya da ebedî kalıcılardan olursunuz diye sizi şu ağaç-*

tan men etti." (Ârâf 7/20) Ve onları ikna etmek için sahte iyilik numarası, dostluk gösterisi yapmış, onlara: ***"Elbette ben size öğüt verenlerdenim."*** (Âràf 7/21) diye yemin etmişti...

Bilge peygamber Yakûb (a.s), oğullarının bu yalanlarını ilk bakışta anlamıştı. Üstelik, kardeşlerinin Yûsuf'a 'üvey' muamelesi yaptıkları da, kıskanç tutumları da onun bilmediği bir durum değildi. Yûsuf'u onlara emanet etmek, bir bakıma 'kurda kuzu teslim etmek' gibi bir şeydi... Ama açıkça; 'Size güvenmiyorum, sizin ona bir kötülük yapmanızdan korkuyorum' demesi de uygun olmazdı... Derken, mübarek ağzından şu cümleler döküldü:

13 Babaları dedi ki: "Doğrusu, onu götürmeniz beni kaygılandırır/üzer; korkarım ki onu kurt yer de sizin haberiniz bile olmaz."

14 Dediler ki: "Biz böyle güçlü-kalabalık bir topluluk olduğumuz halde, eğer onu kurt yerse, o zaman biz kesinlikle hüsrana uğrayanlardan/âcizlerden olmuş oluruz."

Oğullarının 'bu kadar güçlü-kuvvetli ağabeylerinin yanında onu kurt kaparsa, o zaman biz adam değiliz demektir' anlamındaki bu cevapları karşısında, Yakûb aleyhisselâmın sevgili Yûsuf'unu onlara emanet etmekten başka bir seçeneği kalmamıştı. Yüreğindeki derin kaygıya, korkuya, endişeye rağmen, güzeller güzeli Yûsuf'u onlarla birlikte gönderdi. Yüce Allah'ın Yûsuf için takdir buyurduğu alın yazısı, demek ki böyle gerçekleşecekti. Yani Yûsuf için -tabir yerindeyse- kader ağlarını örüyordu.

İşin ilginç tarafı, Hz. akûb'un "korkarım ki, onu kurt yer de sizin haberiniz bile olmaz" sözü, kıskançlıktan gözlerini kan bürüyen oğulları tarafından, uydurdukları yalanlara babalarını inandırmak için sözde dayanak yapılacaktı.

Rivayet edilir ki; Hz. Yakûb bir rüya görmüştü. Kendisi bir dağın başındaydı. Yûsuf'u da sahrada gördü. On kurt birden Yûsuf'a hücum ettiler ve Yûsuf kurtların arasında kayboldu...

Belki de Yakûb aleyhisselam, bu rüyanın etkisiyle, oğullarına 'onu kurt kapar diye korkuyorum' demişti...

Yalana Alet Edilen Sahte Kan Lekeli Gömlek

15 Nihayet kardeşleri, Yûsuf'u alıp götürdükleri ve kuyunun dibine bırakmaya topluca karar verdikleri zaman Biz de ona şöyle vahyettik: "Gün gelecek, sen onlara, hiç beklemedikleri (senin kim olduğunu bilmedikleri) bir sırada bu yaptıklarını haber verecek/hatırlatacaksın".

16 Ve akşam vakti, ağlayarak babalarına geldiler.

17 Dediler ki: "Ey babamız! Gerçek şu ki, biz aramızda yarış yapmak için gitmiş, Yûsuf'u da eşyamızın yanında bırakmıştık... Bir de baktık ki, onu kurt yemiş! Ne var ki biz doğruyu söylesek bile sen bize inanacak değilsin."

18 Ve onun gömleğini, üzerindeki yalancı kan lekesiyle getirdiler. Babaları dedi ki: "Hayır, nefisleriniz sizi aldatıp böyle bir işe/hileye sürükledi! Artık bana düşen, güzelce sabretmektir. Bu anlattıklarınıza/uydurduklarınıza karşılık yardımına sığınılacak olan sadece Allah'tır."

Bütün bu olup bitenlerden habersiz olan masum Yûsuf, kötü niyetli ağabeyleri tarafından alınıp götürüldü. Rivayetlere göre, o sıralar henüz 7 ya da 12 yaşında olan Yûsuf, belki de, 'ağabeylerim beni gezdirip eğlendirecek' diye sevinmişti. Ama taş yürekli kardeşleri onu eğlendirmek, yedirmek, içirmek şöyle dursun, sinsi planlarını bir an önce uygulamak için acele ediyorlardı...



Biliyoruz ki, Yusuf'un kardeşlerinin "biz onun iyiliğini isteyenleriz" sözünde ifadesini bulan sahte iyilik söylemleri, 'iyilik meleği' numaraları, sûret-i haktan görünmeler, şeytani bir yöntemdir ve şeytanın kendilerini kuşattığı, gönüllerine vesvese verdiği insanların sıkça başvurdukları bir yoldur. Şeytan ve ona uyanlar, onun izini sürüp yolundan gidenler, yapmakta oldukları kötülükleri hep sözde 'iyilik', 'güzellik', 'dürüstlük'.. görüntüleriyle maskelerler. "Onlara; 'yeryüzünde bozgunculuk yapmayın' denildiğinde, 'biz sadece ıslah edicileriz' derler." (Bakara 2/11) Müminler, mümin davetçiler ve Genç Öncüler, bu tür sahte gösteriler ve davranışlar karşısında çok dikkatli olmalıdırlar.

Derken, aralarında kararlaştırdıkları gibi onu, kendi çabası ve imkanları ile çıkıp kurtulamayacağı bir su kuyusunun içine attılar. Bu fikir, Yusuf'un ağabeyleri içinde, diğerlerine oranla az da olsa merhametli sayılabilecek birinin önerisiydi... Sonra, korkulu gözlerle ağabeylerine bakan masum Yûsuf'un üzerinden çıkardıkları gömleğe kestikleri koyunun kanından sürerek, uydurdukları yalana babalarını inandırmaya kalkıştılar: Zira, çok iyi biliyorlardı ki, bilge peygamber Hz. Ya-

kûb'u bu tür numaralarla kandırmak kolay değildi... Sahi, babaları, 'korkarım, onu kurt yer de sizin hiç haberiniz olmaz' dememiş miydi? 'Onu kurt yedi', dersek; gömleğine da sahte kan lekeleri bulaştırırsak, babamızı bu yalanımıza inandırırız, diye düşündüler ve timsah gözyaşları akıtarak babalarına geldiler... "Ey babamız..." diyerek söze başladılar... Kurguladıkları hikayeyi, olabildiğince sahici bir eda ile anlattılar. Aslında onlar, söylediklerine kendileri bile inanmıyorlardı... "Biz doğruyu söylesek de, sen bize inanmazsın" demeleri bu yüzdendi...

Yakûb aleyhisselam, onların sahte gözyaşları ve kendilerinden emin olmayan tavırlarından, düzmece cümlelerinden, durumun hiç de öyle olmadığını anlamıştı. Zira o, ince bir kavrayış yeteneğine sahip basîretli bir peygamberdi (38/45). Nitekim, oğullarının düzmece sözleri bittikten sonra Hz. akûb kinayeli bir ifade ile şöyle demişti:

- Bugüne kadar bu kurt gibi yavaş/yumuşak huylu bir kurt görmedim! Oğlumu yemiş de sırtındaki gömleği yırtmamış!..[7]

Yûsuf'un sahte kan sürülmüş gömleğinde ne bir diş izi vardı ne de bir yırtık! Kardeşleri mutlaka Yûsuf'a bir kötülük yapmışlardı ve bu kurgulanmış oyunla yani 'kurt yedi' masalıyla da babalarını kandıracaklarını sanmışlardı. Hz. akûb (a.s) bu masala asla inanmamıştı ve inanmayacaktı; yıllar boyu Yûsuf'un öldüğünü düşünmeyecek, onun sağ olduğunu, yaşadığını hissederek hasretle ve sabırla Yûsuf'una kavuşacağı günü bekleyecekti... Güçlü bir iradeye sahip olan (38/45) Hz. akûb'a düşen, artık güzelce sabretmekti. 18. âyette geçen **"Sabr-ı cemîl"**; en güzel sabır, uzun soluklu sabır, bitmek tükenmek bilmez bir sabır demektir. Doğrusu bu

da, ancak ve sadece Allah'a güvenip dayanılarak gerçekleştirilebilir (12/67).

İşte Yakûb aleyhisselâm da öyle yaptı; kahrını, kederini, üzüntüsünü içine gömdü, yutkundukça yutkundu; yalnızca Rabbine sığınarak, hâlini, çaresizliğini, hüznünü yalnızca O'na şekvâ ederek (12/86) derin bir sessizliğe büründü ve sabrın en güzel örneğini verdi... Güzeller güzeli Yûsuf'unun kanlı gömleğini alıp öptü, kokladı, yüzüne-gözüne sürdü, ağladı, ağladı... Ta ki, gözlerine ak indi... Derin sessizliğine bu kez derin bir karanlık eklendi... Ama açık olan, apaydınlık olan kalp gözü ile oğlunun yaşamakta olduğunu hissederek asla umutsuzluğa düşmedi, güzelce sabredip Yûsuf'una kavuşacağı günü beklemeye koyuldu...

Başa gelenlere katlanıp sabretmekten başka ne yapılabilirdi ki?

Kuşkusuz Yüce Allah, zulme uğramak suretiyle mağdur edilen ihsan/iyilik sahibi kullarına, erdemli, dürüst, namuslu kullarına mutlaka yardım ederdi, edecekti ve onların sabır ve sebatlarını karşılıksız bırakmayacaktı...

Allah Erdemli Kullarını Ödüllendirir

Rivayet edilir ki, Hz. Yûsuf kuyuda üç gün aç ve susuz, sabırla ve umutla bekledi. Babası ona, Allah'ın, sabreden, güzel davranan güzel insanlarla beraber olduğunu öğretmişti. Olup bitenlere bir anlam veremeyen masum Yûsuf'un, Yüce Rabbi tarafından kendisine bir yardım elinin uzanacağına inancı ve güveni tamdı... Kuşkusuz Allah, yardımı yalnızca kendisinden bekleyen mazlum ve mağdur kullarına bir çıkış yolu gösterecekti.

Ve.. kullarının ne yapmakta olduklarını her an görüp gözetlemekte olan, küllî iradesi ile kainatta olup biten her şeye hükmeden Cenâb-ı Allah (c.c), üçüncü günün sonunda, Medyen taraflarından gelip Mısır'a gitmekte olan bir kervanın yolunu Yûsuf'un içinde korku, endişe ve fakat umutla beklediği kuyunun civarlarına düşürdü...

19 Derken bir kervan çıkageldi ve hemen sucularını (kuyuya) gönderdiler. Biri kovasını sarkıttı; "Müjde hey, müjde! İşte bir erkek çocuk!" dedi. Ve onu satılık bir mal olarak gizleyip korudular. Allah ise onların ne yaptıklarını/yapacaklarını biliyordu.

20 Ve sonunda onu düşük bir değerle birkaç dirheme sattılar. Ona fazla önem vermemişlerdi.

Sabr-ı cemîl timsali çilekeş peygamber Hz. akûb'un hiç yanından ayırmadığı bu kanlı gömlek, o müşfik ve bilge nebînin dizi dibinde yetiştirip en güzel terbiyeyi verdiği melek Yûsuf'un ma'sûmiyet, mağdûriyet ve mazlûmiyet gömleği idi. Bu gömlek, yalnızca Hz. ûsuf'un zulme ve gadre uğrayışını simgelemekle kalmıyor, aynı zamanda Hz. akûb'un gözlerini karartıp belini bükecek bir çileli bekleyişin de başlangıcı oluyordu. Hz. akub'un güzeller güzeli oğluna; o melek çocuğun da babasına hasreti tam 40 yıl sürecekti. Böylece, baba-oğul iki peygamber, bundan sonra başlarına gelecek sıkıntılara, belâ ve musibetlere katlanmalarını beraberinde getiren çetin bir irade sınavına ve zorlu sabır sınavına giriyorlardı.

21 Onu satın alan Mısırlı, eşine dedi ki: "Buna güzel bak; ola ki bize faydası dokunur, ya da onu evlat ediniriz." Böylece Yûsuf'u oraya yerleştir (ip kendisine imkânlar ver)dik ki, ona olayların/sözlerin/rüyaların yorumuna dair bilgiler öğretelim. Allah emrinde galiptir; fakat insanların çoğu bunu bilmezler.

Kervanın sucusu, kuyudan yanında bir çocukla dönerken çok sevinçli idi: 'Heeey, müjdeee! Bir erkek çocuk buldum!' derken, onu 'satılık bir mal' olarak değerlendirmekten yani köle olarak satmaktan başka bir şey düşünmemişti. Para kazanmak için uzun yollar kat eden, çöller, bayırlar aşan kervan sahiplerinin akıllarına bundan başka bir şey de gelmezdi zaten. Belki de, minicik Yûsuf'un korkudan titreyen haline, aç-susuz, yorgun ve güçsüz görünümüne bakarak, onun köle pazarında çok para etmeyeceğini düşündüler. Gözlerini para kazanma hırsı bürüyen insanların Yûsuf'taki erdemi, güzelliği, manevî hasletleri farketmeleri zaten beklenemezdi. Bu yüzden onu esir pazarında birkaç dirhem paraya satıverdiler... (Bir rivayete göre; Yûsuf'u su kuyusunda bulup getiren Malik ve arkadaşları, onu kervanın diğer üyelerinden saklayıp Mısır'da ucuz bir fiyata satıverdiler. Bir başka rivayete göre de; Yûsuf'un kardeşlerinden Yehuda -ki onu öldürmeyip kuyuya atma fikrini veren de o idi- her gün ona yiyecek getirirdi, o gün Yûsuf'u kuyuda bulamayıp kardeşlerine haber vermiş ve onlar da kervana yetişerek "Bu bizim kölemizdir, bırakıp gitmiş, isterseniz satın alın" demişler ve onu başlarından savmak için yok pahasına satmışlardı; Yûsuf da ölüm korkusundan bir şey diyememişti.)[8]

Mısır'da, esir pazarına gidip karısının hizmetini görecek temiz ve güvenilir bir köle arayan ve onu görür görmez manevî değerini ve güzel karakterini ilk bakışta farkedip satın alan Mısır Azizi feraset sahibi bir insandı. "Aziz" o dönemin Başbakan, Maliye Bakanı gibi makamlarında bulunanlara verilen bir unvandı. Rivayet olunduğuna göre bu adamın adı "Kıtfîr" veya "Itfîr" idi, çocuğu yoktu, eşinin adı da "Ra'îl" ya da "Züleyha" idi.

Kur'ân-ı Kerim, Yûsuf sûresinin 20. âyeti; Hz. Yûsuf'u kuyudan çıkarıp canını kurtaran ama sonra bu mazlum çocuğu kendileri için bir metâ haline getirip Mısır'da birkaç dirheme satan çıkarcı/paragöz ticaret kafilesinin, para kazanma hırsıyla gözleri kör olacak ve Yûsuf'un altın karakterini göremeyecek kadar zaaf içinde olduklarını deşifre eder. Böylece, bizlere de, insanları maddi, fizikî ölçülerle değil manevî ölçülerle değerlendirmeyi salık verir.

Yine rivayet olunur ki, sahabeden Abdullah bin Mes'ûd (r.a) şöyle demiştir: İnsanlar içinde uzağı gören en ferasetli üç kişi en başta gelir: Bunlardan birisi, Yûsuf'un ilerde büyük adam olacağını kestiren Aziz'dir. Bu sebeple karısına, ona iyi bakmasını tavsiye etmiştir. İkincisi, Hz. Musa'yı çoban tutması için babasına "Bu adam güçlü ve güvenilir biridir" diyerek onu kiralatan Şuayb Aleyhisselam'ın kızıdır. Üçüncüsü de Hz. Ömer'i hilafete aday gösteren Ebu Bekir'dir.[9]

Takdir-i ilahi, böylece Yûsuf'u Mısır'a yerleştirmişti. Zira Yûsuf'un Mısır'da yerine getirmesi gereken kutlu görevler

vardı. Üst tabakası zengin ve müreffeh bir hayat yaşayıp iyice yozlaşmış bulunan, alt tabakası ise zulüm altında ezilen Mısır toplumu ilahî mesajla buluşmalıydı. Yakûb aleyhisselamın rahle-i tedrisinde yetişen böylesine erdemli, güzel, iyi hasletlere sahip bir insana, belli bir olgunluk seviyesine eriştiğinde risalet görevi verilecekti.

22 O, tam ergenlik çağına gelince, kendisine hüküm (muhakeme gücü) ve ilim (derin bir kavrayış yeteneği) verdik. İşte Biz, ihsan/güzel davranış sahiplerini böyle mükafatlandırırız.

Allahu Teâlâ Hz. ûsuf'u, kendisine suikast düzenleyen kardeşlerinin elinden kurtarmış, yeryüzünde güvenilir bir yere (Mısır'a) yerleştirmiş ve onu çeşitli tehlikelerden korumuştu. Yûsuf aleyhisselam, âyetteki ifade ile, *"eşüddüne"* erişip hem bedensel kuvvetinin tam güçlendiği, hem de zihin, akıl ve irade olarak olgunlaştığı kemal çağına gelince, Allahu Teala ona seçkin bir yer, hüküm ve ilim verdi, yani olağanüstü bir nüfuz, kavrayış üstünlüğü ve bir de vehbî ilim verdi.

Yüce Rabbimizin, tarihin çeşitli dönemlerinde çeşitli toplumlara kutlu mesajını ulaştırmakla görevlendirdiği peygamberler, bu zorlu görevi taşıyabilecek ve insanlara model olabilecek güzelliklerle, yeteneklerle ve erdemlerle donanmış örnek insanlardır.

Yûsuf aleyhisselâm, 7, 12 veya bir rivayete göre 17 yaşına kadar babası Yakûb aleyhisselamın rahle-i tedrisinden geçmişti. Diğer üstün özellikleri ve güzelliklerinin yanında,

"te'vîl-i ehâdis"ten de nasibdâr olan bilge nebî Hz. akûb'un kendisine öğrettiği evrensel, ilahi hakikatler, olayları/sözleri/rüyaları isabetle yorumlama bilgisi, öğütlediği salih davranış kalıpları, aktardığı engin hayat tecrübeleri, onu şahsiyet abidesi bir güzel insan haline getirmişti.

Vehhab olan Allah (c.c), cemâl olarak güzel kıldığı Yûsuf'u, böylece kemâl özellikleriyle de güzel kılmış, ona ilim ve hikmet vererek güzelliğine güzellik katmıştı. İşte Alîm ve Hakîm olan Rabbimiz, böyle güzel işler yapıp erdemli davranışlarda bulunan, çalışkan, dürüst, sorumluluk bilincine sahip muttaki ve muhsin insanlara böyle mükafatlar verirdi.

Yusuf aleyhisselam, gerek babasından aldığı güzel terbiye ve gerekse en büyük mürebbi olan Rabbinden aldığı ilim ve hikmet uyarınca, Mısır Azizinin kendisine emanet ettiği konağının idaresini en güzel bir şekilde ve başarıyla yürütecek, onun güvenini asla kötüye kullanma-



Yüce Rabbimiz, bu kıssayı Resûl-i Ekremine böyle anlatmakla; "Ey Muhammed! Sana da işte aynen böyle yapıyoruz" demiş oluyor ve bize de ebedî bir vadde bulunuyor: Tarihin herhangi bir döneminde davetçilik görevini üstlenip de güzel, iyi, erdemli davranışlar sergileyen, Allah'a ve insanlara karşı sorumluluklarının bilincinde olan takva, ihlas ve ihsan sahibi kullarımı ve kendi davam uğruna canla-başla mücadele ederken tüm dünyevi arzu, istek ve özlemlerinden sırf Allah rızası için uzak duran Genç Öncüleri de bu sabır ve sebatlarından dolayı işte böyle mükafatlandıracağını ve onlara çeşitli biçimlerde yardımlarda bulunacağını müjdeliyor.

yacak, bu arada insan yönetimi, siyaset, ekonomi, ticaret konularında kendisini geliştirip yetiştirmeyi de ihmal etmeyerek seçkin bir konuma gelecekti.

2. Bölüm
Arkadan Yırtılan Gömlek:
İffet / İsmet ve İhlas Gömleği

Yûsuf'un ikinci gömleği, *arkadan yırtılan* iffet gömleği idi. Maddi ve manevi güzelliklerin kendisinde cem olunduğu melek yüzlü Yûsuf'un gençlik çağında kuşandığı bu gömlek; Mısır sosyetesinin en önde gelen kadınlarından birinin yaman fitnesine o güçlü iradesiyle direnirken arkadan yırtılan gömleğiydi ve Yûsuf'un karşılaştığı çetin sınavdan başarıyla ve alnının akıyla çıkışını sembolize ediyordu.

Ahlâkî yozlaşmanın, çirkeflik ve iğrençliğin en aşağı seviyelerinde bulunan Mısır'ın en zengin ve en güzel kadınlarından birinin müptezel zinâ teklifiyle imtihan edilen Hz. Yûsuf'un başından geçen bu olayı, bu çirkin teklifi hikaye ederken Kur'ân-ı Kerîm'in kullandığı **nezîh üslûp** da ayrıca dikkat çekicidir:

23 Derken, evinde kalmakta olduğu kadın, onun nefsinden murad almak istedi ve kapıları sımsıkı kapatarak: "Seni istiyorum, hadi gelsene!" dedi. Yûsuf: "Allah'a sığınırım! Çünkü o benim efendimdir, yerimi güzel tutmuştur. Doğrusu zalimler hiç iflah olmazlar" dedi.

Çocuk yaşında Mısır'a gelen Yûsuf, Mısır Azizinin evinde son derece iyi şartlarda beslenmiş, büyümüş, olgunluk çağına erişmişti. Allah'ın lûtfu ile gerek fizik güzelliği gerekse ahlâk güzelliği bakımından insanlık tarihinde eşine rastlanmayacak bir mevkide idi. İşte tam bu noktada Rabbi onu çetin bir sınavdan geçirmeyi murad eylemişti. Delikanlılık çağını yaşayan bir genç için en zor imtihanlardan biri, belki de başarılması en güç olanı, cinsel arzu ve istekleri tahrik edilerek sınanmaktı. Hz. Yûsuf'un karşı karşıya kaldığı zina fitnesi de bu türden bir zorlu sınavdı:

Yûsuf (a.s) En Zorlu Sınavı Allah'a Sığınarak Aşıyor

Hz. Yusuf'un Mısır'a geldiğinden beri sarayında yetişip büyüdüğü, kendisinden hep iyilik gördüğü ve hizmetinde, yardımında bulunduğu Mısır Azizinin ahlâken kendisi gibi olmayan şehvet tutkunu hanımı, sarayındaki bu güzel insan hakkında kötü düşünceler beslemeye başlamış, onu kendi şehevi arzularına alet etmek istemişti...

(Biz, adının **Züleyha** veya **Rail** olduğu söylenen 'Azizin Hanımı' için Kur'ânî ifadeyle hep **"O/Kadın"** diyeceğiz. Yeri gelmişken, ayrıca, "o/kadın" hakkında çeşitli kaynaklarda ve -maalesef- bazı İslâmi kaynaklarda abartılarak anlatılan ve

onu 'zavallı, masum bir aşk tutkunu ve mağduru' gibi takdîm eden, âyet ve hadislerde asla söz edilmediği halde, onu 'Yûsuf aşkından gözleri kör olan, ihtiyarlayan, ama Yûsuf'un bir duasıyla tekrar eski güzelliğine kavuşan, nihayet onunla evlenip muradına eren bir *örnek âşık* gibi kutsayan yaklaşımları yanlış ve son derece tehlikeli buluyoruz. Üstad Mevdudi, *Tefhimü'l-Kur'ân*'da; Yusuf 12/21. ayeti açıklarken şunları söyler: Talmud'a göre ismi "Zelıcha" (Zeliha) olan bu kadın müslüman geleneğinde de aynı isimle tanınır. Müslümanlar arasında dolaşan bazı rivayetlere göre Hz. Yusuf (a.s) onunla daha sonra evlenmiştir, lakin bu rivayetin ne Kur'anî ne de İsrailî bir temeli yoktur. Aslına bakarsanız karakteri konusunda kötü bir izlenime sahip olduğu bir kadınla peygamberin evlenmesi onun izzetini zedeler. Bu fikir Kur'an'daki şu genel hükümle teyid edilir: "Kötü karakterli kadınlar öyle erkeklere, kötü karakterli erkekler öyle kadınlara. Temiz karakterli kadınlar, öyle erkeklere temiz karakterli erkekler öyle kadınlara..." (Nur 24/26). Prof. Dr. Suat Yıldırım da, *Kur'ân-ı Hakîm ve Açıklamalı Meali*'nde (Yusuf 12/21); aynı kanaati paylaşır.)

Evet, Kur'ân'ın nezih ifadesiyle, o/kadın, Yûsuf'un nefsinden murad almaya kalkmış ve bütün kapıları kilitleyerek 'haydi, gelsene' demiş, yatağına davet etmişti... Belli ki, o/kadın, kapıların sımsıkı kapatıldığı, kimseciklerin görmediği bir ortamda, böyle bir teklife hiçbir erkeğin 'hayır' diyemeyeceğini düşünüyordu. Böyle bir konumda böyle bir teklife 'hayır' demek, gerçekten babayiğitlik isterdi, kararlılık isterdi, çelik bir irade isterdi...

İşte bu sebeple, o kadının zina teklifine Hz. Yûsuf'un ver-

diği karşılık son derece önemli ve anlamlıdır: 'Allah korusun! Ben böyle bir kötülükten Allah'a sığınırım. Doğrusu o benim efendimdir, velinimetimdir; bana güzel bakmış, yer yurt ihsan etmiş; bana güzel bakmanızı söylemiştir. Allah saklasın, onun iyiliğine karşı hiç böyle bir nankörlük olur mu? Doğrusu zalimler iflah olmazlar. Yani efendinin yatağına hainlik, iyiliğe karşı kötülük, ihsan ve ikrama karşı nankörlük zulüm ve haksızlıktır. Genel olarak zalimler felah bulmazlar, iflah olmazlar. Şu halde biz şimdi senin dediğini yaparsak ikimiz de zalimlerden oluruz ve asla iflah olmayız.'[10]

Hz. Yûsuf'un *"Allah'a sığınırım! Çünkü o benim efendimdir, yerimi güzel tutmuştur. Doğrusu zalimler hiç iflah olmazlar"* cümlesindeki "Rabbî" ibaresini 'o benim efendimdir' değil de, 'o benim Rabb'imdir' şeklinde tefsir edenler de vardır. (*'Rab'* kelimesi hem 'efendi' anlamındadır hem de Allah'ın çok daha geniş anlam sahasına sahip güzel isimlerinden biridir.) Bu durumda Hz. Yûsuf, 'Allah'a sığınırım, Allah'dan hayâ ederim, çünkü o Allah, benim Rabb'imdir: yerimi güzel tutmuştur.' demiş olmaktadır ki; bu da 'ben, yerimi güzel tutan, bana ilim ve hikmet veren, beni nice sıkıntılardan kurtarıp bu hale getiren Rabbime karşı nankörlük edemem' demek olur.

Her iki mana da, sonuç olarak Hz. Yûsuf'un sağlam bir karaktere, çelik bir iradeye ve tertemiz bir ahlâka sahip olduğunu ortaya koyar.

Elbette Hz. ûsuf da insandı; gençti ve delikanlılık çağındaydı. Bu teklife 'evet' dememesi için, Allah korkusundan başka hiçbir engel de yoktu ortalıkta. Fakat Yûsuf Allah'tan korkup sakınan, hayâ eden, hem Allah'a hem de kullarına karşı sorumluluklarının bilincinde olan erdem timsali hâlis-

muhlis bir insandı. Rabbi olan Allah'a karşı da, kendisine çok iyi bakan efendisi Mısır Azizine karşı da nankörlük etmesi, ihanet etmesi beklenemezdi.

24 Andolsun kadın onu arzulamıştı. Eğer Rabbinin burhanını görüp (zînânın haramlığını) hatırlamasaydı, Yûsuf da onu arzulamıştı. Ondan fuhşu ve fenalığı uzak tutalım diye böyle yaptık. Çünkü o bizim ihlâsa erdirilmiş kullarımızdan biriydi.

Kadın, onu tuzağına düşürmeye cidden niyet etmişti. Maksadı Yûsuf'un iffetli ve namuslu biri olup olmadığını denemek veya şaka yapmak değildi. Evli bir kadın olmasına rağmen onu arzulamış ve onunla yatağa girmek istemişti. Yûsuf da neredeyse ona meyletmiş gitmişti; insandı, erkekti çünkü; doğası gereği o da onu arzulamıştı; ama Rabbinin **burhanını/delilini** gördü ve vazgeçti. Yûsuf, içindeki bu meyle rağmen ona aynı şekilde karşılık vermedi, vezirin hanımının isteğine ve teklifine uymadı. Bu durumun, asla Yûsuf'un erkeklik hissinin eksikliğinden veya gücünün zayıflığından kaynaklandığı sanılmamalıdır. Durumu böyle olan birinin iffetli olmasının büyük bir anlamı kalmazdı, zaten... Ortam öylesine uygundu ki, doğal şartların hükmünü icra edip, sonucun "o/kadın"ın isteği doğrultusunda meydana gelmesi için her şey tamam idi. Allah korkusu ve saygısından başka hiçbir engel yoktu ortada ve her an, her fırsatta kendisine sığındığı Rabbi ona **burhân**ını yani zînânın haramlığı hakkındaki ilahî hükmünü göstermiş, gözünün önüne getirmiş, hatırlatmıştı. O, artık haramın çirkinliğini bütün çıplaklığı ile aynelyakîn görüyordu.

Elmalılı'nın açıklamasına göre; Allahu Teâlâ, ona işte böyle burhanını gösteriyordu ki, ondan her fenalığı, iyiliğe karşılık kötülüğün ve ihanetin çirkinliğini, özellikle fahşâyı/fuhşu/fâhişeyi uzak tutsun. Zira o, Allah'ın gerçekten ihlaslı/samimi kullarındandı. Âyetteki ibare ***"muhlas"*** olarak okunursa, sırf Allah'a itaat için seçilmiş, lekesiz demek olur; ***"muhlis"*** okunursa, dini yalnızca Allah'a tahsis eden, dindar, yalnızca Allah rızasını gözeten, ihlaslı demektir ki, her iki şekilde de kırâat vardır.[11]

Kuşeyrî, bu âyetin tefsirine ilişkin şöyle bir kıssa anlatıldığını nakleder: Züleyha, evinin bir köşesinde bulunan putun üzerini örtmüş (sonra 'hadi' demiş), fakat Yûsuf (a.s) sormuştu; "Şu yaptığın işin manası nedir?" Züleyha, "Puttan utanıyorum" deyince Yûsuf, "Senin puttan utandığından ziyade ben Hak Teâlâ'dan utanmaktayım" demişti.[12] Rabbinden ittikâ eden Yûsuf, elbette büyük hayâ sahibi idi; her şeyden önce Allah'ın çizdiği sınırları çiğnemekten çekinmekte, hayâ etmekte idi. Elbette hayâ sahibi olmayan takvâ sahibi de olamaz... Allah'tan korkup çekinmeyen kuldan da utanmaz, çekinmez. Ahmet Rıfat merhum, ***Tasvir-i Ahlâk*** adlı eserinde, ***"Utanmıyorsan dilediğini yap"*** nebevi hadisinden söz eder. Allah'tan hayâ etmeyen kimden hayâ eder!?...

Yûsuf (a.s) Büyük ve Korkunç Bir Tezgahla Karşı Karşıya

Allah'ın ihlas sahibi kulu olan hayâ ve edep timsali Yûsuf aleyhisselâmın, bu iğrenç teklifi kabul etmeyip kendinden kaçmaya başladığını gören kadın adeta deliye dönmüştü:

25 Sonra ikisi de kapıya doğru koştular. Kadın onun gömleğini arkadan çekip yırttı. Vekapının yanında kadının efendisiyle karşılaştılar. Kadın: "Senin eşine fenalık yapmak isteyenin cezası, zindana atılmaktan veya acı bir azaba uğratılmaktan başka ne olabilir?" dedi.



Böylece; Hz. ûsuf'un ikinci gömleği, sadece onun ismetini ve iffetini, namus ve haysiyetini kararlılıkla koruma çabasını simgelemekle kalmaz, aynı zamanda ihlas ve takva sahibi bir kul olan Yûsuf'un hem Rabbine hem de efendisine sadakatini, vefâsını kanıtlayışının delili olur. Ve onun, Rabbinden hayâ etmek suretiyle, hem haram işleyip Rabbinin gazabına uğramaktan hem de efendisine ihanet etmekten kurtulması, günümüzün mümin Genç Öncüleri için çok güzel bir örneklik oluşturur.

26 Yûsuf: "O benden murad almak istedi" dedi. Kadının akrabasından bir şahit şöyle şahitlik etti: "Eğer gömleği önden yırtılmışsa kadın doğru söylemiştir, bu ise yalancılardandır."

27 "Yok eğer gömleği arkadan yırtılmışsa kadın yalan söylemiştir, bu ise doğru söyleyenlerdendir."

28 Efendisi, gömleğin arkadan yırtılmış olduğunu görünce dedi ki: "Bu iş, siz kadınların oyunlarından biridir. Gerçekten de sizin tezgahınız büyüktür/korkunçtur".

29 "Yûsuf! Sakın sen bundan bahsetme! Kadın! Sen de günahından dolayı istiğfar et. Doğrusu sen günahkârlardan oldun".

Mısır Azizinin karısı, öylesine şirret, öylesine karaktersiz, öylesine ahlâk yoksunu idi ki; kelimenin tam anlamıyla ***'hem suçlu, hem de güçlü'*** gibi davranıyordu: Evinde yetiştirdiği delikanlı (Yûsuf) ile yatmak istemesi yetmiyormuş gibi, Hz. ûsuf (a.s) günaha girmekten Allah'a sığınıp kaçmak istediğinde hemen peşinden koştu, onu tutup kendine çekmek isterken gömleğini arkadan yırttı ve tam o sırada kocası kapıda belirince, bu kez mağdur rolü oynayarak Hz. Yûsuf'un kendisine tecâvüze kalkıştığını iddia etti. Bu durum, Hz. Yûsuf'un ne kadar zorlu bir sınavla, ne kadar hayâsız bir rakiple karşı karşıya olduğunu ortaya koyuyordu. Bu çirkef kadın, bu pozisyonda yakalandığında, kocasını görür görmez yüzü kızarması, kekeleyip ne yapacağını şaşırması gerekirken, işi pişkinliğe vurmuş, iffet timsali Yûsuf'u suçlamaya kalkışmıştı. Yusuf'u suçlarken, "bana fenalık etmek isteyen" yerine "eşine fenalık etmek isteyen" demesi, pişkinliğin bir başka kanıtı idi. Oysa, Yusuf'u zinaya zorlarken, bir kocası olduğu, ona sadık kalması gerektiği aklından bile geçmemişti...

Allah'ın halis kullarına yardımı işte böyle zamanlarda gelirdi: Durumu görüp kavrayan dürüst bir akrabası, o kadının suçluluğunu kanıtlayacak bir delil ileri sürmekten çekinmedi ve Yûsuf'un suçsuzluğunu ortaya çıkardı... Evet, Yûsuf'un gömleği **arkadan yırtılmıştı**; demek ki, saldıran "o/kadın"dı, Yûsuf'u zina etmeye zorlayan o muhteris, o gözü dönmüş kadın...

O/kadının kocası olan Mısır Azizi (Kıtfir), gerçekten zor durumda idi... Karısının ve onun gibi şehvet ve eğlence peşinde koşan diğer kadınların amaçlarına ulaşmak için ne korkunç desîseler çevirdiklerini, ne hîleli tuzaklar kurduklarını biliyordu besbelli... Bu rezaleti fâş etmemek, orada üzerini kapatmak istiyor, insanların diline düşerek daha fazla rezil olmak istemiyordu. Yûsuf'un temiz ahlâkına, dürüstlüğüne güvendiği için; bu olaydan kimseye söz etmemesini kendisinden rica etti. Karısına da, belki uslanır da çirkeflikten vazgeçer diye, tasarlayıp da icra etmeyi başaramadığı o iğrenç niyetinden dolayı Allah'a tevbe ve istiğfar etmesini tavsiye etti...

Ama olan olmuş, malum haber Mısır'ın yüksek tabakası arasında hızla yayılmıştı. Kocasına ihanet anlamına da gelen aşağılık planının ortaya çıkmasından dolayı yüzü bile kızarmayan, ar etmeyen bu



Hz. ûsuf'u fuhuş ve kötülükten alıkoyan şey, Allah'ın zinâyı haram kılan hükmünü hatırlayıp bu fiilin çirkinliğini görmesi ve Allah'tan hayâ etmesi idi. O/kadın, kendince hayâ edeceği şeyin (putun) üzerini örterek gönlündeki hayâ perdesini kaldırmıştı. Yûsuf (a.s) ise, Rabbinin kendisini her an görüp gözetlediğini, yapıp ettiği her şeyden her an haberdar olduğunu, her konuştuğunu işittiğini biliyordu. Eğer bu fiil helâl olsa idi, o da zaten kendini kaptırmış gitmişti. Fakat Yûsuf'un hayâsı, takvâsı, iffeti, ismeti o kadar yüksek, ahlâkı o kadar nezîh/temiz idi ki, öyle kritik bir anda bile Rabbinden hayâ edebiliyor, O'nun burhanını görüp hatırlayabiliyor, gözünün önünde tutabiliyor, O'nun denetimini ense kökünde hissedebiliyordu.

yılan ruhlu kadın, bu iğrenç teşebbüsünden pişman olup tevbe edeceği yerde, Yûsuf'u elde etmek için yeni yeni ***azîm*** (büyük ve dehşetli) tuzaklar (12/28) kurmaya devam etti. Yûsuf'a ilişkin niyetini öğrenip bunu dedikodu ve hatta alay konusu yapan Mısır sosyetesinin önde gelen kadınlarını sarayına davet ederek kendilerine Hz. Yûsuf'u takdim etti. Bir bakıma, böylesine yakışıklı bir gence âşık olmakta ne kadar haklı olduğunu, onlar da kendi yerinde olsalar aynı şeyi yapacaklarını görsel bir şovla kendilerine anlatmaya çalıştı. Ve hiç pervâ etmeden, bu gencin kendisiyle yatmayı kabul etmemesi halinde onu hapse attıracağını açıkça ilân etti.

30 Şehirde bazı kadınlar da "Azizin karısı, delikanlısından murad almaya kalkmış; sevgi yüreğini yakıp kavuruyormuş; görüyoruz ki, kadın açıkça yoldan çıkmış" dediler.

31 Azizin karısı, onların düzenlerini/dedikodularını işitince, onları davet edip kendilerine mükellef bir ziyafet hazırladı. Her birinin eline de bir bıçak tutuşturdu. Sonra Yûsuf'a "çık karşılarına" dedi. Görür görmez hepsi onu gözlerinde çok büyüttüler ve (şaşkınlıkla) ellerini kestiler. Dediler ki: "Hâşâ! Allah için, bu bir insan değil, olsa olsa yüce bir melektir."

32 Kadın: "İşte" dedi, "bu gördüğünüz, beni hakkında kınadığınız kimse! Yemin ederim ki, ben onun nefsinden murad almak istedim de o, iffetli davrandı. Yine yemin ederim ki, emrimi yerine getirmezse, mutlaka zindana atılacak ve kesinlikle aşağılananlardan olacaktır".

Bu âyetler, Mısır yüksek sosyetesinin içinde bulunduğu çirkefliği, rezilliği, ahlâkî yoksunluğu ve cinsî sapıklığı deşifre etmesi bakımından da hayli dikkat çekicidir. Hepsi de "o/kadın"ın karakterinde olup gerek kocaları vasıtasıyla gerekse de doğrudan yönetim erki üzerinde etkileri bulunan bu kadınlar, karşılarına çıkan yakışıklı bir erkeği elde etmek için ellerinden gelen her şeyi yapmaktan asla geri durmuyorlardı. Hz. Yûsuf'un güzelliği bu kadınları öylesine büyülemişti ki, 'bu, olsa olsa yüce bir melektir' demelerine rağmen, gözleri maddi güzellikten başka bir şey görmeyen bu kadınlar, farkına varmadan, ellerindeki meyve bıçakları ile kendi parmaklarını kesivermişlerdi.

Ve "o/kadın", iğrenç kararını, kendisi gibi şehvet düşkünü bu kadınların önünde açıkladı: *"Yemin ederim ki, emrimi yerine getirmezse, mutlaka zindana atılacak ve kesinlikle aşağılananlar-*



Hz. Yûsuf'un iffetini kendilerine örnek almaları gereken mümin Genç Öncüler, Aziz'in karısının şahsında Kur'ân'ın tanımladığı bu şirret, bu azgın, bu sapkın kadın tiplerine karşı uyanık ve dikkatli olmalıdırlar. Ar perdesi yırtılmış, karşısındaki erkeği ağına düşürmek için her türlü şeytani hile ve yöntemlere başvurmaktan çekinmeyen bu tip kadınlar/kızlar, her halde Üstad Said Nursî'nin "asâkir-i şeytâniyenin ences taifesi: şeytanın askerlerinin en pis takımı" dediği kadın ve kızlar olmalıdır. Mümine hanımlar da, "o/kadın"ın erkek versiyonları olan aşağılık ins şeytanları konusunda dikkatli olmalı, kendileri de şeytanın adımlarını izlemekten ısrarla kaçınmalıdırlar.

dan olacak!" Bu, Yûsuf için çok ciddi bir tehdit anlamına geliyordu.

Zindanı Zinaya Tercih Etmek

İffet abidesi Yûsuf aleyhisselam ***azîm*** (büyük ve korkunç) bir tuzak/düzen/plan ve tehditle karşı karşıya idi. O/kadının arzusu gelip geçici bir heves olmadığı gibi, anlık ve kısa süreli bir ahlaksız teklif de değildi. Üstelik, isteğini yerine getirmezse Yûsuf'u zindana attırmakla tehdit ediyordu. Himayesi altında bulunduğu, evinde yetiştiği kadın, kötü emeline ulaşmak için her an her şeyi yapabilecek türden karaktersiz bir dişi şeytandı... Doğrusu bu tür kadınların fitnesi yaman olurdu ve onlara karşı çok dikkatli olmak gerekirdi...

Dedikodunun çevreye yayılması ve şehrin ileri gelenlerince duyulması, bir iki günlük bir mesele olmayacağına göre, Yûsuf'un aylar süren bir baskı altında kaldığını, sürekli olarak hanımı tarafından zinaya zorlandığını söyleyebiliriz. İşte Yûsuf aleyhisselam, böyle uzun süreli bir baskı ve tehdit karşısında iffetini, namusunu korumak, temiz ahlâkını kirletmemek için **uzun süreli bir direnç**, kararlılık ve **uzun soluklu bir sabır** göstermişti.

33 Yûsuf dedi ki: "Ey Rabbim! Zindan bana, bunların beni davet ettikleri şeyden daha sevimlidir. Eğer Sen, bu kadınların tuzağını/düzenini benden uzak tutmazsan, (korkarım ki) ben onlara meylederim de cahillerden olurum".

34 Ve Rabbi, onun duasını kabul buyurdu da onların hileli düzenlerini kendisinden uzaklaştırdı. Muhakkak ki O, evet O, her şeyi işiten, her şeyi bilendir.

Hz. Yûsuf'un *"bunların beni davet ettikleri"* ifadesinden anlaşılıyor ki, ona zina teklifinde bulunan sadece Mısır Azizinin karısı değildi; onun saraya davet ettiği Mısır sosyetesine mensup diğer kadınların da birçoğu onu bu işe zorlamışlar, hatta bu konuda aralarında işbirliği yapmışlardı.

Bu durum, Mısır'ın üst tabakasının içinde bulunduğu ahlâkî çürümüşlüğü ve zevk ü sefaya, içki ve eğlenceye, fuhşa dayalı yaşam biçimini yansıtması bakımından da hayli dikkat çekici idi. Demek ki, onlar açısından bu tür sapkın ilişkiler, cinsel fanteziler gayet doğaldı ve onların iğrenç yaşam biçimleri böyle hareket etmelerini gerektiriyordu.

Hz. ûsuf gibi, güzel ve yakışıklı ama bir o kadar da ahlâk ve iffet abidesi bir insanın böyle çirkef ve ahlâkın dibe vurduğu bir ortamda, böylesi bir açık hava zindanında yaşamını sürdürmesi mümkün değildi. Yûsuf biliyordu ki, küçük bir zaaf geçirebileceği bir anda işleyebileceği bir tek zina fiilinin kendisini içine çekeceği bu gayyâ kuyusunu andıran anafor, onu zindandan daha rezil bir hayat tarzının dipsiz batağına kadar sürükleyebilirdi. Ve oradan hem bu dünyada hem de öbür dünyada kurtulmak mümkün olmayabilirdi. Bu yüzden küçük **zindan** ona, **zina** fiilinden yani ***daha büyük zindan*** olan haram temeline dayalı Mısır hayat tarzından daha sevimli, daha yaşanılır geldi.

Bir erkek olarak Hz. ûsuf'un pozisyonunda olup da Allah'ın haram hükmünü dikkate almayan ya da Allah'tan yeterince hayâ etmeyen insanlar için zinâ -hele zindana nispetle- elbette nefse hoş ve sevimli gelebilir. Hatta, zinanın haramlığını bilen ve Allah'ın çizdiği sınırları çiğnemekten çekinen insanlar bile, bir anlık gaflet göstererek nefislerine uyabilir ve

şeytanın ya da 'şeytanın askerleri' haline gelmiş karşı cinslerinin tuzağına düşebilirler. (Hiç kuşkusuz, ilahî mesajın meşrû kıldığı çerçeve içinde kalarak mümin bir kadınla erkeğin helâl yoldan birleşmesi, Allah'ın hoş gördüğü, Hz. Peygamber'in sevap ve ibadet saydığı, eşler arasında sevgi ve muhabbeti artıran, neslin devamını sağlayan ve daha başka güzellikler içeren fıtrî bir sünnet-i seniyyedir.)

İşte bu gerçekleri çok iyi bilen Hz. ûsuf, Rabb'ine sığınarak, kadınların fitnesi ve tuzağına karşı O'ndan yardım diledi. İşte kul, böylesine kritik, böylesine zor zamanlarda gönülden Rabb'ine yönelerek duâ ve niyazda bulunursa, kuluna şah damarından daha yakın olan Allah celle celâlühû, onu işitir ve ona yardım eder:

"Ey Rabbim" dedi Yûsuf aleyhisselâm; *"zindan, bunların beni kendisine çağırdıkları şeyden bana daha sevimlidir. Sen onların oyunlarını/tuzaklarını benden uzak tutmazsan, korkarım ki onlara meyleder de câhillerden olurum."* (12/33)

Ve kullarının ne yapıp ettiğini, gönüllerinden neler geçirdiğini yakînen bilen Allahu Teâlâ Yûsuf'un duasını kabul buyurdu da, kadınların tuzağını ondan uzak tuttu.

Zina Kapısından Girilen Büyük/Ebedi Zindan, Dünyevi Zindandan Daha Korkunç!

Bir mümin, son derece iffetli, ihlaslı ve muttaki olsa da -hatta, Hz. ûsuf gibi bir peygamber olsa da- zina imtihanı ile karşı karşıya kalabilir. Hele, Yûsuf (a.s) dönemindeki Mısır sosyetesinin yaşam tarzından daha ahlaksız olan bugünün dünyasında, zinâya, fahşâya, haramlara giden bütün yollar ve kapılar sonuna kadar açık olup cazip hale getirilmişken, bir

müminin böyle bir imtihanla karşılaşmaması düşünülemez. İşte böyle bir ortamda, bir mümin, ***"Zinaya yaklaşmayın. Zira o, bir hayâsızlıktır ve çok kötü bir yoldur."*** (İsra 17/32) âyetini, tıpkı Yûsuf gibi, Rabbinin bir burhânı olarak sürekli gözünün önüne getirmeli ve Allah'ın her an kendisini görüp gözetlediğinin bilincinde olmalıdır. Âyetin **"zinâ yapmayın"** değil de **"zinâya yaklaşmayın!"** şeklinde gelmiş olması üzerinde her genç müslüman iyi düşünmelidir. Zinâya açılan kapıları aralayanın o kapıyı kapatması çok zor hale gelebilir; zinâya giden yollara girip o hayâsızlıkla arasındaki mesafeyi kısaltan kişinin artık geri dönmesi imkansız olabilir. Bu yüzden Rabbimiz **"yaklaşmayın"** buyuruyor; zira yaklaşırsanız, şeytanın ayağınızı kaydırıp sizi fahşâ kuyusuna düşürmesi an meselidir. İşte bu noktada mümin, öncelikle Rabbanî denetimi ense kökünde hissetmelidir. Ama bu yeterli olmayabilir. Zira bir hadis-i şerifte buyurulduğu üzere, **"Yalnız kalan kişinin arkadaşı şeytandır"**. Şeytan ve nefis (*nefs-i emmâre*) ise sürekli olarak kötülüğü, fahşâyı emredicidir. O halde müminler, harama, fahşâya, münkere, şeytana ve nefislerine karşı tek başlarına savaşamazlar. Birlik olmak, cemaat olmak, birbirlerini denetlemek, desteklemek, birbirlerini yıkayan eller olmak, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye etmek (Asr 103/3), iyilik ve takvâda yardımlaşmak zorundadırlar.

"Ey îman edenler!.. İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayın. Allah'tan korkun. Çünkü Allah'ın azabı çetindir." (Maide 5/2)

Zindandaki Yûsuf: Örnek Bir Davetçi

Evet, Hz. Yûsuf'un masum ve suçsuz olduğu apaçık ortadaydı; kadının akrabalarından Yûsuf lehine tanıklık yapan bir şahit vardı ve üstelik onun delil olarak gösterdiği üzere, Yûsuf'un gömleği de **arkadan** yırtılmıştı. Ama ne var ki, Mısır'da dedikodu yayıldıkça yayılmıştı. Bu dedikodu furyasından rahatsız olan Mısır Azizi ve diğer yöneticiler Yûsuf'un durumunu görüşmek üzere toplandılar. Ortaya konulan bütün deliller Yûsuf'un lehine olduğu halde, belli bir süre, en azından dedikodular son buluncaya kadar, onu zindana atma yönündeki görüş ağır bastı ve masum Yûsuf haksız yere zindana atıldı.



Hz. Yûsuf'un maruz kaldığı türden, benzer bir teklifle, tehditle, tezgahla, tuzakla karşı karşıya kalan mümin erkek ve mümin kadınların, özellikle Genç Öncülerin; "zindanı zînaya tercih eden" bir bilinçle derhal Rab'lerine sığınmaları ve nefislerinin ve şeytanın emrine uymamak için O'ndan yardım dilemeleri gerekir. Dahası, şeytanın yaldızlayıp çekici gösterdiği zina fiilini işleyen insanların içine düşeceği korkunç, karanlık, dipsiz çukurlara ve ebedî zindanlara karşı, zînâyı reddetmeleri halinde başlarına gelebileceğini zannettikleri kimi mahrumiyetlerin, sıkıntıların, olumsuzlukların, öbürüyle kıyaslanamayacak oranda küçük ve basit zindanlar olduğunun bilincinde olmaları gerekir.

35 Bu kadar delili gördükleri halde, sonra yine de Yûsuf'u belli bir süre için zindana atma görüşü ağır bastı.

36 Onunla beraber zindana iki genç daha girdi.

> Onlardan biri dedi ki: "Ben rüyada kendimi şarap sıkarken gördüm". Diğeri de dedi ki: "Ben de başımın üstünde ekmek taşıdığımı, kuşların da ondan yediğini gördüm. Bize bunun anlamını/yorumunu haber ver. Çünkü biz seni ihsan/iyilik edenlerden görüyoruz."

Zindan, Hz. Yûsuf'un imtihanlarla, iniş-çıkışlarla dolu hayatında yeni bir dönemecin başlangıcı oluyordu... Yakûb aleyhisselâmın ciğerparesi Yûsuf, önce kuyuya atılmış; sonra o kuyuda neredeyse açlıktan ölmekte iken bir kervan tarafından kurtarılmış, ama yine onlar tarafından götürülüp Mısır'da esir pazarında satılmış; derken onu satın alan Aziz'in karısı ona iyi bakıp büyütmüşse de, sonunda ona göz koyup uzun süre kendisini zinaya zorlamıştı. Erdemli, ihlaslı, güzel ahlak sahibi olduğu kadar fizik güzelliklerle de tezyin edilmiş olan Hz. ûsuf, bu maddi ve manevi güzellikleri kendisine bahşeden Rabb'ini hiçbir zaman unutmamış, O'na sığınmış ve O'nun lûtfu ve keremi ile haramların en çirkininden kendini koruyarak zindana girmeyi tercih etmişti... Zindan, elbette mahrumiyet demekti, çile demekti, ıstırap demekti. Önce ölüm korkusuyla, sonra baba hasretiyle, sonra kadın fitnesiyle imtihan edilen Yûsuf, şimdi de zindanla imtihan ediliyordu.

Yûsuf aleyhisselam bir peygamber olarak kendisine Rabbi tarafından ilim ve hikmet verilen, *te'vîl-i ehâdîs* (olayların, sözlerin, rüyaların yorumu) öğretilen, basiret sahibi, güzel ahlak numûnesi bir peygamber olarak insanlara hakkı ve hakîkati içeren ilahî mesajı tebliğ etmek ve onları tevhîd inan-

cına davet etmekle görevli idi. O da öyle yaptı ve kendisiyle beraber hapse giren iki genç arkadaşı, kendisine rüyalarını anlatıp da bunun yorumunu yapmasını isteyince, fırsatı kaçırmayıp onlara tevhîd ve şirkin ne demek olduğunu açıklamaya başladı:

37 Yûsuf dedi ki: "Size yiyeceğiniz bir yemek gelecek ya, işte o gelmeden önce kesinlikle ben size bunun tabirini bildirmiş olurum. Bu, Rabbimin bana öğrettiği ilimlerdendir. Çünkü ben Allah'a inanmayan ve ahireti inkâr eden bir kavmin milletini/dinini terkettim."

38 "Ve atalarım İbrahim, İshâk ve Yakûb'un milletine uydum. Bizim, Allah'a hiçbir şeyi ortak tutmamız yakışmaz. Bu, bize ve insanlara Allah'ın bir lûtfudur. Fakat insanların çoğu şükretmezler."

39 "Ey benim zindan arkadaşlarım! Ayrı ayrı birçok tanrılar mı daha hayırlı, yoksa her şeye hakim ve galip olan bir tek Allah mı?"

40 "Sizin Allah'ı bırakıp da o taptıklarınız, sizin ve atalarınızın adlandırdığı birtakım isimlerden başka bir şey değildir. Bunlara tapmanız için Allah hiçbir delil indirmiş değildir. Hüküm ancak Allah'a aittir: O, size, kendisinden başkasına kulluk etmemenizi emretti. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu bunu bilmezler."

Hz. Yûsuf'un Örnek Tebliğinden Çıkarılabilecek Davet İlkeleri

Bütün peygamberler gibi, Yûsuf aleyhisselam da; îman-küfür / tevhîd-şirk ikileminden yola çıkarak başlamıştı tebliğine.

Zirâ bu temeli oturtmadan diğer ilahî gerçekleri anlatmak imkansız, hatta faydasız olur. Bu yüzden Hz. Yûsuf; Allah'ın **bir tek ilâh** olduğunu, hiçbir varlık, makam ve otoritenin asla O'na **eş ve ortak** tutulamayacağını, hayatımıza yön verecek **hükümler/yasalar** koymaya tek yetkili makamın sadece O olduğunu, O'nun **kahredici gücünün** ve **mutlak ilminin** -kendisine öğrettiği yorum bilgisi dahil- her şeyi kuşattığını, **ibadet ve itaatin** yalnızca O'na yapılması gerektiğini, yaşanılan hayat tarzını ifade eden **millet ve din** kavramlarını belirleyen ilkelerin de yalnızca Allah tarafından İbrahim, İshâk, Yakûb gibi -kendisinin ve muhataplarının tanıdığı- peygamberlere bildirilen ölçüler olduğunu açıkça onlara söyledi.

Hz. Yûsuf'un Kur'ân'da yer verilen bu özlü davetinden çıkarılabilecek elbette pek çok ilke ve prensip vardır. İşte bizim tespit edebildiğimiz birkaç ilke:

- Yûsuf aleyhisselam, muhataplarının tam da kendi rüya tabiri bilgisine ihtiyaç duydukları ve **ağzından çıkacak her**

> Kur'ân-ı Kerîm'in ana hatlarıyla ve öz olarak aktardığı basîret ve ferâset sahibi peygamber Yûsuf aleyhisselamın zindan arkadaşlarına yaptığı bu kısa, öz ve derinlikli konuşma; konuya giriş ve kendini takdim tarzı, hitap tarzı, davet üslûbu, tebliğinin içerdiği ve öncelediği konular, verdiği mesajlar, muhataplarını akletmeye, muhakeme ve mukayese yapmaya, kendi inanç ve değer yargılarını sorgulamaya yönlendirmesi.. itibariyle, bütün davetçiler ve özellikle de günümüzün Genç Öncüleri için örnek oluşturacak güzellikte dir.

kelimeyi dikkatle dinlemeye hazır oldukları bir ânda davetine başlamıştır. Demek ki, davetçi, mesajını muhataplarına aktarmak için **en uygun zamanı** kollamalı, sözlerinin **can kulağıyla** dinlenip algılanabileceği elverişli ânları yakalamalıdır.

- ❑ Yûsuf aleyhisselam, *'beklediğiniz yemek gelmeden önce'* diyerek konuşmak ve özlü mesajını aktarmak için onlardan **kısa bir süre** izin istemiştir. Demek ki, davetçinin mesajını aktarırken muhataplarını **bıktırıp usandırmaması**, gereksiz cümleler ve uzun anlatımlarla insanların kafasını şişirmemesi gerekmektedir.
- ❑ Yûsuf aleyhisselâm, **rüya tabiri ilminin kendisine Rabbi tarafından öğretildiğini** daha ilk baştan söylemek gereğini duymuştur. Demek ki, davetçi, görevini yaparken Allah'ın kendisine lûtfettiği bilgi ve yeteneklerden dolayı asla kendisine bir pay çıkarmamalı, bilgi ve yeteneklerinin havasını atmamalı, Allah'a tam bir teslimiyet ve tevazu hali içinde olmalıdır.
- ❑ Yûsuf aleyhisselam, çağrısına hemen ve doğrudan **iman-küfür / tevhid-şirk ikilemi ile başlamıştır.** Demek ki, davetçinin dolambaçlı yollara ve dolaylı cümlelere girmeden öncelikle tevhîdin hakikatini, Allah'a ve ahirete îmanın önemini, belirleyiciliğini; şirkin ve küfrün ise anlamsızlığını, saçmalığını ve insan onuruna asla yakışmadığını anlatması gerekmektedir.
- ❑ Yûsuf aleyhisselam, ***'ey benim zindan arkadaşlarım'*** şeklinde **samimi ve kucaklayıcı bir ifade** ile kader arkadaşlarını 'bir tek ilah' (tevhid) ile 'birden fazla

ilah' (teksîr-şirk) konusunda mukayese yapmaya çağırmıştır. Demek ki, davetçi hem hitap tarzı itibariyle hem de sorularla muhataplarını **düşünmeye, muhakemeye çağırmak** bakımından Hz. Yûsuf'u örnek almalıdır.

- Yûsuf aleyhisselâm, arkadaşlarına, İbrahimî tevhid geleneğinin kendilerine Allah'ın bir lûtfu olduğunu, ama şirk temelli atalar dininin hiçbir **delile dayanmadığını** söylemiştir. Demek ki, davetçi, tevhid'i ve tevhid geleneğini, şirk'i ve şirk geleneğini anlatırken, her şeyi belirleyen bu akidevî temeli kabul veya ret noktasında insanları mutlaka **akla ve delile çağırmalıdır.**
- Yûsuf aleyhisselam, arkadaşlarına sık sık ***'insanların çoğu şükretmezler'***, ***'insanların çoğu bilmezler'*** hatırlatmasını yaparak, çoğunluğun akıl, bilgisi ve davranış kalıplarıyla değil kendi **özgür ve fıtrî akıllarıyla hareket etmelerini** ima etmiştir. Demek ki, davetçi muhatabını genel geçer olumsuz inanç ve değer yargılarından koparmalı, onların fıtrî vicdanına seslenmelidir.

Kuşkusuz, *ahsenü'l-kasas* (kıssaların en güzeli) olan Yûsuf kıssasından ve onun bu sözlerinden daha pek çok davet ilkesi çıkarılabilir, çıkarılmalıdır da. Biz bu faslı, fazla uzatmamak için, bir meseleyi daha açıklamaya çalışarak konuyu tamamlamak istiyoruz.

Bir "Millet"i Terkedip Başka Bir "Millet"e Tabi Olmak

Hz. Yûsuf'un özlü tebliğinde dikkatimizi çeken önemli bir hu-

sus da, ***"millet"*** ve ***"Millet-i İbrahim"*** kavramının, onun davetinin mihenk noktasını teşkil etmesidir. Esasen, Kur'ân'ın bütününe baktığımızda 'millet' kavramının, Hz. Adem'den beri devam etmekte olan hak-bâtıl mücadelesini anlamada anahtar bir rol üstlendiğini görürüz:



Peygamberler, insanlık tarihinin yıldız insanları, örnek şahsiyetleridir. Ve bu örnek insanlar; hayatları boyunca çok çeşitli sıkıntılarla, çilelerle, mahrumiyetlerle, hastalıklarla, zulümlerle, işkencelerle, ihanetlerle, hakaretlerle, sürgünlerle, zaferlerle, mağlubiyetlerle, zenginliklerle, fakirliklerle, hapislerle.. imtihan edilmişlerdir. Fakat, onlar her hâl ve ortamda hakkı tebliğ etme ve insanlığa örnek olma görevlerini eksiksiz yerine getirmişler, asla eğilmemişler, bükülmemişler, davalarından taviz vermemişlerdir. Bugün bu göreve talip olan davetçiler ve Genç Öncüler de, peygamberlerin başlarına gelen türlü sıkıntıları göze almalı ve davalarından taviz vermeden uzun soluklu bir mücadeleye soyunmalıdırlar.

Öncelikle Kur'ân'ın Türkçe meal ve tercümelerinde genellikle *'din'* şeklinde çevrilen **'millet'** kelimesinin, dilimizdeki *'ulus, ırk, kavim'* ile ve batı dillerindeki *'nation'* ile hiçbir alâkası olmadığını; kezâ *'millet'*le *'din'* arasında önemli farklılıklar bulunduğunu hatırlatalım.

"Millet"in sözlük anlamlarına bakarsak: D. Mehmet Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*'ünde[13] *'millet'* kelimesinin **'kavim'** mânasında kullanımının 19.yüzyılda yaygınlaştığını söyler. Oysa *'millet'* kavramı, 'kavim'den çok farklı manalar taşır. Aynı *Sözlük*'te 'millet' şöyle açıklanır: "1. Din, inanç, ilahi hükümlerin tamamı,

şeriat; 2. Mezhep, dini meslek; 3. Din ve mezhebe mensup olanların tamamı, ümmet (*İslâm milleti*); 4. Topluluk, cemaat (*Küfür tek millettir*) ..."

Esas itibariyle, Arapça bir terim olan '**millet**'; kelime anlamı olarak *'din, şeriat, dinde gidilen yol, tarikat, sünnet, yol'* anlamlarına gelir ve izlenen 'belli yol', Allah'ın peygamberler aracılığıyla gönderdiği 'şeriat' manasına kullanılır. Firûzâbâdî, *Kâmûs*'unda *'Millet*, şerîat veya din demektir' derken; Râğıb el-Isfâhânî, *'Millet*, anlamı itibariyle *din*'e benzerse de aralarındaki fark şudur: *Millet*, ancak Peygamber'e izafe edilir' der.

Bu meyanda Yûsuf sûresinin 38. âyeti örnek verilir: *"Atalarım İbrahim'in, İshâk'ın, Yakûb'un milletine uydum."* ***"Millet-i İbrahim"*** terkibi Kur'ân'da yedi kez daha geçer: 2/130,135; 3/95; 4/125; 6/161; 16/123; 22/78. Ancak, bu âyette geçen ***'millet'***in doğru anlaşılması için, *'millet'* ve *'kavm'* kelimelerinin yanyana ve tamamen farklı anlamlarda kullanıldığı bir önceki âyete de bakmak gerekir: Bu âyette Yûsuf (a.s), zindan arkadaşlarına; *"... Kuşkusuz ben, Allah'a inanmayan ve ahiret gerçeğini de tanımayan bir* ***kavm****'in* ***millet****'ini terkettim"* (12/37) der. Hz. ûsuf'un terkettiği şey, Mısır halkını meydana getiren etnik topluluk (***kavm***) değil, onların şirk ve zulüm esasına dayalı ahlaksız, iffetsiz, adaletsiz yaşam biçimi (***millet***)dir.

Demek ki; Hz. ûsuf'un terkettiği millet/din, Mısır'da egemen olan **bâtıl hayat tarzı**dır; tabî olduğu millet/din ise ataları İbrahim, İshâk ve Yakûb'un **hakka dayalı hayat tarzı**dır. Buna göre *millet*, 'dinin hayat bulmasıdır' denebilir. Dahası, ***millet***; bir toplumun hayatına yön veren **ilkeler ve değerler bütünü**dür. Elmalılı Hamdi Yazır, allâme **Şehristanî**'nin *el-Milel*

ve'n-Nihâl isimli eserinden şöyle aktarır: *'Millet'*, *'din'* ve *'şeriat'* haddi zatında aynı şeylerse de kavram olarak her birinin farklı yönleri sözkonusudur. İtikat yönüyle ***'din'***, amel yönüyle ***'şeriat'***, ictima (birlik, toplama) yönüyle de ***'millet'*** denilir. Filvaki, itikat edilen neyse, esas itibariyle amel edilen de odur; amel edilen neyse, esas itibariyle ictima edilen de odur. Bu bakımdan ***millet***, **bir topluluğun çevresinde toplandığı ve üzerinde yürüdüğü, bir diğer deyişle ictimaî ruhunun tabi olduğu, toplumun kendisinin de bağlı bulunduğu egemen prensipler ve tutmuş olduğu yoldur.** Hakkı hak, bâtılı bâtıl, eğrisi eğri, doğrusu doğrudur; şu kadar ki, bâtıl hüsrâna, hak da güzel sonuca götürür. Demek ki, millet, toplumun kendisi değildir; ona 'cemaat, ümmet, kavm veya ehl-i millet' denilir.[14]



Zindan arkadaşlarının daha ilk bakışta farklı bir ahlâka, erdeme, bilgiye sahip olduğunu farkettikleri Yûsuf aleyhisselâm; onlara, Mısır'da egemen olan hevâya dayalı seküler hayat tarzını terk ettiğini ve ataları İbrahim, İshâk ve Yakûb'un hayat tarzına tabi olduğunu söyleyerek, saygı duydukları kişiliğindeki farklılığın buradan kaynaklandığının altını çizmiştir. O'nun hayat tarzının, üslûbunun, davranış kalıplarının merkezinde sadece Allah vardır.

Kur'ân, hakk'ı tebliğ ve temsil eden peygamberlerin batıl'la mücadelesinden söz ederken; mücadelenin esas itibariyle farklı **hayat tarzları** arasında yani hak ve bâtıl ***millet***ler arasında cereyan ettiğini vurgular. Zira, itikat ve amel nihayetinde belli bir yaşam biçimine yani "millet"e dönüşür; amele ve hayat tarzına yansımayan itikadın ise bir kıymet-i harbiyesi olmaz, olamaz.

Kur'ân, İbrahim sûresinin 9.âyetinde *"Nuh, Âd ve Semûd kavimlerinin ve onlardan sonra gelenlerin haberlerini"* hatırlatır ve 13. âyette inkarcı milletlerin kesin tavrına yer verir:

"İnkâr edenler peygamberlerine dediler ki: 'Ya sizi mutlaka yurdumuzdan çıkaracağız ya da mutlaka ***milletimize*** *döneceksiniz'!"*

Örneğin; Hz. Şuayb (a.s), Meyden ve Eyke halkına tevhîd inancını tebliğ etmiş, tevhîdin amel/eyleme dönüşmüş biçimi olan namazı, kendisine tabi olan müminler cemaati (*raht*) ile birlikte dosdoğru, sürekli kılmış ve hayat tarzı olarak da toplumuna *mikyâl* (ölçü), *mîzân* (denge) ve *kıst* (adalet) temeline dayalı bir yaşam modeli önermiştir (Hûd, 11/84-87). Kavminin önde gelenleri ise, Şuayb ve beraberindekileri, kendi hayat tarzlarına müdahale eden namazdan vazgeçirmek ve şirk temeline dayalı, vurgun, soygun ve talanı esas alan milletlerine / hayat tarzlarına döndürmek için her türlü baskı ve şiddete başvurmuşlardır:

"Ey Şuayb" dediler; *"atalarımızın taptıklarını terketmemizi veya mallarımız hususunda dilediğimizi yapmaktan vazgeçmemizi sana namazın mı emrediyor?"* Ve devam ettiler: *"Seni ve seninle birlikte iman edenleri ya ülkemizden çıkaracağız ya da mutlaka bizim* ***milletimize*** *geri döneceksiniz.' (Şuayb): 'İstemesek de mi?' dedi."* (7/87-88)

Bir başka örnek de Roma ülkesinin bâtıl hayat tarzını terkedip mağaraya sığınan Ashâb-ı Kehf'dir. Onlar da zalim bir milletin aynı türden tehdidiyle karşı karşıya idiler:

"... sizi ellerine geçirirlerse muhakkak taşlayarak öldürürler veya kendi ***milletlerine*** *çevirirler ki, o zaman da siz asla kurtuluşa eremezsiniz."* (18/20)

Kur'ân-ı Kerim, farklı millet/dinler arasında asla uzlaşma

olmayacağını ve hak ile bâtıl arasındaki mücadelenin, biri diğerine tabi olmadıkça son bulmayacağını kesin bir formülle şöyle ifade eder:

*"Sen onların **millet**ine tabi olmadıkça, Yahudiler ve Hıristiyanlar senden kesinlikle hoşnut olacak değillerdir."* (2/120)

Bu âyeti, yukarıdaki kavramsal tanımlama çerçevesinde anlamaya ve anlamlandırmaya çalışırsak, bugünün dünyasında olup bitenleri ve ümmet olarak karşı karşıya kaldığımız tehdit ve tehlikeleri daha doğru kavrama imkanına sahip oluruz. Mesela; mürettep 11 Eylül 2001 olayının akabinde ABD Başkanı Bush'un ve Temmuz 2005'te İngiltere Başbakanı Blair'in söylemiş oldukları: ***"Bu bizim hayat tarzımıza yönelik bir saldırıdır."*** sözünün ne anlama geldiğini daha iyi kavrayabiliriz.

Onların hayat tarzlarının yani milletlerinin **ana mihverini** öğrenmek için, Bakara sûresinin 120. âyetine tekrar dönelim. Âyetin devâmı şöyledir:

*"De ki: 'Asıl doğru yol, Allâh'ın yoludur'. Sana gelen ilimden sonra **eğer onların hevâlarına uyarsan**, andolsun ki, Allah'tan sana ne bir dost, ne de bir yardımcı olmaz."*

Şu halde, *"onların milletlerine uymak"* demek ***"onların hevâlarına uymak"*** demektir. Yani onlar, **hevâlarının ve nefsanî arzularının şekillendirdiği bir hayat tarzına** sahip olup **dini inançlarını da kendi hevâ ve heveslerine uydurmuşlardır**. Dolayısıyla onların milletine uymakla hevâlarına uymak aynı şeydir. Oysa gidilecek yol, yaşanacak hayat tarzı bir tanedir; o da Allah'ı gösterdiği ve çerçevesini Kur'ân'da çizdiği din/hayattır. Bu hayatın merkezinde ise Allah vardır ve hayatın bütün alanlarını O'nun koyduğu ilkeler tanzim eder.

Yıllar Süren Zindan Hayatı ve Medrese-i Yûsufiye

Hz. Yûsuf, bu özlü ve çok önemli tebliğ cümlelerinden sonra, fazla uzatmadan ve dolaylı cümleler de kullanmaya gerek duymadan, onların rüyalarını, Rabbinin kendisine öğrettiği ilim sayesinde bir çırpıda yorumladı:

41 "Ey benim zindan arkadaşlarım! Biriniz efendisine yine şarap sunacak. Diğeri de asılacak, kuş onun başından yiyecek. İşte öğrenmek istediğiniz iş böylece halloldu."

Yûsuf'u dinleyen zindan arkadaşları şaşkınlık içinde kalmış, rüya gören ikinci şahıs ise adeta şoke olmuştu. Efendisine şarap sunacak olan ise kurtulacağı için sevinçliydi...

42 Yûsuf, hapisten kurtulacağını inandığı, o iki kişiden birine dedi ki: "Beni efendinin yanında an". (Benden söz et ki, beni kurtarsın). Fakat Şeytan, ona, efendisinin yanında anmayı unutturdu. Bu yüzden Yûsuf, daha yıllarca zindanda kaldı.

Evet, Hz. Yûsuf, rüyasından hareketle kurtulacağına hükmettiği zindan arkadaşına, efendisinin yanında kendisinden söz etmesini rica etmişti. Belli ki, kısa zamanda samimi oldukları zindan arkadaşının efendisi, Mısır yönetiminde etkin bir konuma sahipti. (Rivayete göre, Yusuf'un zindan arkadaşının efendisi Mısır Kralı, kendisi de kralın şerbetçi başı idi.) Yûsuf (a.s), böylece masumiyetinin hatırlanacağını ve zindandan bir an önce kurtulacağını ümit etmişti; ama öyle ol-

madı. Şeytan, zindan arkadaşına Yûsuf'u efendisinin yani kralın yanında anmayı unutturdu. Demek ki, Cenâb-ı Hak, onun uzun süre daha zindanda kalmasını murad etmişti... Yusuf'un biraz daha pişmesi gerekiyordu...

Ta ki, Mısır Hükümdarı bir gece bir rüya görüp de, ertesi sabah bunu yorumlayacak bilge bir zât arayıncaya kadar...

(Burada bir parantez açıp o dönemin Mısır yönetimi hakkında nakledilen bazı rivayetleri hatırlatalım: O sıralar Mısır'da **Amalika** kavmi egemendi. Mısır tarihinde **"Hiksoslar"** (Çoban Krallar) diye bilinen bu kavim, Arabistan taraflarından gelmiş, **Kıpt** kökenli Firavunları yenerek Mısır'ın hakimiyetini ele geçirmişti. Hükümdarlarına **"Melik"** deniyordu. Mısır tarihçilerinden Manetho, bunların Arap olduğu kanaatindedir. Bunlar yaklaşık 400 yıl Mısır'da hüküm sürdükten sonra saltanat tekrar Kıptîlere geçmiş ve devlet başkanlarına da **Firavun** denmeye başlamıştı. Hz. ûsuf zamanındaki Mısır Melikinin adı **Reyyan bin Velid** idi. Muhtemelen, Sina yarımadası yoluyla doğudan gelip Mısır'ı istila ettikten sonra ülkede M.Ö. 1700-1580 arası hüküm süren altı Hiksos kralından biri idi. Mücahid'in beyanına göre bu zât, sonradan Hz. ûsuf'un peygamberliğini kabul ederek müslim olmuştu.[15])

43 Bir gün hükümdar dedi ki: "Ben rüyamda yedi cılız ineğin yedi semiz ineği yediğini ve yedi yeşil başakla yedi kuru başak görüyorum. Ey ileri gelenler! Siz rüya tabir edebiliyorsanız benim bu rüyamın tabirini bana bildirin."

44 Dediler ki: "Rüya dediğin şey karmakarışık hayâllerdir.

Biz ise böyle karışık hayâllerin yorumunu bilemeyiz."

45 O iki kişiden kurtulmuş olanı nice zaman sonra (Yûsuf'u) hatırladı da dedi ki: "Ben size o rüyanın tabirini haber veririm, hemen beni gönderin."

İşte, kimi insanlar böyledir. Dostlarını, bazen en zor zamanda kader birliği yaptıkları arkadaşlarını, ancak işleri düştüğünde hatırlar ve ararlar. Hz. ûsuf'un, rüyasını yorumladığı ve kurtulacağını söylediği zindan arkadaşı, gerçekten kurtulmuş, ama özgür olmanın sarhoşluğuyla, Yûsuf'u yıllarca aklına bile getirmemişti. Şeytan ona Yûsuf gibi bir dostu unutturmuştu; şeytanın görevi zaten bu idi. Ama o şahıs, ancak Yûsuf'un çözebileceği bir problemle karşılaşınca, kader arkadaşını hatırlayabildi. Allah ona bir biçimde Yusuf'u hatırlatmıştı, ama o şahıs açısından burada da bir çıkar ilişkisi var gibiydi: Yûsuf'un rüyaları doğru olarak yorumladığı gerçeğini bizzat tecrübe ederek öğrendiği için; hükümdarın rüyasını da yorumlatarak, bu sâyede sarayda pâye elde etmek ya da hükümdarın gözüne girmek niyetinde olmalıydı. Ve hemen zindana, Hz. ûsuf'a koşarak Melik'in rüyasını anlattı:

46 "Yûsuf, ey doğru sözlü! (Melik'in rüyasındaki) Yedi semiz ineği yemekte olan yedi cılız inek ile yedisi yeşil ve diğer yedisi de kuru başaklar hakkında bize fetva ver / yorum yap. Umarım ki, o insanlara (doğru cevap ile) dönerim de, belki onlar (senin kadrini) bilirler."

47 Yûsuf dedi ki: "Yedi sene adetiniz üzere ekin ekiniz; yiyeceğiniz az bir kısmı dışında biçtiklerinizi başağında bırakınız."

48 "Sonra onun arkasından yedi kurak yıl gelecek; saklayacağınız az bir miktarın dışında önceki biriktirdiklerinizi yiyip bitirecek."

49 "Sonra bunun arkasından öyle bir yıl gelecek ki, insanlar onda bol bol yağmura kavuşturulacak ve onda sıkıp-sağacaklar."

Hz. ûsuf'u hayranlık ve hayret içinde dinleyen eski zindan arkadaşı, hemen koşarak duyduklarını olduğu gibi hükümdara aktardı.

50 Hükümdar "Onu bana getirin" dedi. Elçi Yûsuf'a gelince, Yûsuf ona dedi ki: "Haydi efendine geri dön de, ona sor bakalım, o ellerini kesen kadınların zoru ne idi? Hiç şüphe yok ki, Rabbim onların hileli-düzenlerini çok iyi bilir."

Yûsuf aleyhisselam, hükümdarın bu ifadesiyle, zindandan kurtulup hayatında yeni bir sayfanın açılacağından emindi. Ancak O, geçmişte ismine sürülen bir lekeyi, çirkin söylentiyi tamamen bitirmeden, daha doğrusu insanların kendisi hakkında en küçük bir 'acaba' demelerine bile meydan bırakmayacak biçimde kökten halletmeden zindandan çıkıp iktidar mevkiinde yer almak istemiyordu.

Zira o biliyordu ki, iktidar mevkii, hele peygamberlik makamı en küçük bir lekeyi hatta leke şüphesini, söylentisini bile kaldırmazdı. Dolayısıyla, seneler öncesinden başlayarak (rivayete göre 8 yıl) Mısır halkı arasında kulaktan kulağa ve muhtemelen abartılarak yayılan 'Yûsuf ile Azizin karısı' ola-

yında ve 'sarayda onu görüp şaşkınlıktan elini kesen kadınlar' olayında Yûsuf'un kesinlikle masum olduğu ve kadınların kendisine tuzak kurduğu bir kez daha kanıtlanmalıydı.

Böylece, Hz. ûsuf'un tertemiz bir insan olduğunu, tertemiz bir ahlâka sahip olduğunu cümle âlem bilmeli idi. Bu yüzden, Yûsuf aleyhisselam, işbu mesele hallolmadan zindandan çıkmak istemedi. Zeki ve adil bir insan olan hükümdar, Azizin karısı başta olmak üzere, her iki olayda sanık ve tanık olan bütün kadınları topladı ve durumu açıklığa kavuşturdu:

51 Hükümdar, o kadınlara; "Derdiniz neydi ki, o vakit Yûsuf'un nefsinden murad almaya kalktınız?" dedi. Onlar "Hâşâ, Allah için, biz ondan hiçbir kötülük görmedik" dediler. Aziz'in karısı da: "Şimdi hak/hakikat olduğu gibi ortaya çıktı. Aslında onun nefsinden



Zindanda kaldığı uzun zaman zarfında (bir rivayete göre, sekiz yıl) Hz. ûsuf, örnek ahlâkı, fedakârlığı, ilmi ve irfanı ile zindan arkadaşlarını etkilemiş, hapishaneyi Medrese-i Yûsufiye'ye dönüştürmüştü. Mısır zindanlarının karanlık dehlizlerinde Yûsuf aleyhisselâmın kendilerine açtığı ilim ve hikmet penceresinin ışıklarıyla aydınlanan birçok zindan arkadaşı, tevhîdin hakikatini öğreniyordu... Demek ki, mümin davetçiler ve Genç Öncüler, hakkı ve hakikati tebliğ için hiç bir mekan ve zaman sınırı tanımamalı, her fırsatta ve her zaman davalarını muhataplarına en güzel şekilde anlatmalı ve yaşantılarıyla da temsil etmelidirler.

ben murad almak istemiştim. O ise şeksiz-şüphesiz doğrulardandır" dedi.

Mısır Hükümdarı önünde yapılan ve bir çok insanın da tanık olduğu bu kesin itirafları kendisine ileten elçiye Hz. ûsuf şöyle dedi:

52 "Bu (duruşmayı isteyişim, Aziz'in) yokluğunda gerçekten kendisine ihanet etmediğimi ve gerçekten Allah'ın ihanet edenlerin hileli-düzenlerini başarıya ulaştırmadığını kendisinin de bilip öğrenmesi içindi."

53 "Yine de ben nefsimi temize çıkaramam. Çünkü gerçekten nefis, -Rabbimin kendisini esirgediği dışında- var gücüyle kötülüğü emredendir. Şüphesiz, benim Rabbim, bağışlayandır, esirgeyendir."

İffet ve ismet sembolü olan Hz. ûsuf'un haklılığı, masumiyeti, vefâsı bir kez daha kanıtlanmış ve o, tüm Mısırlılar nezdinde aklanmıştı. Rabbimizin ***'ihsân ve ihlâs sahibi bir kul'*** olarak tanımladığı Yûsuf'un (a.s) ak ve pak olan ahlâkını, iffetini, abide şahsiyetini herkes öğrenmişti. Ama o, böyle bir konumda bile kendi nefsine bir pay çıkarmıyor, -peygamber de olsa- insan nefsinin her fırsatta kötülüğü emrettiği gerçeğini hatırlıyor ve insanlara hatırlatıyordu. (Bazı müfessirler, 'ben nefsimi temize çıkarmam..." ifadesinin Azizin karısına ait olduğu görüşündedir, ki zayıf bir görüştür; müfessirlerin çoğu sözkonusu ifadelerin Hz. usuf'a ait olduğu kanaatindedirler.)

Bunca sıkıntılar, ıstıraplar çeken, bunca çetin imtihanlardan geçen, bunca zorlu tecrübeler yaşayan, Rabbinin lûtfettiği

ilim ve hikmetle olgunlaşarak sabrı, sebatı, iradesi, kararlılığı pekişen Yûsuf aleyhisselam, artık iktidar merdivenlerini emin adımlarla tırmanabilirdi...

3. Bölüm

Yusuf Kokulu Gömlek:

İktidar, İstikrar ve İstikamet Gömleği

Evet, Yûsuf aleyhisselâm için Mısır'da yeni bir dönem, ikbâl dönemi başlıyordu artık. Elbette bu da ayrı bir sınavdı; hatta **iktidarla sınanmak**, sınavların en zorlularından biriydi. Ama kardeşlerinin kendisini içine attıkları ölüm kuyusundan Rabbine güvenip dayanarak kurtulan, kadınların yaman tuzağını yine Rabbine sığınarak alteden Hz. ûsuf, sekiz yıllık çileli zindan hayatının ardından Mısır'da en yetkili makamlara kadar gelecek, ama istikametini asla şaşırmayacak, ihlasını ve ihsanını yitirmeyecek, *"millet-i İbrahim"* üzere yürüyecek, değişmeyecek, dönüşmeyecek, ataları İbrahim, İshâk ve Yakûb geleneğine sadık kalacaktı. Bir başka ifade ile, üzerine giydiği **tevhîd gömleği**ni çıkarmayacaktı. Zindandan çıktığında otuz yaşlarında olan Yûsuf (a.s), Hazine bakanı olarak göreve

başladığı Saray'da giderek yükselip Mısır'ın tek hakimi haline gelecek ve yaklaşık seksen yıl orada tevhîd inancını yerleştirmek için mücadele edecekti. Kendisini hükümdarlık makamına getiren Melik Reyyan bin Velid'in, onun risaletini tasdik edip mümin olduğu rivayeti[16] dikkate alındığında Hz. Yûsuf'un Mısır'ı bir İslâm diyarı haline getirdiği söylenebilir.

Yıllardır baba hasretiyle yanıp tutuşan Yûsuf (a.s), işte bu iktidar yıllarında, kardeşleri vasıtasıyla babasının sağ olduğunu öğrenecek, önce öz kardeşi Bünyamin'i, sonra da babası Yakûb'u Mısır'a getirtecekti. Hz. akûb'u Mısır'a getirmeden önce, ona gönderdiği **üçüncü gömleğin** *Yûsuf kokusunu* tâ uzaklardan alan babası, gömleği yüzüne sürecek ve gözleri açılacaktı. (Rivayet edilir ki; İbrahim aleyhisselâm ateşe atılacağı zaman elbisesini soymuşlardı da, Cebrail aleyhisselâm ona cennetten bir gömlek getirmişti. İbrahim (a.s) onu İshak'a (a.s) vermiş; İshak da Yakûb'a (a.s) emanet etmişti. Hz. akûb, işbu gömleği, Yusuf'u kardeşleri kuyuya atmak üzere götürmezden önce, onun boynuna bir muska gibi takmış, üstüne de elbisesini giydirmişti. Kardeşleri elbisesini soyup kan lekesi bulaştırmışlar, ama boynundaki muska gibi gömlek kalmıştı[17]... Belki de Yusuf aleyhisselâmın babasına gönderdiği gömlek bu gömlekti...)

İşte bu gömlekle Yûsuf aleyhisselâm, babasına sanki, ***"ben hayattayım, buradayım, Mısır'da iktidardayım; ama istikametimi kaybetmedim, atalarım İbrahim, İshâk ve Yakûb geleneği üzere, tevhîd üzere icraatlarımı istikrarla sürdürmekteyim"*** mesajını vermek istemişti. Bu gömlek, aynı zamanda evladın babasına, babanın da evladına yıllar

süren hasretinin, azalmayan, bitmeyen muhabbetinin simgesi idi. Sabr-ı cemîl sahibi Yakûb'un önce bu gömleğe, sonra Yûsuf'una, Yûsuf'un da babasına yıllar (bir rivayete göre kırk yıl) sonra kavuşması, inancın, sevginin, sabrın, direncin, umudun zaferi olarak okunmalıydı..

Zindandan Saraya: Peygamber Yûsuf (a.s) Mısır Sultanı

Yûsuf aleyhisselamın, hükümdarın rüyasını doğru yorumlamasıyla başlayan süreç, hükümdarın ona kesin bir güven duyup kendisine danışman yapması, sonra onun da Hazine bakanlığına talip olmasıyla devam edecek, nihayet Hz. ûsuf (a.s), ülkede her istediği icraatı gerçekleştirebileceği en üst makama, Mısır Sultanlığına kadar ulaşacaktı.

54 Hükümdar dedi ki: "Onu bana getirin, kendi yanıma (danışman) alayım." Sonra onunla konuşunca da: "Sen bugün yanımızda gerçekten büyük bir mevki sahibisin, güvenilir birisin" dedi.

Hükümdar, rüyasının yorumunu yanına gelen Hz. ûsuf'tan bir kez daha ve detaylı olarak dinledi. Kadir ve kıymet bilirliği ile tanınan hükümdar, onun bilgece konuşma üslûbu, ifadelerinin derinliği, bilgisi ve kendinden emin tavırlarından hemen etkilendi ve ona hayran kaldı. Rivayete göre, onu kendi yerine oturtarak bu rüya doğrultusunda bundan sonra neler yapılması gerektiğine dair fikirlerini sordu. Yûsuf (a.s) da düşüncelerini, yine kendinden emin bir tarzda açık ve net olarak söyledi:

"Benim düşüncem odur ki, bu bolluk senelerinde çok ekin ektirirsin ve depolar bina edersin, elde edilen ürünleri o depolarda muhafaza edersin; kıtlık seneleri gelince bu fazla ürünleri satarız, böylece hazineye büyük gelirler sağlanmış olur."

Hz. usuf'un, hapisten önce yanında yetişip büyüdüğü ve sarayının idaresini üstlendiği Aziz'in uzun süre Maliye Bakanlığı yaptığı (zira 'Aziz' ünvanı bu tür bakanlara veriliyordu) hesaba katılırsa; Yusuf aleyhisselâmın o dönemde iktisat ve siyaset bilgisini geliştirdiği ve ekonomi yönetimi konusunda birtakım önemli tecrübeler kazandığı düşünülebilir. **Ahmet Cevdet Paşa**'nın *Kısas-ı Enbiyâ ve Tevârih-i Hulefâ* isimli eserinden[18] öğrendiğimize göre, Hz. usuf, bolluk zamanında depolarda mal stok edip kıtlık zamanında da bunları nüfûsu mevcûdeye göre (karne usûlü) dağıtmak gerektiğini biliyordu ve zaten bunu işbaşına geldiğinde titizlikle ve adaletle uyguladı. Kıtlık zamanında kişi başına bir ölçek ya da bir deve yükü dağıtmayıp fazla verilecek olsa, bu durumu fırsat bilen kimi paragözlerin, ihtiyaçtan fazla zahire alıp kat kat fazla fiyatla (karaborsa) satmalarına sebebiyet vereceğini de biliyordu ve hükümdarlığında bunlara asla fırsat vermemişti.

Bu yüzden, Yusuf'un isabetli önerilerini dinleyen hükümdar, "Fakat bana bu işi kim yapıverecek?" deyince, hiç tereddüt etmeden, özgüven yüklü bir edâ ile kendini öne sürdü:

55 O da, ona dedi ki: "Beni bu ülkenin hazineleri üzerine (yönetici) kıl. Çünkü (hazineleri) iyi korurum, (yönetmeyi de) iyi bilirim."

Hükümdar, bu teklifi derhal kabul etti. Öyle ki, tüm hazinelerinin yönetim ve kontrolünü Yûsuf'a bırakan hükümdar, giderek her alanda yönetimi Hz. ûsuf'un inisiyatifine devretti. Öyle ki, ülkenin tüm ekonomik, siyasi, askeri idaresi Yusuf'a geçti. Rivayet olunur ki, hükümdarın kendi eliyle taç giydirip devlet mührünü parmağına geçirdiği Hz. Yûsuf (a.s), son derece sade bir hayat yaşamış, uygulamalarında adalet ve hakkaniyetten asla ayrılmamış, yediden yetmişe bütün Mısır halkının sevgisini kazanmış, ülke bütünüyle onun sözünden çıkmaz olmuştur.

Böylece Yûsuf aleyhisselam, Rabbinin kendisine öğrettiği tevîl-i ehâdis ilmi sayesinde ve aklını, basiretini kullanıp Aziz'in yanında iken ekonomi, yönetim ve diğer konularda kendisini yetiştirerek Mısır'da en önemli ve en belirleyici makama kadar gelmişti. Onun tertemiz ahlâkını ve iffetini kirletmeme çabası, bir süreliğine zindanda kalmasıyla sonuçlansa da, nihayetinde o, yine bu güzel ahlâkı, vefâsı ve Rabbinin lûtfu ile ikbal merdivenlerini tırmandı.

56 Ve işte biz böylece Yûsuf'a o yerde güç ve imkan (iktidar) verdik. Neresinde isterse orada makam tutuyordu. Biz rahmetimizi dilediğimize nasip ederiz. Ve iyilik/ihsan edenlerin mükafatını zayi etmeyiz.

57 İman edip takva yolunu tutanlar için elbette âhiret mükafatı daha hayırlıdır.

Hz. ûsuf'un Mısır'da yaşadığı döneme ilişkin olarak, Mevdûdî'nin *Hz. Peygamber'in Hayatı ve Tevhid Mücadelesi* isimli kitabında şu bilgilere rastlıyoruz:

"İncil-Tevrat ile Mısır tarihini mukayeseli olarak incelemiş olan çağdaş araştırmacılar, Mısır hükümdarlarından **"Hyksos"** (Çoban) kralları arasında yer alan **Apophis**'in Yûsuf (a.s) olabileceği ihtimalinden söz ederler. Zira, bu kralın yaşadığı devir, Hz. Yûsuf'un Mısır'da yaşadığı döneme denk gelmektedir.

Mısır'ın başkenti Memphis idi. (Kalıntıları bugün Kahire'nin yaklaşık 24. km. güneyindedir.) Hz. Yûsuf'un buraya 7, 12 ya da 17-18 yaşlarında iken geldiğine dair rivayetler vardır. Mısır Azizi'nin sarayında kalan Yûsuf, Züleyha'nın zina teklifini reddedince 8 sene zindânda kalmış, 30 yaşında iken **Mısır kralı** olmuş ve 80 yaşına (Tevrat/İncil'deki kayıtlarda 100 yaşına) kadar da rakipsiz olarak Mısır tahtında kalmıştır. Hükümdarlığının 9. veya 10. yılında babası Yâkûb (a.s)'ı bütün ailesiyle birlikte Filistin'den Mısır'a çağırmış ve kendilerini Dimyât ile Kahire arasındaki bir bölgeye yerleştirmiştir. Yakûboğulları yani İsrailoğulları Hz. Musa doğuncaya kadar buralarda kalmışlardır. (Tevrat/İncil'de Hz. Yûsuf'un ailesinin yerleştiği yerin adı Cuşan veya Gûşen olarak yazılıdır. Talmûd'a göre; Hz. Yakûb'un gelişine dair haber Mısır'ın başşehrine ulaşınca, Hz. Yûsuf bütün hükûmet erkânı, mümtaz kişiler ve büyük bir ordu ile kendisini karşılamaya çıkmış ve tantanalı bir şekilde başkente getirmişti. O gün başşehirde ve bütün ülkede tam bir şenlik ve mutluluk yaşanmıştı.)"[19]

Demek ki; Yûsuf aleyhisselam, sekiz yıl zindanda yattıktan sonra, otuz yaşında Mısır yönetimine gelmiş, sonra tahta çıkarak ülkede her istediği icraatı yapacak bir konuma gelmişti. Mısır tahtında yaklaşık elli yıl rakipsiz kalan Hz. ûsuf (a.s), hükümdar oluşunun 9-10. yıllarında babasını Mısır'a getirtmişti. Böylece yıllardır içinde tüten baba (Yakûb) ve

kardeş (Bünyamin) hasreti, bu ayrılık acısı da mutlu sonla noktalanmıştı. Kur'ân, işte bu ilginç ve ibret dolu kavuşma hadisesini nefis bir üslûpla tasvir eder:

Yûsuf (a.s) Kardeşi Bünyamin'e Kavuşuyor

Kuraklık ve kıtlığın Mısır'ı ve Mısır Krallığına bağlı Suriye, Filistin ve diğer bölgeleri kasıp kavurduğu zamanlardı. Hz. akûb (a.s) ve Hz. ûsuf'un (a.s) da hasret ve ayrılık ateşiyle yüreklerinin yanıp dağlandığı vakitlerdi... Bir gün... Evet bir gün...

58 Yûsuf'un kardeşleri çıkageldiler ve onun yanına girdiler. O, onları görür görmez tanıdı, oysa onlar onu tanıyamamışlardı.

59 Onların erzak yüklerini hazırlatınca dedi ki: "Bana babanızdan olan kar-

İman, ihsan, ihlas ve takva sahibi olan Yûsuf aleyhisselam, bu meziyetlerinin, güzel ahlâkının ve yıllar süren sabrının, sebatının mükafatını bu dünyada iken görmüş, Rabbi tarafından güzel bir makama getirilmişti. 57. ayette Allah'ın müjdelediği ahiret mükafatı ise, elbette bu dünya makamlarıyla asla kıyaslanamazdı. Dolayısıyla Hz. ûsuf'u örnek alan müminler ve **Genç Öncüler,** O'nun bu dünyada ulaştığı maddi makam ve mevkilerden ziyade ***manevi makam***lara ve ***ahiret yurdu***nda ulaşacağı nimetlere, mükafatlara göz dikmeli, onlara kavuşmaya çalışmalıdırlar. Maddi makamlara kavuştuklarında ise, asla böbürlenip kibirlenmemeli, şımarmamalı, değişmemeli, dönüşmemeli, tevhîd akidesinden ve davalarından asla taviz vermemelidirler.

deşinizi getirin. Görüyorsunuz ya, ben ölçüyü tam tutarım ve ben konukseverlerin en hayırlısıyım."

60 "Eğer onu bana getirmeyecek olursanız, artık benim katımda sizin için bir ölçek/erzak yoktur ve yanıma da yaklaşmayın."

Mısır'a gelenler, yıllar önce Yûsuf'u götürüp kuyuya atan kardeşleriydi ve ana-baba bir öz kardeşi olan Bünyamin onların arasında yoktu. Görüşmeler sırasında bir kardeşleri daha olduğunu söylemiş olmalıydılar. Yûsuf (a.s) onları tanıdığı, onlara yakınlık gösterdiği ve "kardeşinizi" demeyip de "babanızdan olan sizin öbür kardeşinizi" dediği halde yine de bu sözden, bu istekten bir anlam çıkarıp onu tanıyamamışlardı. Yûsuf aleyhisselam, böyle söylemekle, onu hem tanımıyormuş gibi davranmış, ama hem de "onu getirirseniz bir ölçek erzak daha veririm, değilse hiçbir türlü erzak alamazsınız; dolayısıyla onu getirmeden boş yere gelmeyin" diyerek sevgili öz kardeşini yanına getirmeleri sağlamak istemişti...

61 Dediler ki: "Onu babasından istemeye çalışacağız ve her hâlükârda biz bunu yapabiliriz."

62 Yûsuf bir taraftan da adamlarına: "Sermayelerini yüklerinin içine koyuverin, belki ailelerinin yanına dönünce farkına varırlar ve belki yine gelirler" dedi.

63 Dönüp babalarına geldikleri vakit, dediler ki: "Ey babamız! Bize erzak yasaklandı. Kardeşimizi bizimle gönder de, erzak alabilelim. Biz onu kesinlikle koruyacağız."

64 Babaları dedi ki: "Bundan önce size kardeşini güven-

diğim gibi ben onu size nasıl güvenirim? En hayırlı koruyucu Allah'dır ve O, merhamet edenlerin en merhametlisidir."

65 Derken yüklerini açtılar ve sermayelerini kendilerine geri verilmiş buldular. Dediler ki: "Ey babamız! Daha ne isteriz? İşte sermayemiz de bize geri verilmiş. Bununla yine ailemize erzak alır getiririz, kardeşimizi de koruruz, üstelik bir yük daha fazla erzak alırız. Zaten bu aldığımız pek az bir erzaktır."

66 Babaları dedi ki: "Hepiniz çepeçevre kuşatılıp çaresiz kalmadıkça onu bana mutlaka getireceğinize dair Allah adına kesin bir söz vermedikçe, onu, asla sizinle göndermem". Onlar da kesin bir söz verince, babaları dedi ki: "Bu söylediklerinize Allah vekildir".

67 Ve dedi ki: "Ey yavrularım! (Mısır'a) hepiniz bir kapıdan girmeyin; ayrı ayrı kapılardan girin. Gerçi ben ne yapsam, Allah'ın takdirini sizden engelleyemem. Hüküm yalnızca Allah'ındır. Tevekkül edenler de yalnızca O'na tevekkül etmelidirler."

68 Mısır'a vardıklarında, babalarının kendilerine emrettiği şekilde (ayrı kapılardan) girdiler. (Gerçi) bu, Allah'tan gelecek hiçbir şeyi onlardan savamazdı. Ama sadece Ya'kûb, içindeki bir dileği söylemişti. Şüphesiz o, ilim sahibiydi, çünkü ona biz öğretmiştik. Fakat insanların çoğu bunu bilmezler.

69 Yûsuf'un yanına girdikleri vakit, o, kardeşini (Bünyamin'i) yanına aldı. Dedi ki: "Bilesin, ben, senin kardeşinim! Artık onların yaptıklarına/yapacaklarına sakın üzülme!"

Kardeşi Bünyamin'e kavuşan Hz. ûsuf'un, durumu diğerlerine belli etmemek için özel bir mekanda onunla kucaklaştığı, göz yaşları içinde ona sarıldığı ve 'ben senin kardeşinim' dediği anlaşılıyor. Yûsuf ona ayrıca nasihat ediyor: "Biz iki kardeş hayırlısı ile birleşip mesud olduğumuz için, artık kardeşlerimizin bize geçmişte yaptıklarına üzülme, boş ver, onlara aldırma." Ve birazdan olacaklar hakkında da onu bilgilendiriyor: "Az sonra benim adamlarımın sana yapacakları oyundan dolayı sakın telaşlanıp üzülme. Ve bu sana anlattıklarımı kimseye sezdirme, hiç duymamış gibi serinkanlı ol..."[20]

70 Sonra onların erzak yüklerini hazırlatınca, su kabını kardeşinin yükünün içine koydu. Daha sonra bir tellal şöyle bağırdı: "Hey kervan! Siz gerçekten hırsızsınız!"

71 (Kervandakiler) onlara döndüler de dediler ki: "Ne kaybettiniz?"

72 Onlar da dediler ki: "Hükümdarın su kabını arıyoruz. Onu bulup getirene bir deve yükü ödül var. Ben de buna kefilim".

73 "Aliah'a yemin ederiz ki," dediler, "Muhakkak siz de anlamışsınızdır ya, biz buraya bozgunculuk yapmak için gelmedik. Biz hırsız da değiliz."

74 "Peki yalancı çıkarsanız onun (hırsızlık edenin) cezası nedir?" dediler.

75 "O kimin yükünde çıkarsa, ceza olarak o şahıs alıkonulur. Biz zalimlere işte böyle ceza veririz."

76 Bunun üzerine Yûsuf, kardeşinin eşyalarından önce

> onların eşyalarını aramaya başladı. Sonra su kabını kardeşinin (Bünyamin'in) yükünün içinden çıkardı. İşte Yûsuf'a biz böyle bir çare öğrettik. Yoksa, kralın kanunlarına göre, kardeşini alıkoymasına imkan yoktu. Ancak Allah dilerse o başka. Biz dilediğimizi derecelerle yükseltiriz. Ve her bilgi sahibinin üstünde daha iyi bir bilen vardır.

Deniliyor ki; Hz. ûsuf, babası Hz. Yakûb'un şeriatında hırsızlığın cezasının, hırsızın kendisini çaldığı malın sahibine teslim etmek olduğunu ve mal sahibinin de, o hırsızı bir yıllığına mal edindiğini biliyordu. Hatta, rivayete göre, Hz. ûsuf'un başından şöyle bir olay geçmişti:

Yûsuf çok küçük yaşta iken annesi (Rahîl) vefat etmiş ve Yûsuf ile Bünyamin öksüz kalmıştı. Yûsuf'a bir süreliğine halası bakmış, onu öz evladı gibi benimsemiş ve yanından ayırmak istememişti. Hz. akûb gelip de 'artık Yûsuf'u götürmeliyim' deyince, halası çok üzülmüş, Yûsuf'u bırakmak istememişti. Yûsuf'u yanında bırakmak için çare arayan halasının aklına ilginç bir fikir geldi. Hz. Yakûb'un şeriatına göre, bir eşyayı çalan kimse, eşyası çalınanın malı/hizmetçisi olarak bir yıl yanında kalıyordu... Rivayete göre, Hz. akûb'a dedesi Hz. İbrahim'den manevi değeri pek yüksek bir kemer kalmış, o da bunu saklaması için kız kardeşine vermişti. Halası, işte bu kemeri Yûsuf'un beline bağlayarak üstüne elbisesini giydirdi ve onu oynaması için dışarı yolladı. Bir süre sonra da kemerin kaybolduğunu ilan etti ve aramaya başladı... Az sonra eve dönen Yûsuf'un üzerini de aradı. Kemer Yûsuf'taydı. Yakûb (a.s) tebessüm ederek, kızkardeşinin bu

tatlı hilesini hoş karşıladı. (Bu çare, bir hile/tuzak gibi görünebilir, ama Yûsuf'un o kemeri çalmadığını her ikisi de biliyordu. Halası, Yakûb'u, kendi şeriatındaki bir uygulamadan yararlanarak, sevgili Yûsuf'u kendisine bırakmaya tatlı bir şekilde ikna etmiş oluyordu.) Sonuçta Yakûb (a.s); 'A kardeşçiğim, gönlümü hoş ettin. Yûsuf bir sene daha yanında kalsın' dedi.[21]

Hasılı, Hz. ûsuf bu kuralı biliyordu ve belki aşağıda kardeşlerinin îmâ ettiği şey de daha üç-beş yaşlarında iken başından geçen bu olaydı... Bir rivayete göre, Yûsuf'un anasının babası, bir puta tutkunmuş, Yûsuf da çocukken anasının emriyle dedesinin o putunu gizlice alıp götürmüş ve kırmış. İşte, aşağıdaki ifadede, kardeşlerinin şimdi kızgınlıkla söylemek istedikleri bu idi.[22]

77 Dediler ki: "Eğer o çalmışsa, daha önce bunun kardeşi de çalmıştı". O vakit Yûsuf bunu içine attı, onlara hiç belli etmeden: "Siz çok daha kötü bir konumdasınız; Allah sizin anlattıklarınızın içyüzünü daha iyi biliyor" dedi.

Hz. ûsuf'un, kardeşlerinin bu kötü niyetli ve kendilerini sözde temize çıkarıp Bünyamin'i ve Yûsuf'u itham eden ifadelerine canının sıkıldığı ve üzüldüğü belliydi ama içinden geçenleri dışa vurmamak için sabretti, yutkundu ve bir karşılık vermedi; sadece 'siz çok daha kötü durumdasınız..' diyerek kinayeli bir ifade kullandı. Evet, onlar çok daha zor durumdaydılar. Bu yüzden de kardeşleri olduğunu bilmedikleri Yûsuf'a yalvarmaya başladılar:

78 Dediler ki: "Ey vezir! Emin ol ki, bunun çok yaşlı bir babası var. Onun için yerine bizden birini alıkoy. Gerçekten de biz seni iyilik edenlerden görüyoruz."

79 O dedi ki: "Eşyamızı yanında bulduğumuzdan başkasını tutuklamaktan Allah'a sığınırız. Çünkü öyle yaparsak zalimlerden oluruz."

Bünyamin, Hz. ûsuf'un tembihlediği gibi, 'eşyayı ben çaldım' veya 'eşyayı ben çalmadım' gibi herhangi bir şey söylememiş, dolayısıyla 'sükût ikrardan gelir' ilkesine göre durumu kabullenerek Yûsuf'un yanında kalmıştır.

Anlaşılan o ki, Hz. ûsuf, diğer kardeşlerine henüz kendisini tanıtmak zamanının gelmediğini düşünmüş, ama kardeşini yanında alıkoymak için de zorbalığa başvurmak, makamının ve yetkisinin verdiği gücü kullanmak yerine sorunu sırf adlî ve kanunî yollardan çözüme kavuşturmuştur. Yûsuf (a.s), burada kardeşlerine bir plan/tuzak kurmuş gibi gözükmektedir; ama bu Bünyamin'le anlaşarak yapılan tatlı bir danışıklı dövüştür.

80 Onlar, onu kurtarmaktan ümit kestikleri zaman, durumu kendi aralarında görüşmek üzere bir yana çekildiler.. Büyükleri dedi ki: "Babanızın sizden Allah adına kesin söz aldığını ve daha önce Yûsuf konusunda ettiğiniz kusuru bilmiyor musunuz? Babam bana izin verinceye veya Allah hakkımda bir hüküm verinceye kadar ben artık buradan ayrılamam. Allah, hüküm verenlerin en hayırlısıdır."

81 "Siz dönün de babanıza deyin ki: Ey babamız! İnan ki, oğlun hırsızlık yaptı. Biz ancak bildiğimize şahitlik ediyoruz. Yoksa biz gaybın bekçileri / gizliyi bilenler değiliz."

82 "Hem orada bulunduğumuz şehir halkına, hem içinde bulunduğumuz kervana sor. Ve biz kesinlikle doğru söylüyoruz."

Hz. Yakûb'un, Hasret, Kahır ve Üzüntüsünü Yalnız Allah'a Şekvâ Etmesi

Ve Yakûb'un oğulları babalarının yanına döndüler... Büyüklerinin tembihleri doğrultusunda, durumu babalarına izah ettiler; onu ikna etmeye, teskin etmeye çalıştılar. Yûsuf hasretine Bünyamin hasreti de eklenen çilekeş peygamber Yakûb (a.s) büsbütün çâresiz, büsbütün perişan kalmıştı. Ama yine de Allah'tan ümidini kesmiyor, sabrın en güzel örneğini gösteriyordu:

83 Babaları dedi ki: "Hayır, sizi nefisleriniz aldatıp böyle bir işe sürüklemiş. Artık bana güzelce sabretmek düşüyor. Umulur ki Allah hepsini birden bana geri getirir. Çünkü O, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sahibidir."

84 Ve onlardan yüz çevirdi de: "Âh Yûsuf'um, âh!" / "Ey Yûsuf üzerindeki tasam, gel!" dedi. Ve içine gömdüğü üzüntüden gözlerine ak düştü. Artık yutkunuyor da yutkunuyordu.

85 Dediler ki: "Hâlâ Yûsuf'u sayıklayıp duruyorsun. Allah'a yemin ederiz ki, sonunda eriyip gideceksin, tükenip helâk olacaksın. Hayret doğrusu!"

86 Dedi ki: "Ben dayanılmaz kahrımı, kederimi ancak Allah'a şikayet ederim ve Allah tarafından sizin bilmediğiniz şeyleri de bilirim."

87 "Ey oğullarım, gidin de Yûsuf ve kardeşinden bir haber getirin. Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin; zira kâfirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden ümit kesmez."

"Sabr-ı cemîl" sahibi; en güzel bir sabrın, bitip tükenmeyen bir sabrın sahibi Hz. Yakûb (a.s) hem Yûsuf'tan hem de Bünyamin'den asla ümit kesmemişti. Ama derdine dert, hasretine hasret, kahrına kahır eklenmişti. Ama yine de O, hâlini, çaresizliğini, yalnızca Allah'a arzediyor, kederini, tasasını, üzüntüsünü içine gömüyordu...

(Rivayet olunur ki; Hz. Ömer (r.a), bir gün yatsı namazını kıldırırken, zamm-ı sûre olarak Yûsuf sûresini okuyordu. 86.âyete gelince, Yakûb aleyhisselâmın yürekleri burkan çaresizliğini, kederini, Yûsuf hasretini hatırlayarak hüngür hüngür ağlamaya başladı. Öyle ki, arka saflarda bulunanlar bile onun hıçkırıklarını işittiler.[23])

Oğullarına tekrar Mısır'a gidip Bünyamin ve Yûsuf'u araştırmalarını, sadece yeni hasreti Bünyamin'den değil yıllardır hasretini çektiği Yûsuf'tan da bir haber getirmelerini emretti. Babalarının bu ısrarı üzerine, oğulları tekrar Mısır'a gittiler...

88 Yûsuf'un huzuruna girdikleri zaman dediler ki: "Ey şanlı vezir! Biz ve ailemiz ciddi sıkıntı içindeyiz. Pek az bir sermaye ile geldik. Sen bize erzakı yine tam olarak ver, ayrıca sadaka da ihsan eyle. Çünkü Allah sadaka verenleri muhakkak mükafatlandırır."

89 Yûsuf dedi ki: "Siz cahilliğiniz yüzünden Yûsuf'a ve kardeşine neler yaptığınızı biliyor musunuz?"

Böylece, bu sûrenin baş tarafında geçtiği üzere, Yûsuf kuyuya atıldığı zaman kendisine vahyedilmiş olan "Sen onlara bu yaptıklarını hiç beklemedikleri (senin kim olduğunu bilmedikleri) bir sırada haber vereceksin/hatırlatacaksın" (12/15) ilâhî vaadi gerçekleşmiş oluyordu... Bu hatırlatma üzerine:

90 Onlar "Yoksa sen.., sahiden Yûsuf musun?!" dediler. O da "Ben Yûsuf'um, bu da kardeşim" dedi. "Doğrusu Allah, bize lûtufta bulundu. Gerçek şu ki, kim sakınır ve sabrederse, kuşkusuz Allah, güzel işler yapanların mükafatını zayi etmez."

91 Dediler ki: "Allah'a yemin olsun, Allah gerçekten seni bize üstün kılmıştır. Biz gerçekten de büyük hata işlemiştik".

92 Yûsuf: "Bugün size bir ayıplama ve azarlama yoktur. Allah, sizi, mağfiretiyle bağışlasın. O, merhamet edenlerin en merhametlisidir." diye karşılık verdi.

Yûsuf'un kardeşleri, nihayet Yûsuf'u tanıyabilmişler, bu arada, çok geç de olsa hatalarını anlamışlardı; Allah Yûsuf'u

fıtraten ve ahlaken üstün yaratmıştı. Onu kıskanıp ortadan kaldırmaya kalkışmakla çok büyük bir hata işlemişlerdi. Ve işte şimdi pişman olmuşlardı, hatalarını itiraf ediyorlardı. Bir peygambere yakışan da, onları azarlamak, ayıplamak, yaptıklarını başlarına kakmak olamazdı. Bu sebeple, onlara Allah'tan mağfiret diledi, mağfiret dilemelerini tavsiye etti ve onlara, Allah'ın merhametlilerin en merhametlisi olduğunu hatırlattı...

Evet, Yûsuf sûresinin 91-92.âyette yer alan tarihi diyalog, asırlar sonra, peygamberler silsilesinin sonuncusu Hz. Muhammed'in kutlu ashabı *"örnek ve öncü Kur'ân nesli"* tarafından, adeta yeniden sahneleniyor; Hz. Ali (r.a), ashabın önde gelenlerinin de tanık olduğu bir problemi bu iki âyetle çözüyordu.



Günümüzde ***"öncü Kur'ân nesli"*** olmaya aday ***Genç Öncüler***, tıpkı Yusuf alehisselam gibi, en yakınları başta olmak üzere insanların kusurlarını affedip bağışlama erdemini gösterebilmeli, "kötülüğe iyilikle karşılık vermeli", insanların ıslah olması, hidayet bulması için duâ etmeli, onlar için Allah'tan mağfiret dilemeyi başarabilmelidirler.

Öncü olmak, davetçi olmak, peygamberlerin mirasçısı olmak için, elbette zora talip olmak ve zor olan bu erdemleri üzerinde taşımak gerekir.

Okuma Parçası:
Hz. Muhammed (a.s) Yûsuf (a.s) Rolünde, Ebû Süfyan bin Haris de Kardeşleri Rolünde

Olay, Mekke'nin Fethi'nden hemen önce, Mekke ile Medine arasındaki Ebvâ veya Nîku'l-Akab mevkiinde yaşanır. Peygamberimizin süt kardeşi Ebû Süfyan b. Hâris (o sırada Mekke reisi olan Ebû Süfyan b. Harb'le karıştırılmamalı), Müslüman olmaya karar vermiş; Mekke'den çıkıp İslâm ordusunun bulunduğu Ebvâ'ya kadar gelmiştir. Elbette Müslüman olma kararını, belli bir muhasebe sürecinin sonucunda vermiştir. İşte bu olayın hikayesini Celaleddin Vatandaş'ın dilinden dinleyelim:

Ebû Süfyan b. Hâris (r.a), Rasûlüllah'ın amca oğlu, süt kardeşi ve çocukluk arkadaşıydı. Rasûlüllah'ın peygamberlikle görevlendirilmeden önce sıklıkla görüştüğü sayılı dostlarından biriydi. Çok iyi anlaşırlardı. Ancak risalet görevi başlayıp da Rasûlüllah Mekkelileri İslam'a davet edince, Ebû Süfyan b. Hâris Rasûlüllah'a karşı gelerek davetini ilk redde-

denler arasında yer aldı. Müşrik eşraf, İslam davetini işkence ve baskıyla durdurmaya çalıştıkları zaman da, Rasûlüllah'ın karşısında ve zorba eşrafın yanında yer almaya devam etti. Hatta işi daha da ileri götürüp, Rasûlüllah'ı hicveden, İslam'ı reddeden şiirler söyledi. O'nun şiirleri dillerde dolaşırdı; başarılı bir şairdi. Ayrıca Kureyş'in Müslümanlarla yaptığı savaşların hemen hepsinde yer aldı. O bu yaptıklarıyla, adeta diğer müşrik zorbalarla yarışıyor, ama yaptıklarının Rasûlüllah'ı daha derinden yaraladığını bilmiyordu. Rasûlüllah diğer zorba müşriklerin yaptıkları nedeniyle üzülüyordu, ama süt kardeşi ve dostu Ebû Süfyan b. Hâris'in yaptıklarına daha çok üzülüyordu...

Ebû Süfyan b. Hâris, Rasûlüllah'a düşmanlığını ve İslam'a karşıtlığını Mekke'nin fethine yakın bir tarihe kadar devam ettirdi. Durumunu hiçbir şekilde değiştirmedi. Ve değişim süreci, Hudeybiye anlaşmasından sonra ticaret için gittiği Suriye'de duyduklarıyla başladı. Duydukları karşısında hem şaşırdı ve hem de üzüldü. Medine'deki İslam devleti ve Rasûlüllah'ın peygamberliği, tâ bu bölgedeki insanlar tarafından konuşuluyor ve bazıları henüz görmediği Rasûlüllah'ı yakından tanıma isteğini dile getiriyordu. Ebû Süfyan b. Hâris, kendi aralarından çıkmış, üstelik kendisinin kuzeni ve süt kardeşi olan ve yıllardır kendisine her türlü zulmü reva gördükleri Rasûlüllah'ın, bu şekilde başka bölgelerdeki insanlar tarafından merak ve takdirle konuşulan birisi olduğun anlayınca, düşünceleri karışmaya başladı. O zamana kadar yaptıklarıyla hep başkalarını taklit ettiğini, yaptığı şeyin doğru mu yanlış mı olduğunu hiç düşünmediğini fark etti. Bunu '*Yaşlılarımız bir yol edinip gittiler, biz de onlara uyduk. Onlar putlara sığınarak Muhammed'e karşı geldiler, biz de*

onların yaptığını yaptık' diyerek dile getirmeye ve bu düşüncesini Mekke'ye dönünce bazı arkadaşlarıyla paylaşmaya başladı. Arkadaşlarıyla konuştuğu zaman fark etti ki, bir çok kişinin durumu kendisininkinden farklı değil. Günler bu şekilde geçmeye başladı...

Ebû Süfyan b. Hâris, durumu eşine de açtı. Onun; *'Arap olanların ve olmayanların Muhammed'e tâbi olduklarını görüp duruyorsun. Çevresindeki insanların sayısı her gün daha da artıyor. Herkes O'nu seviyor ve O'na güveniyor. Siz ise O'na düşmanlıkta birbirinizle yarışıp durdunuz. Halbuki O'nu tasdik etmek ve yardımcı olmak herkesten çok sana düşerdi. O'na yardım edenlerin ilki sen olmalıydın'* sözleri karşısında hatasını daha da iyi anladı. Nihayet Müslüman olmaya karar verdi; bu nedenle Medine'ye gideceğini söyleyip, oğlunu da yanına alarak yola çıktı.

Rasûlüllah'la görüşmek ve Müslümanlara katılmak için Medine'ye hareket eden Ebû Süfyan b. Hâris, yolda İslam ordusuyla karşılaştı. İslam ordusu Mekke'yi fethetmek için geliyordu. Ebû Süfyan b. Hâris, İslam ordusunu görünce korktu; kendisi İslam'ın en katı düşmanlarından biri olduğu için öldürülmekten korkuyordu. Bu nedenle görülmemek için saklandı. Geceyi saklanarak geçirdi. İslam ordusu biraz ileride mola vermişti. Sabaha doğru, ortalığın sakin olduğu bir zamanda oğlunun elinden tutup ordugâha girdi. Bir yolunu bulup Rasûlüllah'a kadar ulaştı. Rasûlüllah, karşısındakinin Ebû Süfyan b. Hâris olduğunu anlayınca yüzünü çevirip onunla ilgilenmedi. Ebû Süfyan b. Hâris bundan sonrasını şöyle anlatır:

"Rasûlüllah benden yüzünü çevirince, döndüğü o tarafa geçtim. Yine yüzüme bakmadı ve öbür tarafa döndü. Bana

bakmıyor, benimle ilgilenmiyordu. Utandım. Yakın, uzak her şey beni sıkmaya başladı. Ne yapacağımı bilemiyordum. O'na çok sıkıntı vermiş, O'nu çok üzmüştüm. Bana kırgındı. Rasûlüllah benden yüz çevirince çevresindeki Müslümanlar da yüz çevirdiler. Hiç kimse bana bakmıyor ve benimle konuşmuyordu. Oradan uzaklaştım. Kendimi bir şekilde Rasûlüllah'a kabul ettirmem gerektiğini düşünüyordum. Ama bunu nasıl başaracağımı bilmiyordum. Ebû Bekir'le karşılaştım. Ona yaklaşıp, beni Rasûlüllah'la görüştürmesini rica ettim. Fakat *'Rasûlüllah'ın yüz çevirdiği kişiye ben taraftar olmam'* deyip o da benden yüz çevirdi. Onun yanından uzaklaşırken Ömer'le karşılaştım. Ricamı bu sefer ona bildirdim. Ama o *'Ey Allah'ın düşmanı! Rasûlüllah'ı ve arkadaşlarını üzen sendin değil mi! Üstelik O'na düşmanlığını her taraftan duyulacak kadar ileri götürdün değil mi!'* demeye başladı. Ömer'in bana yardımcı olmayacağını anlayınca amcam Abbas'ı aradım. Abbas'ı bulunca onun yardımını istedim. Müslüman olduğumu ve Müslüman olunca Rasûlüllah'ın sevineceğini umduğumu, ama bunların gerçekleşmediğini, Rasûlüllah'ın beni görmek dahi istemediğini anlattım. Abbas *'Yeğenim! O'nun senden yüz çevirdiğini bildikten sonra, benim seninle konuşmam doğru olmaz. Eğer sana yakınlık gösterirsem O'nu üzmekten ve öfkelendirmekten korkarım'* dedi. Ne yapacağımı bilemez bir halde gezinmeye başladım. Ali ile karşılaştım. O da bana öncekilerinin söylediklerine benzer şeyler söyledi. Artık başkalarıyla görüşmemin bir fayda sağlamayacağını anlamıştım. Gidip Rasûlüllah'ın çadırının önüne oturdum. Sıcaktan ve susuzluktan ölünceye kadar O'nun kapısının önünde oturmaya karar verdim. Ordu hareket edince ben de orduyla birlikte hareket ettim. Ne

Rasûlüllah ne de Müslümanlardan bir kişi benimle konuşuyordu. Yanımda oğlum olduğu halde, koca ordunun ortasında yalnızdık. Bazen Rasûlüllah'ın görebileceği yerlere geçiyordum. Ama O beni görünce yüzünü çeviriyor ve bana bakmıyordu. Bu şekilde Mekke yakınlarına, Ebtah vadisine kadar geldik. Ordu mola verdi. Ben de yanımda oğlum olduğu halde Rasûlüllah'ın çadırının önünde beklemeye başladım. Hiç kimse benimle muhatap olmuyor ve benimle konuşmuyordu. Bu hal üzere beklerken Ali geldi ve bana yardımcı olabileceğini söyledi. Çok sevindim. Dedi ki; *'Rasûlüllah'a arkasından yaklaş ve Yûsuf'un kardeşlerine söylediği şu sözleri söyle:* ***'Allah'a yemin ederiz ki, Allah seni gerçekten bize üstün kılmıştır. Doğrusu biz sana karşı yaptıklarımızla suçluyuz'*** (Yûsuf, 12/91). *O'na karşı söyleyebileceğin bundan daha başka söz yok'*. Hemen gidip, Rasûlüllah'ın arkasında durdum ve Ali'nin söylediği ayeti okudum. Rasûlüllah dönüp bana baktı ve gülümseyerek ***'Bu güne kadar yaptıklarınızdan dolayı kınanmayacaksınız. Allah sizi bağışlasın. O merhametlilerin en merhametlisidir'*** (Yûsuf, 12/92) dedi. Hem sevindim, hem de utandım. Utancımdan yüzüne bakamıyordum. Bir şiir okuyarak durumumu bildirmeye çalıştım. Okuduğum şiir şöyleydi: *'Ben, Lât'ın süvarileri Muhammed'in süvarilerini yensin diye sancak taşıdığım gün, gecenin başında yolunu şaşırıp, zifiri karanlıkta ne yapacağını bilemeyen kimse gibiydim. Şimdi ise yolunu bulmuş ve selamete ulaşmış kişi gibiyim...'*. Affımı kabul etti ve yanında kaldım."[24]

Görüldüğü gibi, Hz. Yûsuf (a.s) ile kardeşleri arasında geçen harika bir diyalog sahnesi (12/91-92), aradan yüz yıllar, bin yıllar geçtikten sonra, Hz. Muhammed (a.s) ile Ebû Süfyan b. Hâris (r.a) arasında adeta yeniden canlanıyordu. As-



'Örnek Kur'ân nesli' olan Hz. Peygamber ashabını, her yönüyle örnek almaları gereken günümüz müslümanları, İslâm dâvetçileri ve ***Genç Öncüler,*** tıpkı Hz. Ali (r.a) gibi Kur'ân'la konuşmalı, Kur'ân'la düşünmeli, herşeye Kur'ân gözlüğüyle bakmalı, karşılaştıkları sorunları Kur'ân'dan aldıkları ferasetle çözmeye çalışmalıdırlar. O zaman görülecektir ki, ***"Yaşayan Kur'ân"*** olan Allah Rasûlü'nün (s.) hayatında canlı hale gelen vahiy, bizim hayatımızda da yeniden canlanacaktır.

hab arasında ***"Kur'ân-ı Nâtık"*** (Konuşan Kur'ân) olarak bilinen Hz. Ali (r.a), Kur'ân-ı Hakîm'de yer alan iki cümleyi alıyor ve böylece hayatın içine dahil ediyordu. En yakın akrabalarının zulmüne uğrayıp yurdundan sürülen Hz. Peygamber'in durumunu, kardeşlerinin zulmüne uğrayıp sonunda Mısır'a esir satılan fakat sonra Mısır Sultanı olan Hz. ûsuf'un durumuna benzeten Hz. Ali (r.a), Peygamberimizin süt kardeşi Ebû Süfyan b. Haris (r.a)'e, kendisini, Yûsuf'tan özür dileyip hatalarını kabul eden kardeşlerinin yerine koymasını tavsiye ediyor, o da bu tavsiyeyi aynen yerine getirince, işte böyle göz yaşartıcı bir tablo ortaya çıkıyordu...

"Sabr-ı Cemîl" Sahibi Yakûb (a.s), Yûsuf'unun Önce Gömleğine/ Kokusuna Sonra Kendisine Kavuşuyor

Yûsuf aleyhisselam, yıllar sonra kardeşi Bünyamin'e kavuşmuş; kendisine hainlik eden kardeşleri, yaptıkları korkunç hatayı geç de olsa itiraf ve kabul etmişler; Yûsuf da büyük

bir âlicenaplık göstererek onları affetmişti.

Hz. ûsuf için, tek sorun kalmıştı; yıllardır hasretiyle yanıp tutuştuğu babasına, çilekeş peygamber Yakûb aleyhisselâma kavuşmak... Ama, bunun zaman alacağını, o günün ulaşım imkanları açısından haftalar, aylar süreceğini biliyordu. Bu nedenle, onunla manevi olarak buluşmak, hayatta olduğunu, "Millet-i İbrahim, İshâk ve Yakup" üzere dosdoğru bir istikamette tevhîd üzere yürüdüğünü müjdelemek amacıyla, üzerindeki -belki de kuyuya atıldığı günün sabahı, babası Yakub'un boynuna muska gibi taktığı rivayet edilen, Hz. İbrahim'den kalan ve nübüvvet geleneğini temsil eden mübarek gömleği- **Yûsuf kokulu** gömleğini çıkarıp kardeşleri vasıtasıyla Yakûb aleyhisselama gönderdi. Bu, Yûsuf aleyhisselamın **üçüncü gömleği** idi. Bu gömleğe; Yûsuf'un istikrarını, istikametini simgeleyen; değişmediğini, hâlâ babasının eğitip yetiştirdiği o şahsiyetli Yûsuf olduğunu, o güzel ve temiz ahlâkını kirletmediğini, ihsanını, ihlasını yitirmediğini belgeleyen **"iktidar gömleği"** de diyebiliriz. İşte Hz. Yûsuf'un, kendi kokusunu; kimliğini, kişiliğini, karakterini, huyunu, ahlâkını ve diğer güzelliklerini yansıtan bu gömleğini babasına göndermesi çok anlamlı ve çok ince mesajlar taşıyan bir davranıştı:

93 "Alın şu gömleğimi götürün de babamın yüzüne koyun, gözü açılır. Ve bütün ailenizle topluca bana gelin."

94 Ne zaman ki, kafile (Mısır'dan) ayrıldı, öteden babaları dedi ki: "Eğer bana bunak demezseniz, inanın ben Yûsuf'un kokusunu alıyorum."

95 (Yanındakiler:) "Vallahi sen hâlâ o eski şaşkınlığındasın." dediler.

Hz. akûb'un kilometrelerce uzaktan Yûsuf'un kokusunu alması, ister 'telepati' densin, ister 'hiss-i kable'l-vukû' yani önsezi, sonuçta O'na Allah'ın bir lûtfu, ikramı, müjdesi idi. Artık vuslat/kavuşma vakti yakındı ve Yakûb'un çektiği hasret çilesi bitmek üzereydi...

O önce Yûsuf'unun kokusuna, sonra gömleğine, sonra da bizzat kendisine kavuşacaktı...

96 Fakat ne zaman ki, gerçekten müjdeci geldi, gömleği Yakûb'un yüzüne koydu, gözü tekrar görür hale geldi. "Ben size demedim mi, sizin bilmediklerinizi Allah tarafından (vahiy ile) ben bilirim." dedi.

Yûsuf'unun kokusunu ta uzaklardan alan Yakûb aleyhisselam, onun sağlık, sıhhat, selamet ve istikamet üzere olduğunun kanıtı olan gömleğini alıp yüzüne gözüne sürünce, gönlü öylesine ferahlamıştı ki, daha önce içine gömdüğü hüzünle kararan gözleri, şimdi Allah'ın bir lûtfu olarak sevinçten açılıverdi. Bu durum, Yûsuf'a kötülük eden kardeşlerinin bir kez daha hatalarını itiraf etmelerine ve istiğfar dilemelerine sebep oldu...

97 Çocukları dediler ki: "Ey babamız, sen bizim günahlarımızın bağışlanmasını dile. Biz gerçekten hatalı davrananlar idik."

98 Yakûb dedi ki: "Sizin için Rabbimden ilerde bağışlanma dileyeceğim. Şüphesiz o çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir."

Ve Hz. Yakûb, bir an evvel Mısır'a ulaşıp Yûsuf'una kavuşmak arzusuyla yola koyuldu. Bütün aile üyeleri de onunla birlikte Mısır'ın yolunu tuttular...

99 Nihayet onlar Yûsuf'un yanına vardıkları zaman, Yûsuf anasını ve babasını bağrına bastı ve "Buyurun Allah'ın dilemesiyle güven içinde Mısır'a girin" dedi.

100 Babasını ve anasını tahtının üstüne çıkartıp oturttu ve hepsi onun için (ona kavuştukları için) secdeye kapandılar. Bunun üzerine Yûsuf dedi ki: "Babacığım, işte bu durum, o rüyamın çıkmasıdır. Doğrusu Rabbim onu gerçek kıldı. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra, beni zindandan çıkarmakla ve sizi çölden getirmekle Rabbim bana hakikaten ihsan buyurdu. Doğrusu Rabbim dilediğine lûtfunu ihsan eder. Şüphesiz O, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sahibidir."

101 "Ey Rabbim! Bana mülk/hükümranlık verdin ve bana olayların/sözlerin/rüyaların yorumundan bir ilim öğrettin. Ey göklerin ve yerin yaratıcısı! Dünyada ve âhirette benim velîm sensin, benim canımı müslüman olarak al ve beni salihlerin arasına kat!"

Rivayet olunur ki, Yûsuf (a.s) ve Melik, yanlarında dört bin asker, birtakım devlet adamları ve Mısır halkından çok sayıda insan, gelen kafileyi karşılamaya çıkmışlardı. Yakûb (a.s), oğlu Yahuda'ya dayanarak yürüyordu, karşıdan gelen kafileye ve atlılara bakıp, "Ey Yahuda, şu karşıdaki adam Mısır'ın Firavun'u mu?" diye sordu. O da "Hayır, Firavun değil, oğlun" dedi. Yaklaştıkları zaman Yûsuf'dan önce Yakup selam verdi ve; **"Selam sana ey hüzünleri gideren"** dedi.[25]

Yûsuf aleyhisselâm, babası Yakûb'u ve üvey anası olan teyzesini (Yûsuf'un öz anası, kendisi küçük yaşta iken vefat etmişti) tahtının üzerine çıkartıp oturtarak onurlandırdı ve hürmet etti. Onlar da Yûsuf'a kavuştukları için Allah'a şükür secdesine kapandılar. Böylece, Yûsuf'un çocukken gördüğü rüya (onbir yıldızla güneş ve ayın kendisi için Allah'a secde etmesi) gerçekleşmiş oldu.

Bütün bu güzel gelişmeleri, mutlu sonu Allah'ın (c.c) bir lûtfu ve ihsanı olarak gören Yûsuf aleyhisselam, her fırsatta Rabbine sığınan, şükreden bir kul olarak Allah'a duâ etti:

رَبِّ قَدْ اٰتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْاَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اَنْتَ وَلِيِّ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِماً وَاَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ

"Ey Rabbim! Bana mülk/hükümranlık verdin ve bana olayların/sözlerin/rüyaların yorumundan bir ilim öğrettin. Ey göklerin ve yerin yaratıcısı! Dünyada ve âhirette benim velîm sensin! Benim canımı müslüman olarak al ve beni salihlerin arasına kat!" (12/101)

İşte, her müslüman ve her Genç Öncü, tıpkı Yûsuf gibi, bütün iyilikleri, güzellikleri, başarı ve mutlulukları Allah'tan bilerek şükretmeli ve her fırsatta Yusuf aleyhisselamın yukarıdaki duâsını okumalıdır. Bir müminin iman üzere ölmek ve hem bu dünyada salih insanlarla bir arada olmaktan hem de öbür dünyada salihlerle birlikte haşrolmaktan daha güzel bir arzusu, isteği, duâsı olabilir mi?

Hz. Yûsuf'tan Hz. Musa'ya: Mısır'da Tevhid İnancının Yerleşmesi

Kıssaların en güzelinin güzel bir kavuşma sahnesi ve güzel bir duâ ile sonuna geldiğimiz bu noktada, Hz. Yûsuf'un Mısır'a getirip yerleştirdiği Yakûboğullarının (yani Hz. Yakûb'un diğer adı İsrail olmakla, ona izafeten İsrailoğullarının) daha sonra bu bölgede neler yaptıkları hakkında kısa bir bilgi vermekte fayda var:

Yukarıda da ifade edildiği üzere, babası Yakûb aleyhisselamı ve bütün aile efradını Mısır'a davet ederek belli bölgelere yerleştiren Yûsuf aleyhisselam; iktidarın tüm dizginlerini elinde tutan bir hükümdar ve ilahî mesajı tebliğle memur bir peygamber olarak Mısır toplumuna tevhid inancını en güzel bir tarzda yaymaya gayret etti. Böylece Mısır'a yerleşmiş bulunan İsrailoğulları, Hz. Musa doğuncaya kadar bölgede kaldılar... Bundan sonrasını üstad Mevdûdî şöyle özetler:

"Yûsuf aleyhisselamdan başlayarak yaklaşık 400-500 sene Mısır'da iktidarı ellerinde tutan İsrailoğulları, bu süre içinde bu bölgede Allah'ın dinini -yani İslâm'ı- yaymaya büyük gayret sarf ettiler. Bu çalışmalar sonucu Allah'ın dinini kabul etmiş olanların sadece dini inançları değil, aynı zamanda yaşantıları ve kültürleri de değişti. Bu süreçte, imanlı ve inançlı Mısırlılar gayet tabii ki kendi ırklarından olan diğer Mısırlılardan her bakımdan farklı bir inanç ve yaşantıyı benimsemiş ve böylece İsrailoğullarına daha çok yaklaşmış ve onlarla kaynaşmış olabilirler. Müşrik yerliler böylece imanlı Mısırlılara -tıpkı Hindistan'da yerli Hinduların yerli müslümanlara yaptıkları gibi- yabancı muamelesi yapmış olabilirler. Mısırlı

müslümanlar da -Hintli müslümanlar gibi- yerli müşrikler tarafından "İsrailoğulları" olarak nitelendirilmiş olabilir. Bizzat Mısırlı müslümanlar bütün dinî, sosyal ve kültürel faaliyetleri bakımından yerli müşriklerden kopmuş olabilirler. Onların alışverişleri ve kaynaşmaları artık daha çok İsrailoğullarıyla gerçekleşmiş olabilir. Bu sebepten dolayıdır ki, Mısır milliyetçiliği aşırı derecede herkesi sarınca İsrailoğullarının uğradığı her türlü zulüm, baskı ve işkenceye Mısırlı müslümanlar da hedef oluverdiler. Ve İsrailoğulları Mısır'ı terk etmeye mecbur edilince onlara Mısırlı müslümanlar da katıldılar, ama artık herkesin adı "İsrailoğulları" olmuştu. Bu tahminimizin doğru olduğunu gösteren Tevrat'ta çeşitli kayıt ve işaretler vardır. Meselâ, İsrailoğullarının Mısır'dan hicretini anlatan "Hurûc/Çıkış" bölümünde İsrailoğulları için şu ifade kullanılıyor: *"Onlar ile beraber karışık bir kalabalık ta vardı."* (12: 38). Bundan sonra İsrailoğullarından olmayan bu Mısırlı müslümanlar için sürekli olarak "yabancı ve ecnebi" deyimleri kullanılmıştır. Nitekim, Tevrât'ta Hz. Musa'ya verilen talimât şöyledir: *"Senin için ve senden bulunan yabancı için kuşaktan kuşağa aynı anayasa geçerli olacaktır. Hudâvend katında yabancılar da senin gibidirler."* (12/43-51)[26]

Kıssaların En Güzelinden Davetçilere En Güzel Dersler

Yüce Rabbimiz, bu güzel kıssayı Hz. Peygamber (s.)'in şahsında biz müslümanlara eşsiz bir üslûpla hikaye ediyor ki, onu okuyup anlayalım, tefekkür edelim ve gerekli dersleri, ibretleri çıkarıp yolumuzu dosdoğru tutalım.

102 (Ey Muhammed!) İşte bu, sana vahiyle bildirdiğimiz gayb haberlerindendir. Yoksa onlar yapacakları işe topluca karar verip tuzak kurarlarken sen yanlarında değildin.

Hz. ûsuf hakkında şimdiye kadar hiç duymadığı, bilmediği gerçekleri vahiy yoluyla yeni öğrenen Peygamberimiz elbette heyecan içindeydi. Diğer hakikatleri insanlara hemen ve olduğu gibi aktaran Allah Rasûlü (s), Yûsuf gerçeğini de insanlara anlatmak ve onların yeni duyacakları bu gayb haberlerinden etkilenerek iman etmelerine vesile olmak için sabırsızlanıyordu. İşte tam bu noktada, Yüce Rabbimiz, peygamberinin karşılaşabileceği olumsuz tepkilerden dolayı daha fazla üzülmemesi, sükût-u hayale ve ümitsizliğe düşmemesi için bir takım gerçekleri bütün açıklığıyla ona hatırlattı:

103 Sen ne kadar şiddetle arzulasan da, insanların çoğu iman edecek değildir.

104 Oysa sen, buna karşılık onlardan herhangi bir ücret de istemiyorsun. O Kur'ân, âlemler için ancak bir öğüt/hatırlatmadır.

105 Ayrıca göklerde ve yerde nice âyet/ibret vardır ki, onlar yüzlerini çevirerek yanlarından geçer giderler.

106 Onların çoğu Allah'a iman etmezler de ancak şirk koşarlar.

107 Onlar, Allah'ın azabından hepsini saracak bir felaketin gelmesinden veya farkında değillerken ansızın başlarına kıyametin kopuvermesinden kendilerini emin mi gördüler?

Ve Rabbimiz, insanları kendi yoluna nasıl çağıracağı, onlara neler söylemesi gerektiği konusunda Peygamberimizi yönlendirdi; ona davetin ve tevhid mücadelesinin yasalarını bir kez daha hatırlattı:

108 De ki: "İşte benim yolum budur! Ben insanları bir basiret üzere Allah'a davet ederim; bana uyanlar da (böyle). Ben Allah'ı tesbih ederim ve ben müşriklerden değilim."

109 Senden önce gönderdiğimiz peygamberler de o ülkelerin/kentlerin halkındandı, onlar da kendilerine vahiy verdiğimiz birtakım erkeklerden başkası değillerdi. Şimdi o yerleri hiç gezip dolaşmıyorlar mı? Kendilerinden önce gelip geçenlerin akıbetlerinin nasıl olduğuna bir baksalar ya! Ahiret yurdu takva sahipleri için elbet daha hayırlıdır. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?

110 Peygamberler (onların iman etmelerinden) umutlarını kesip de kendilerinin yalancı durumuna düştüklerini sandıkları bir sırada onlara yardımımız geldi/yetişti ve dilediklerimiz kurtarıldı. Zorlu azabımız, suçlular topluluğundan asla geri çevrilemez!

111 Gerçekten de onların kıssalarında temiz akıl sahipleri için bir ibret vardır. Bu Kur'ân, uydurulabilecek bir söz değildir. Lâkin kendisinden önce gelen kitapların doğrulayıcısı, her şeyin ayrıntılarıyla açıklayıcısı ve iman edecek bir kavim için de hidayet ve rahmettir.

Bu ayetler tevhid açısından açısından önemli ilkeler içerir. İşte bizim, bu ayetlerden hareketle tespit ettiğimiz bazı davet ilkeleri:

- ❑ Vahyî gerçekliği insanlara ne kadar güzel anlatsanız, onların da sizin gibi iman etmelerini ne kadar şiddet ve ısrarla arzulasanız da, biliniz ki, insanların çoğu iman etmezler. (Tıpkı, Rasûlüllah'ı Hz. Yûsuf kıssası konusunda imtihana çeken Yahudi ve Kureyş bilginlerine, Peygamberimizin bu en güzel kıssayı anlatmasına rağmen, 'bu eskilerin masalları' diyerek yine inkara devam etmeleri gibi.)
- ❑ Davetçiler, insanları Allah yoluna çağırmak için yapacakları anlatımlar, nasihatler, çalışmalar karşılığında, onlardan asla bir ücret/karşılık/hediye istememelidirler.
- ❑ Kur'ân âlemlere bir öğüt ve hatırlatma olduğuna göre, davetçilerin yapmaları gereken de insanlara bıkmadan, usanmadan öğüt vermek ve vahyî gerçekleri devamlı olarak ve her fırsatta hatırlatmaktır.
- ❑ Ama yine bilmelidirler ki; insanlar vahyî gerçekleri öğrenseler de, hatta iman etmelerini gerektirecek nice ibret verici olayları ayan-beyan görseler de, çoğunlukla iman etmezler ve şirk koşmaya devam ederler; üstelik, başlarına hiçbir felaket, bir azap gelmeyecekmiş gibi, vurdumduymaz davranırlar.
- ❑ Böylesine duyarsız ve ilgisiz bir insan unsuru karşısında davetçilere düşen; birbirine yaslanmış, kenetlenmiş bir cemaat olarak dosdoğru bildikleri yolda devam etmek, insanları basiretle ve hikmetle Allah'ın

yoluna çağırmak (*"Rabbinin yoluna hikmetle ve tatlı dille, güzel öğütlerle davet et, onlarla en güzel şekilde mücadele et."* Nahl 16/125), Allah'ı sürekli tesbih ve tenzih etmek ve imanlarına asla şirk kırıntısı dahi bulaştırmamaktır.

- ❑ Davetçiler şunu unutmamalıdırlar ki; çoğunluğu yoldan çıkmış bir topluma Allah'tan bir azabın, bir felaketin ne zaman geleceğini, kıyametin ne zaman kopacağını kimse bilemez ve bu konuda kimse emin olamaz. O halde, davetçiler, iyiliği emredip kötülükten alıkoymadıkları taktirde gelecek azabın kendilerini de kuşatacağını bilerek davet çalışmalarını sürekli ve kesintisiz olarak sürdürmeli, Hz. Yûsuf'un (a.s) duasını sık sık tekrarlamalıdırlar:

" (Yâ Rabbi!) Benim canımı müslüman olarak al ve beni salihlerin arasına kat!"



Yukarıdaki âyetlerde yer alan, dâvetin esaslarına ve tarih boyunca değişmeyen tevhid mücadelesinin yasalarına ilişkin temel hatırlatmalar; günümüzün mümin davetçileri ve **Genç Öncüler**inin de sürekli göz önünde bulundurmaları ve dikkatle uymaları, uygulamaları gereken şaşmaz ilkeler ve prensipler içermektedir.

Sonuç

"Ahsenü'l-Kasas" (kıssaların en güzeli) olan Yûsuf kıssasının her aşaması, günümüz müslümanları ve mümin davetçileri açısından sayısız ibretler ve derslerle doludur. Müminler, içinde bulundukları yere ve zamana göre, Yûsuf'un eşsiz mücadelesinin kendi konumlarına tekabül eden aşamasını örnek almalı ve o aşamaya uygun olan ***gömleği*** kuşanmalıdırlar.

Bugün, zulüm ve adaletsizliğin egemen olduğu bir dünyada; hain kardeşleri, akrabaları, yöneticileri tarafından gömlekleri sahte ya da sahici kan lekeleriyle ıslatılıp işkence gören, yaralanan, sakatlanan, kuyulara/zindanlara atılan, yurtlarından sürülen müminler; tıpkı Hz. ûsuf (a.s) gibi, yalnızca Rab'lerine inanıp güvenerek **mazlumiyet/ mağduriyet/ masumiyet gömleğini** kuşandıkları taktirde, Kâdir-i Mutlak olan, Cebbâr ve Kahhâr olan Allah'ın yardım elinin mutlaka kendilerine ulaşacağının bilincinde olmalıdırlar.

Bugün, fahşâ ve münkerin, iffetsizlik ve hayâsızlığın, haz ve eğlencenin bir hayat tarzı haline getirildiği küresel dünyada; edepleriyle, iffetleriyle, namuslarıyla nezîh bir hayat yaşamak için direnen müminler, özellikle de mümin gençler; Hz. ûsuf'un **iffet, ismet ve ihlas sembolü arkadan yırtılan gömleğini** örnek alarak **takvâ elbiselerini** -hanım iseler hicaplarını/ humurlarını/ başörtülerini takvâ bilinci ile- kuşanmalı, gerektiğinde zindanı zinâya tercih eden bir **Yûsufî duruş**la haramlardan kaçınmalı ve çağdaş ***haram uygarlığı***na karşı Peygamber ahlakını bir model olarak insanlığa sunabilmelidirler.

Bugün, yönetici elitlerin yalan, dolan, hırsızlık, yolsuzluk, adam kayırma gibi olumsuzluklara battığı bir dünyada; doğru sözlü, dürüst, emin, lekesiz, ehliyetli mümin yöneticiler; yalpalamamak, istikametlerini şaşırmamak, Dosdoğru Yol'dan sapmamak, İslâmî kimlik ve kişiliklerinden taviz vermemek, değişip dönüşmemek için, Yûsuf aleyhisselâmın **istikrar ve istikametini sembolize eden iktidar gömleğini** kuşanmalı; tıpkı O'nun gibi, iktidardan önce **"nasıl"** iseler iktidarlarında da **"öyle"** olmayı ve **"öyle"** kalmayı başarabilmelidirler.

Ve nihayet bugün; seküler temele dayalı Batılı değerlerin tüm dünyaya "küresel değerler" diye dayatıldığı, İslami değerlerin "tehdit" olarak algılanıp yok edilmek istendiği, tüm yeryüzünün müslümanlara **zindan** edilmeye çalışıldığı bir dünyada; mümin davetçiler ve **Genç Öncüler**, tıpkı Mısır zindanlarını **"Medrese-i Yûsufiye"**ye dönüştüren Hz. ûsuf gibi, karşılarına çıkabilecek hiçbir zorluğa ve engele aldırmadan, tevhid mücadelelerini ve hakkı/hakikati tebliğ görev-

lerini **sürekli ve kesintisiz** olarak sürdürebilmelidirler.

Bugünün **"örnek Kur'ân nesli"** olmaya aday **Genç Öncüler**, hayatlarının herhangi bir aşamasında, hangi engelle karşılaşırlarsa karşılaşsınlar, bilmelidirler ki, **öncü tevhid erleri** olan peygamberleri, Kur'ân'da kıssası ***"en güzel kıssa"*** olarak adlandırılan Hz. ûsuf'u ve *"Yaşayan Kur'ân"* olan Hz. Muhammed (s.)'i kendilerine model alarak mücadelelerini sürdürdükleri, zulme, fahşâya, haramlara karşı dik durdukları ve eğilmedikleri taktirde, Allah'ın lûtfu, ihsanı, yardımı ve desteği onların yanında olacaktır.

"Allah bize yeter; O ne güzel vekîldir!" (3/173)

Dipnotlar

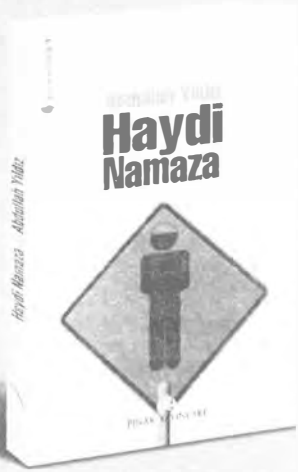
1 Şâtıbî, *el-Muvâfakât*, İz yay., c.2, s. 65-66, 82-83.
2 Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, *Hak Dini - Kur'ân Dili*, Yusuf sûresi, 12/3.
* Hz. Yusuf'un kıssasını *"Üç Gömlek Hikayesi"* başlığıyla kitaplaştıran sayın Necmeddin Şahinler; birinci gömleğe "haset gömleği", ikinci gömleğe "ihtiras gömleği", üçüncü gömleğe de "hakikat gömleği" ismini verir. Biz ise, bu üç gömleği, Hz. usuf'u merkeze alarak isimlendirmeyi denedik.
3 *Şamil Ansiklopedisi*, Yakub maddesinden naklen; İbn Kuteybe, *Kilabu'l-Meârif*; İbn Haldun, *Tarih*.
4 Muhammed Esed, *Kur'ân Mesajı*, Meryem sûresi, 19/49-50.
5 E.H.Yazır, a.g.e., Yusuf sûresi 12/6.
6 M.Esed, a.g.e., Yusuf sûresi 12/6, dipnot.
7 Hasan Basri Çantay, *Kur'ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm*, 1/349 (Beyzâvî'den).
8 H.B.Çantay, a.g.e., 1/349 (Beyzâvî'den).
9 E.H.Yazır, a.g.e, 4/2853; H.B.Çantay, a.g.e., 1/349.
10 E.H.Yazır, a.g.e., Yusuf sûresi, 12/23.
11 E.H.Yazır, a.g.e., Yusuf 12/24.
12 Şamil İslâm Ansiklopedisi, "Hayâ" maddesi.
13 D.Mehmet Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, Pınar yay., 2005-İstanbul.
14 E.H.Yazır, *a.g.e.*, c.1, s.484.
15 E.H.Yazır, a.g.e., 4/2875-2876; H.B.Çantay, a.g.e., 1/349; M.Esed, a.g.e., 2/465; M.Necati Bursalı, *Yusuf ve Züleyha*, Çile yay., 1984-İstanbul, s. 63-64.
16 E.H.Yazır, a.g.e., 4/2875; H.B.Çantay, a.g.e., 1/349.
17 M.N.Bursalı, a.g.e., s.46, 51 (Mehmet Vehbi, *Tefsir*, 4/2473).
18 Ahmet Cevdet Paşa, *Kısas-ı Enbiyâ ve Tevârih-i Hulefâ*, Bedir yay., 1976-İstanbul, s.23.
19 Ebû'l-A'lâ el-Mevdûdî, *Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi ve Hz. Peygamber'in Hayatı*, Pınar yay., 2002-İstanbul, s. 382.
20 E.H.Yazır, a.g.e., 12/69. âyetin tefsiri.
21 M.N.Bursalı, a.g.e., s. 23-24 (Mehmet Vehbi, Tefsir, 7/2568)
22 E.H.Yazır, a.g.e., 12/77.âyetin tefsiri.
23 Yusuf el-Kandehlevî, *Hadislerle Müslümanlık*, 4/1479.
24 Celaleddin Vatandaş, *Hazreti Peygamber'in Hayatı*, Pınar yay., 2005-İstanbul (Vakıdî, *Meğazi*, II/806-812; İbn Sa'd, *et-Tabakatü'l-Kübra*, IV/50; İbn Hişam, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, IV/42, 43).
25 E.H.Yazır, a.g.e., 4/2925.
26 Mevdûdî, a.g.e., s.382-383.

Mutlaka Okunması Gereken Kitaplar!



Mutlaka Okunması Gereken Kitaplar!









Abdullah Yıldız

Yusuf'un Üç Gömleği

Alim ve Hakîm olan Yüce Rabbimiz, hayatımızın her ânında ve her alanında bize yol göstermek için son vahiy olan Kur'ân-ı Kerîm'ini, son peygamberi Hz. Muhammed (s.) aracılığıyla bizlere iletmek lûtfunda bulundu. Ve bu mübarek kitapta, Hz. Muhammed (s.)'den önce tarihin çeşitli zaman ve mekanlarında tevhîd mücadelesi veren peygamberlerin kıssalarına yer vererek bunların her biri üzerinde uzun uzun tefekkür edip düşünmemizi, onlardan sayısız ibretler ve dersler almamızı murad etti. Biz müslümanlara düşen görev ise; farklı zaman ve mekanlarda insanlığa aynı tevhidî gerçekliği haykıran bu peygamberlerin başlarından geçen olayları, kavimlerinin onlara gösterdikleri tepkileri, bu tepkiler karşısında peygamberlerin örnek duruşlarını dikkatle incelemek ve bu örneklikleri çağımıza, günlük hayatımıza taşımaktır.

Biz, bu çalışmamızda; insanlık tarihinin en güzel, en hayırlı insanlarından Hz. Yusuf'un (a.s) güzelliklerle dolu kıssasını, bugünün dünyasında yaşayan müminler olarak günümüze taşımaya gayret edeceğiz.

Bunu da Yusuf Aleyhisselam'ın hayatının üç önemli aşamasına işaret eden simgesel üç gömlek ekseninde çerçevelemeyi deneyeceğiz.

Hz. Yusuf'un çocukluk döneminî hatırlatan kanlı gömleğinin onun mazlumiyet ve mağduriyetini simgelediğini, delikanlılık dönemini özetleyen arkası yırtık gömleğin onun iffet ve ismetini simgelediğini, olgunluk ve iktidar dönemini işaret eden son gömleğinin yani kardeşleri vasıtasıyla babası Yakub'a gönderdiği "Yusuf kokulu" gömleğin de onun istikrar ve istikametini simgelediğini düşünerek bu güzel kıssadan günümüz için, günümüzün **Genç Öncüleri** için dersler çıkarmaya çalışacağız.

PINAR YAYINLARI
Akşemsettin Mah. Halıcılar Cad. No:38/1 D:4 Fatih-İstanbul
Tel: 0212 520 98 90 - 0541 520 98 90 Faks: 0212 527 06 77
www.pinaryayinlari.com - bilgi@pinaryayinlari.com
www.kitappinari.com

ISBN 978-975-352-232-8